

**PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM
GRADA POŽEGE**
2025. – 2029.

veljača 2025. godine

Sadržaj

UVOD	4
Osnovne informacije o gradu Požegi	5
1. ANALIZA STANJA	7
1.1. Turistički proizvodi i usluge	7
1.1.1. Smještaj	7
1.1.2. Ugostiteljstvo	9
1.1.3. Turističke atrakcije	11
1.1.4. Turističke usluge	18
1.2. Resursna osnova	19
1.2.1. Kultura i baština	19
1.2.2. Priroda i okoliš	24
1.3. Javna turistička infrastruktura	25
1.4. Komunalna infrastruktura	28
1.4.1. Energetska infrastruktura	28
1.4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost Interneta	28
1.4.3. Vodoopskrba i odvodnja	29
1.4.4. Gospodarenje otpadom	30
1.5. Prometna infrastruktura	30
1.6. Analiza stanja digitalizacije	30
1.6.1. Infrastruktura digitalne tehnologije	31
1.6.2. Sigurnost i privatnost	33
1.6.3. Izazovi i preporuke za poboljšanje	34
1.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	35
1.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji	36
1.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	37
1.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti	38
1.11. Analiza konkurencije	43
1.12. Izvješće o analizi stanja	51
2. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA	54
3. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE	60
3.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti	60
3.1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	60
3.1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom	63
3.1.3. Pristupačnost destinacije	65
3.1.4. Sigurnost destinacije	67
3.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti	68

3.2.1. Upravljanje vodnim resursima	68
3.2.2. Gospodarenje otpadom	70
3.2.3. Zaštita bioraznolikosti	73
3.2.4. Održivo upravljanje energijom	75
3.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama	77
3.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti	78
3.3.1. Turistički promet	78
3.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu	81
3.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma	84
3.4.1. Turistička infrastruktura	84
3.4.2. Održivo upravljanje destinacijom	93
3.4.3. Održivo upravljanje prostorom	95
3.5. Specifični pokazatelji održivosti	96
3.5.1. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva	97
3.5.2. Udio stanovnika koji imaju pozitivno mišljenje u utjecaju turizma na identitet mjesta	98
3.5.3. Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji	100
3.5.4. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima	101
4. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	103
4.1. SWOT analiza	103
4.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma	106
4.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta	112
4.4. Identificiranje ciljeva razvoja turizma Požege	113
4.5. Mjere i aktivnosti	114
5. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA	117
5.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave	117
5.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice	118
5.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji	120
6. POPIS PROJEKATA	123
6.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije 123	
6.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije	135
7. Mjerenje napretka i izvješće o provedbi	139
7.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom	139
7.2. Izvješće o provedbi	139

UVOD

Plan upravljanja destinacijom grada Požege (u daljnjem tekstu: Plan) je planski dokument koji ima za cilj održivo i koordinirano upravljanje destinacijom. Pravna osnova za izradu i donošenje Plana proizlazi iz Zakona o turizmu (NN 156/23), a izrađuje se za razdoblje od četiri godine.

Primarna svrha Plana je osigurati razvoj destinacije u smjeru održivosti u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima. Plan obuhvaća različite aspekte upravljanja destinacijom, kako bi se osigurao dugoročni razvoj koji koristi svim dionicima – posjetiteljima, lokalnoj zajednici i gospodarstvu.

Planom se određuje smjer razvoja destinacije s ciljem poboljšanja iskustva posjetitelja, zaštite prirodnih i kulturnih dobara i dobiti lokalne zajednice.

Struktura Plana temelji se na Pravilniku o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom (NN 112/24) i Smjernicama i uputama za izradu Plana upravljanja destinacijom (Ministarstvo turizma i sporta, 2024) te se sastoji od analize stanja, popisa resursne osnove, obveznih pokazatelja održivosti na razini destinacije, razvojnog smjera s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje, prijedloga smjernica i preporuka za razvoj ili unapređenje destinacije, popisa projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije te popisa projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije.

Proces izrade i usvajanja Plana uključuje sljedeće faze:

- pokretanje izrade Plana,
- izrada prijedloga Plana,
- javno savjetovanje o prijedlogu Plana,
- donošenje Odluke Turističkog vijeća Turističke zajednice Grada Požege o upućivanju prijedloga Plana na usvajanje Gradskom vijeću Grada Požege,
- usvajanje Plana od strane Gradskog vijeća Grada Požege,
- objava Plana u Službenom glasniku Grada Požege i na mrežnim stranicama Turističke zajednice Grada Požege,
- dostava popisa projekata Ministarstvu turizma i sporta.

Osnovne informacije o gradu Požegi

Grad Požega nalazi se (45.34° N i 17.68° E) na 152 m nadmorske visine u plodnoj dolini, koja je uokvirena slavonskim gorskim prstenom Psunja, Papuka, Dilja, Krndije i Požeške gore. Grad Požega smješten je u središnjem dijelu Slavonije, unutar Požeške kotline, koju okružuju planine Papuk, Psunj, Krndija, Dilj i Požeška gora. Ovaj prirodni amfiteatar pruža gradu zaštićen položaj s blagom kontinentalnom klimom, što ga čini ugodnim za život i poljoprivredu.

Požega se nalazi na važnim prometnim pravcima koji povezuju istok i zapad Hrvatske te ima povoljan strateški položaj unutar regije. Grad leži na rijeci Orljavi, koja je stoljećima imala značajnu ulogu u njegovom razvoju.

Zbog svog položaja, Požega je često nazivana „Zlatnom dolinom“, jer je plodno tlo omogućilo bogatu poljoprivrednu tradiciju, posebice u vinogradarstvu. Blizina parkova prirode Papuk i Psunj dodatno doprinosi atraktivnosti grada, pružajući mogućnosti za rekreaciju, turizam i očuvanje prirodne baštine.

Iako jugoistočno položena u toj Zlatnoj dolini, koju su još Rimljani nazvali Vallis aurea, ona je kroz stoljeća najvažnije životno središte stanovništva središnje Slavonije. Njezin topografski položaj podno Staroga grada i okolnih vinorodnih brežuljaka, omogućio je Požegi stvaranje srednjovjekovne obrambene tvrđave (koja se spominje u dokumentima već od 1227. godine.), a kasnije i izgradnju gradskog podgrađa ili suburbiuma, kao vrlo važnog trgovačkog i obrtničkog središta. Požega je sve do danas ostala "vjerna" Slavoniji.

Srednji vijek Požega je proživjela kao iznimno važan, bogati trgovački i obrtnički gradić, čak štoviše nosila je prava, a građani i obrtnici su uživali povlastice Slobodnog kraljevskog grada. Uz to, Požega je u Hrvatsko-Ugarskom kraljevstvu bila službena kraljičina rezidencija te je bila neovisna od banske i županijske vlasti. Ipak posljednja desetljeća srednjeg vijeka nisu bila nimalo „bajkovita“, ali su zato pred Požežanima skrivale mnoge tajne o teškim vremenima koja su ih uskoro zatekla. U ljeto 1536. Požegu su osvojili vojnici moćnoga Osmanskog (Turskog) carstva te ovdje ostali narednih 150 godina.

Požega je unatoč velikim društvenim promjenama uspjela zadržati položaj važnoga trgovačkog i obrtničkog grada a uspostavom upravnog područja nazvanog Požeški sandžak, zapravo je postala i glavnim gradom „turske“ Slavonije. No, kako to obično biva u ratovima, i te su znamenitosti iz 16. i 17. stoljeća zauvijek nestale prilikom i u godinama nakon oslobođenja Požege od Osmanlija.

Tako je oslobođena Požega od kraja 17. stoljeća vraćena Hrvatskom kraljevstvu, tada već u sastavu Habsburškog (Austro-ugarskog) carstva te je započelo novo važno poglavlje u gradskoj povijesti. Započeo je povratak dijela katoličkog, hrvatskog stanovništva uz doseljavanje iz Bosne kao i iz carskih krunskih zemalja, Austrije, južne Njemačke, Bavarske, Češke, Slovačke i drugih krajeva. Tijekom 18. stoljeća novo pridošli požeški obrtnici osnivanju cehove i nositelji su gospodarskog života grada, a gradu se osniva kazalište, škole, ljekarne, pošta, te započinje razvoj bankarstva. Već 1699. godine Isusovci u Požegi osnivaju prvu gimnaziju u Slavoniji, petu u Hrvatskoj, a od 1763. do 1774. djeluje i „Academia Possegana“, čime je Požega uz Zagreb slovila za glavno središte visokog obrazovanja u Hrvatskoj.

U 19. stoljeću Požega doživljava novi procvat. Otvara se niz novih kulturnih ustanova i mnoge manufakture, a zahvaljujući prirodnom bogatstvu, plodnoj zemlji, vinorodnim gorskim obroncima, šumskom i rudnom blagu i dolaskom željeznice bilježi se velik gospodarski uzlet.

Sabor Republike Hrvatske 1992. godine donio je odluku o novom političkom ustrojstvu zemlje te se ponovno, po treći put u povijesti uspostavlja Požeška županija. Nedugo zatim, 1997. Požega postaje sjedištem vlastite biskupije, a 1998. odlukom Vlade Republike Hrvatske osnovano je Veleučilište koje i danas značajno doprinosi razvoju Požeštine kao i cijele Slavonije. Velik i važan događaj, kako za cijelu zemlju tako i za naš grad, dogodio se 1. srpnja 2013. godine. Tada je Hrvatska ušla u sastav Europske unije, a za Požegu je započelo novo važno razdoblje u već bogatoj povijesti.

Tablica 1. Opće informacije o gradu Požegi

Grad / Općina	Površina (km ²)	Broj stanovnika (2011.)	Broj stanovnika (2021.)	Gustoća naseljenosti	% promjena broja stanovnika 2021. - 2011.
Grad Požega	133,91	26.248	22.294	166,9	-15,1

Izvor: Državni zavod za statistiku i Izvješće o obavljenoj reviziji 2016. (podaci o površinama)

Grad Požega i Požeško-slavonska županija imaju izazove s kojima se susreću sve slavonske županije, a to je odlazak stanovništva u veća središta i izvan granica Republike Hrvatske. Također na broj stanovništva utječe i negativni prirodni prirast i izazovi u nadolazećem periodu su jasno vidljivi, dok bi turizam kao bitna grana razvoja trebao pridonijeti poboljšanju tih pokazatelja.

Poduzetništvo i obrtništvo u gradu Požegi ima dugu tradiciju. Na području grada djeluje veliki broj jakih industrija koji predstavljaju brand u županiji, Hrvatskoj i inozemstvu. Svakako treba iskoristiti prednosti koje postoje kako bi se nadalje pojačao stupanj gospodarskog razvoja grada Požege.

Budući da se grad Požega želi staviti na turističku kartu Hrvatske kao vodeća turistička destinacija u Slavoniji, nužno je razvijati brand prepoznatljivosti. Požega se tradicionalno veže uz ideju žitnih polja („Zlatna dolina”) i tamburaške glazbe („Zlatne žice Slavonije”). Iako je stari slavonski duh u Požegi i dalje živ, grad je odavno prestao biti tipično slavonsko mjesto „iz sredine 70-ih”. Požega danas nudi novu, mnogo moderniju turističku ponudu s fokusom na tri glavne kategorije usluga: aktivni odmor jedinstven u regiji, gastro ponuda po ukusu nove generacije i živa i bogata suvremena kultura.

1. ANALIZA STANJA

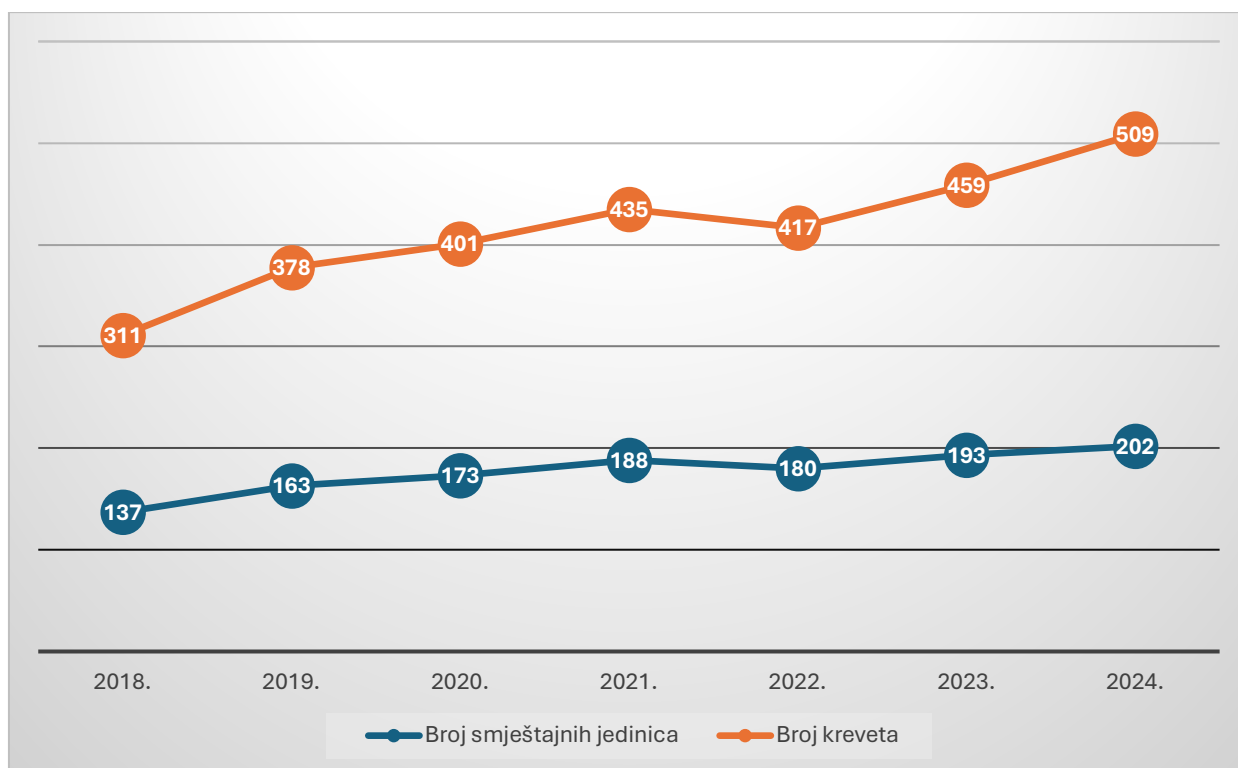
1.1. Turistički proizvodi i usluge

Grad Požega nudi turističke proizvode i usluge koji su usmjereni na prirodu, povijest, kulturu, te gastronomiju i vinsku tradiciju. U nastavku su posebno obrađeni smještajni kapaciteti, ugostiteljstvo te turističke atrakcije i usluge koji se nude u gradu Požegi.

1.1.1. Smještaj

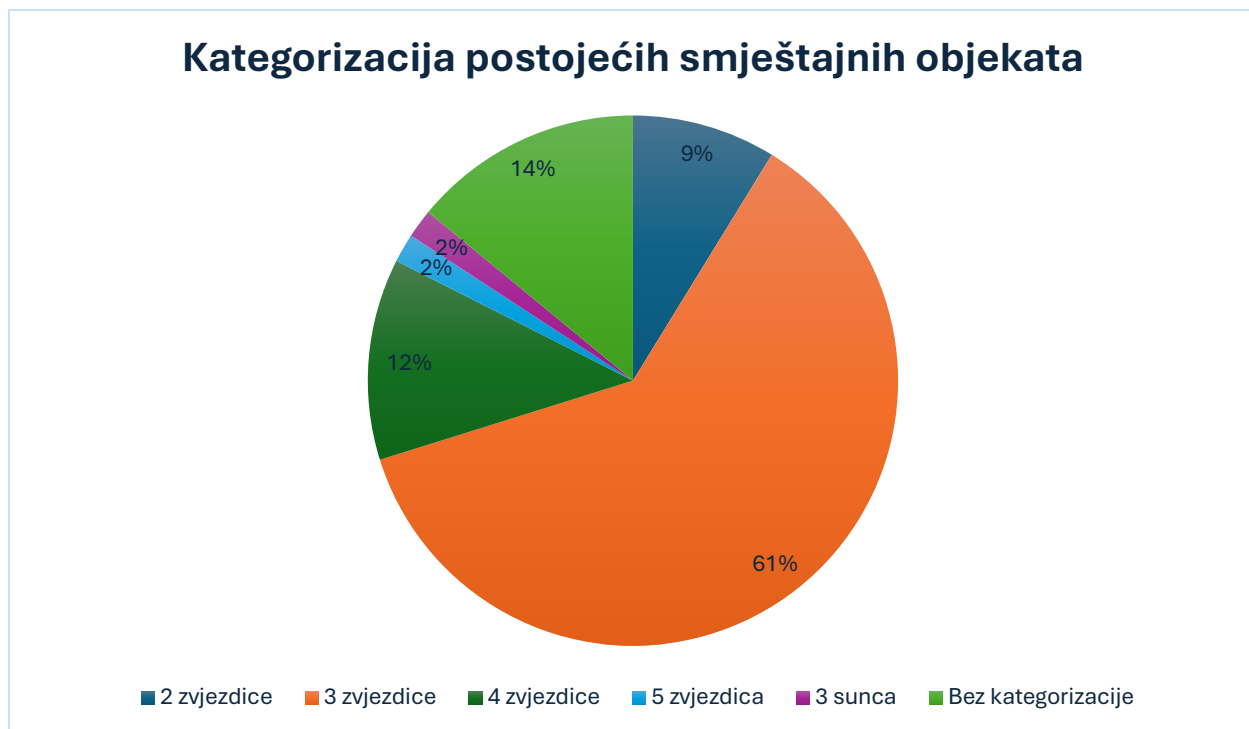
Prema podacima iz sustava eVisitor u siječnju 2025. godine na području grada Požege posluje 58 smještajnih objekata s ukupno 202 smještajne jedinice i 509 kreveta pri čemu je primjetan trend povećanja i broja smještajnih objekata i broja kreveta (Grafikon 1). U ukupnom broju objekata, najviše je objekata s 3 zvjezdice. Značajno je manji udio objekata koji imaju višu kvalitetu smještaja (4* ili 5*). Iako trenutno nema niti jednog hotela s višom kvalitetom smještaja, valja napomenuti da će se situacija poboljšati s izgradnjom novih objekata koji su u planu.

Grafikon 1. Broj objekata i kreveta u gradu Požegi od 2018. do 2024. godine

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

Grafikon 2. Struktura kategorizacije objekata

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

Grafikon 2. prikazuje kategorizaciju smještajnih objekata u Požegi. Najzastupljeniji su objekti s 3 zvjezdice, kojih ima 35, što čini najveći udio u ukupnoj ponudi. Slijede smještaji s 4 zvjezdice (7 objekata) i 2 zvjezdice (5 objekata).

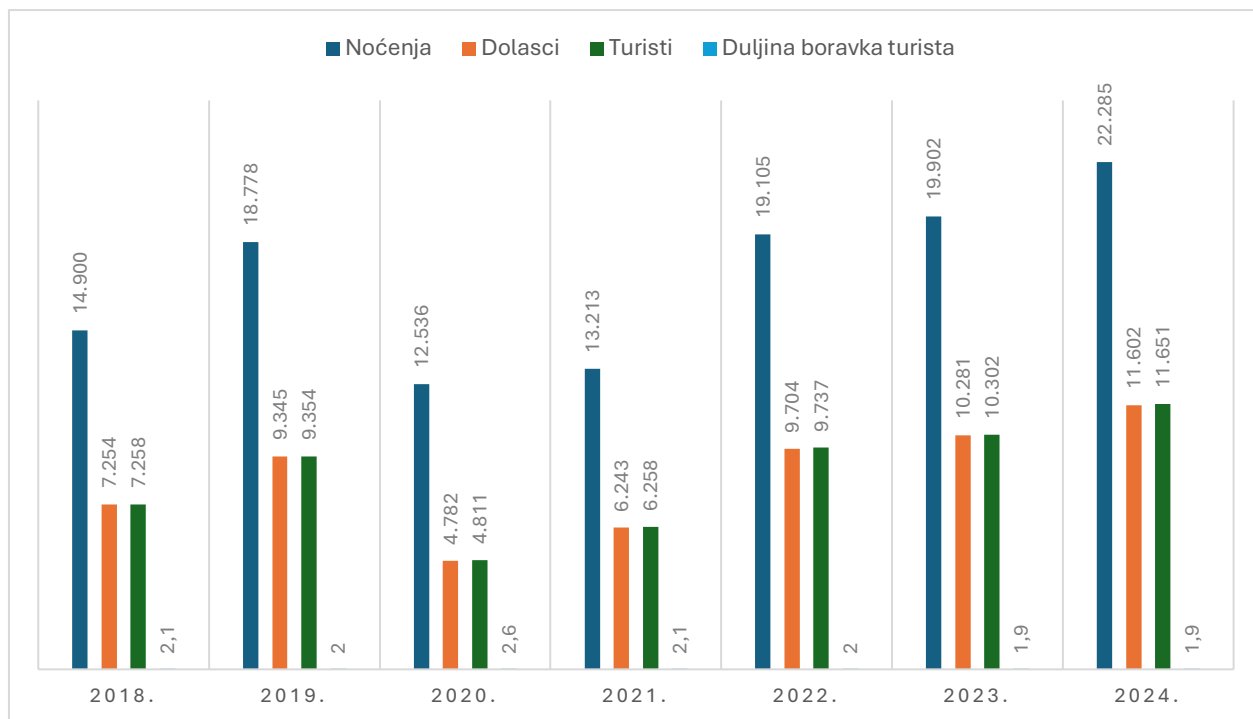
Najmanji broj objekata pripada najvišoj kategoriji – samo 1 objekt ima 5 zvjezdica, dok također 1 objekt ima 3 sunca, što označava kategorizaciju ruralnog turizma. Osim toga, 8 objekata je bez kategorizacije, a radi se o objektima skupine prenoćište.

Sa svojim smještajnim kapacitetima, grad Požega je u 2024. godini ugostila 11.651 turista i time ostvarila 11.602 dolazaka te 22.285 noćenja, odnosno 1,9 noćenja po dolasku (Grafikon 3).

Iako sezonalnost dolazaka i noćenja postoji, ona je slabije izražena nego u primorskim županijama, što ukazuje na mogućnost ravnomjernijeg razvoja turizma tijekom cijele godine. Ipak, noćenja turista prevladavaju tijekom proljeća, ljeta i jeseni, dok su najmanja tijekom zimskih mjeseci.

Iako se primjećuje trend rasta kako broja dolazaka, tako i broja noćenja, ipak je vidljiv pad u 2020. i 2021. godini uzrokovan pandemijom COVID-19. U 2024. godini zabilježen je porast dolazaka u odnosu na 2018. godinu za 60 posto, dok je broj noćenja porastao u istom razdoblju za 50 posto, dok se duljina boravka turista smanjila s 2,1 noćenja po boravku u 2018. godini na 1,9 u 2024. godini.

Grafikon 3. Broj dolazaka, noćenja i duljina boravka turista u gradu Požege

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

U strukturi gostiju prevladavaju domaći gosti s gotovo tri četvrtine ukupnih dolazaka i noćenja. Od inozemnih posjetitelja najviše ih je iz Njemačke, Srbije, Austrije, Slovenije, BiH, Italije i SAD-a. Prema dobi, najviše su zastupljeni gosti od 25 do 34 godine, dok prema spolu prevladavaju muškarci.

1.1.2. Ugostiteljstvo

Grad Požega nudi raznoliku ugostiteljsku ponudu koja obuhvaća restorane, krčme, pizzerije, slastičarnice i barove. Ugostiteljski objekti otvoreni su tijekom cijele godine.

Požega ima bogatu gastronomsku ponudu koja spaja tradiciju i suvremene kulinarske trendove. Poseban naglasak stavljen je na autohtona jela i lokalne namirnice, što se očituje kroz razne manifestacije i događanja. U gradu postoje restorani s oznakom "Okusi Zlatne Slavonije". Ovi restorani njeguju pripremu tradicijskih jela prema starim recepturama, koristeći lokalne namirnice. Osim toga, postoje manifestacije poput Kulenijade, Fišijade i Požeškog kotlića gdje posjetitelji mogu isprobati bogatu ponudu tradicionalnih jela.

Restorani „Okusi Zlatne Slavonije“:

- Krčma Stari Fenjeri
- Krčma Zlatni Lug

Ostali restorani i restorani brze hrane:

- Restoran Lipa
- Restoran Lovački rog
- Restoran Cool
- Restoran Marta
- Grill Lav
- Funky Food

- Snack bar Dami
- Bilburger Krčma La Garage
- Catering Ledić
- Pizza & Grill Platinum
- Fast Food Infinity
- Restoran i catering "Grill"
- Restoran Vila Stanišić

Pizzerije:

- Pizza Bolte Lounge Bar
- Pizzeria Mama Mia
- Pizzeria Palermo

Barovi:

- Kazališna kavana
- Caffe bar Porin
- Caffe bar Kavana Boba
- Lounge bar Bolte
- Caffe bar Capitol
- Caffe bar Saloon
- Caffe bar Akademija
- Cocktail bar & Lounge Vanilla
- Caffe bar Vertigo
- Leggiero Požega
- L'insolito lounge & bar
- Caffe bar Zen bar
- Caffe bar Sax
- Caffe bar Sportivo
- Caffe bar Deja Vu
- Caffe bar R1
- Caffe bar Colosseum
- Caffe bar Mojito
- Caffe bar Mačak

Pivnice:

- Pivnica Slavoner
- Craft bar Krigla

Kušaonice domaćih proizvoda:

- Kušaonica LUKS
- Destilerija Šimić
- Kulen Hruška
- Grbić d.o.o.

- Restoran Grgin Dol
- Calimero Požega
- Kebab House Lav
- Grill King
- Kod Jakše
- Lego

Slastičarnice:

- Slastičarnica Dolce Vita
- Slastičarnica Ivančica
- Slastičarnica Aroma

- Caffe bar Beer, ti & ja
- Caffe bar Piki
- Caffe bar Kodeks
- Caffe bar Royal
- Caffe bar Orion
- Caffe bar Ritz
- Caffe bar Helios
- Caffe bar Birc
- Tom klub Požega
- Caffe bar Infinity
- Caffe bar Matan
- Caffe bar Barun
- Caffe bar Tina
- Caffe bar Arabesca
- Caffe bar Tutto bene
- Caffe bar Liberty
- Caffe bar Putnik
- Caffe bar Drag star
- Caffe bar 10

Vinari:

- Udruga vinogradara, vinara i voćara "Stjepan Koydl"
- Vinarija Josipović
- Vinarija Bartolović
- Vina Romić
- Vinogradarstvo i vinarstvo Vojak
- Vinogradarstvo i vinarstvo Zrinščak
- Vinum Academicum
- OPG Herceg

1.1.3. Turističke atrakcije

Iako turizam za Požegu nije značajan u gospodarskom smislu kao za gradove u priobalju, Požega nudi mnoge turističke atrakcije koje obuhvaćaju bogatu kulturnu baštinu, prirodne ljepote i povijest. Također, Požega nudi brojne kulturne i zabavne manifestacije. Ipak, upravo zbog slabije turističke razvijenosti, mnoge potencijalne atrakcije još uvijek nisu u potpunosti iskorištene. Samim time resursi destinacije su prilično očuvani te je destinacijom potrebno upravljati u smjeru osiguranja njene održivosti.

Kulturo-povijesna baština

Požega je bogata kulturnom baštinom koja svjedoči o njezinoj dugoj povijesti i raznolikim kulturnim utjecajima. Povijesna baština, između ostalog, uključuje povijesnu jezgru Požege.

Povijesna jezgra Požege uključuje Kružni pil, Spomenik fra Luki Ibrišimoviću i Stari grad Požegu. Kužni pil središnji je spomenik na požeškom baroknom trgu, koji na vrhu ima kip Svetog Trojstva, a podignut je kao spomen na 798 Požežana koji su umrli od epidemije kuge. Pred katedralom Svete Terezije nalazi se spomenik fra Luki Ibrišimoviću (1626.-1698.) koji je rođen i pokopan u Požegi (u kripti crkve Svetog Duha). A na brežuljku iza zgrade Gimnazije od srednjeg vijeka nalazila se utvrda koja se spominje od 1227. godine. Od građevine nije ostalo gotovo ništa, osim zapisa, crteža bakroreza i umjetničkih slika. Sačuvan je ostatak zida koji opasavao palas. Danas je na mjestu tvrde park i šetalište koje Požežani i danas zovu Stari grad ili samo Grad.

- *Trg Svetog Trojstva* - Glavni gradski trg svoj je trokutasti oblik dobio još u srednjem vijeku, a ime je dobio u 18. stoljeću po spomeniku u njegovu središtu, kipu Presvetog Trojstva, poznatom i kao Kužni pil. Na samome trgu nalazi se i niz drugih znamenitosti poput Gradske kuće (poglarstva), muzeja, kazališta, biskupskog dvora, crkve sv. Lovre i već spomenutog ukrasa, kipa Svetog Trojstva. Već prvim pogledom na trg, primijetit ćete specifičnu arhitekturu većine građevina – bolte ili lukove na baroknim katnicama.

- *Zavjetnik spomenik Presvetog Trojstva* - Ili jednostavnije rečeno – kip Svetog Trojstva, spomenik je koji dominira istoimenim glavnim gradskim trgom. Izgrađen je u baroknom stilu deset godina nakon što je grad 1739. poharala strašna epidemija kuge u kojoj je pomrlo čak 798 osoba ili tada gotovo 50% stanovnika Požege. Kao i većinu baroknih katnica na trgu i ovaj „Kužni pil“, kako ga se također naziva, gradio je putujući talijanski graditelj Gabriel Granici. Materijal od kojega je kip izgrađen je mramorni pijesak, a kako bi ga povezao u čvrstu konstrukciju, domišljati je Talijan koristio ni manje ni više već 2000 jaja!

- *Gradski magistrat* - Zgrada Gradske uprave, ukrašena boltama, izgrađena je 1785. godine, a od samoga je početka bila središte političkoga života grada. Palača gradskog magistrata je kao i obližnja crkva Sv. Duha 1842. nastradala u požaru. Iako su požari relativno često zahvaćali grad, Gradska

kuća je svaki put obnovljena na istome mjestu na glavnom trgu. Zanimljivo je kako su se u srednjem vijeku, pa čak i tijekom 18. stoljeća, pred vijećnicom izvršavale kazne lopovima, a često su se provodila i javna bičevanja pa i vješanja najtežim prijestupnicima gradskih propisa. Danas je gradski magistrat smješten u tri zgrade, renovirane i restaurirane 1995. godine.

- *Gradski muzej Požega* - Zgrada Gradskog muzeja Požega nalazi se na glavnom trgu tek nekoliko desetaka metara od Gradske kuće. To je kuća Krauss koja je izgrađena u baroknom stilu s boltama, arkadama, tipičnim za Požegu i neke gradove istočne Hrvatske, a ubraja se među najstarije kuće u gradu toga vremena. Izgrađena je u 18. stoljeću, a specifična je i po kipu Bezgrešnog začeca koji se nalazi u niši zgrade. Muzej je u tu zgradu uselio 1953. godine zalaganjem profesora Antuna Bauera, a s vremenom se muzejska djelatnost proširila i na dvije susjedne građanske kuće.

- *Spomenik fra Luki Ibrišimoviću Sokolu* - spomenik požeškom osloboditelju od Osmanlija, fratru i vojskovođi Luki Ibrišimoviću od 1893. godine stoji na trgu ispred katedrale. Izradio ga je mađarski kipar Gjuro Kiš, na inicijativu učenika obližnje Gimnazije koji su novac za izgradnju prikupili organiziravši veliku zabavu za građanstvo. Kip i danas podsjeća Požežane na njihova junaka koji je u kasnu zimu 1688. godine poveo narod u odlučujuću bitku protiv Turaka, a kojega je u znak divljenja hrvatski i austrijski car Leopold I. nazvao Sokolom.

- *Dijecezanski muzej Požeške biskupije* - Dijecezanski muzej Požeške biskupije osnovao je biskup Antun Škvorčević 1999. godine. Sastoji se od sakralne zbirke, zbirke moderne i suvremene umjetnosti, etnografske zbirke, grafičke zbirke te zbirke plaketa i medalja. U zgradi Dijecezanskog muzeja uređen je 2016. trajni postav sakralne zbirke te zbirke moderne i suvremene umjetnosti, čiji se jedan dio nalazi izložen i u zgradi Biskupskog doma kao sastavnom dijelu muzejskog postava. Uz Galeriju moderne i suvremene umjetnosti u Dijecezanskom muzeju nalazi se i Zbirka umjetnina biskupa Antuna Škvorčevića.

- *Gradsko kazalište Požega* - Kompleks dviju zgrada na Trgu Svetog Trojstva, gradskog hotela „K zlatnom janjetu“ i reprezentativna dvorana Gradskog kazališta, nastao je pregradnjom starije zgrade iz sredine 19. stoljeća. Zgrade su današnji izgled dobile 1895. godine. Glavno pročelje oblikovano je u stilu neorenesanse s kraja 19. stoljeća. Sa svake strane je po jedno krilo sa dvorišnim slikovitim polukružnim prozorima trijema od kojih je jedan dio na strani kazališta potpuno izmijenio izgled. Ova reprezentativna zgrada bila je od svog postanka mjesto društvenog života grada, a Gradsko kazalište Požega, svojim bogatim repertoarom i gostujućim predstavama uvelike doprinosi kulturnom životu Požege.

- *Gradska knjižnica Požega* - Gradska knjižnica Požega središnja je narodna i matična knjižnica Požeško-slavonske županije čiji počeci sežu u 1845. godinu kada je u Požegi osnovana Čitaonica pod nazivom *Lectoria societas*. Knjižnica je smještena u zgradi Prve požeške štedionice koja datira iz 1907. godine i zaštićeno je kulturno dobro. Nakon dugogodišnjeg projekta dogradnje i adaptacije zgrade koji su financirali Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske i Grad Požega, prema projektu arhitekta Borisa Vučića Šnepergera, nova požeška Knjižnica otvorena je 15. ožujka 2021. Projekt dogradnje i adaptacije zgrade Prve požeške štedionice Gradskoj knjižnici Požega donio je značajno proširenje postojeće zgrade i prateću reorganizaciju djelatnosti te mogućnost da se ustanova organizira u prostoru koji je namjenski preuređen i opremljen u skladu sa stvarnim potrebama suvremenih korisnika u 21. stoljeću. Spoj tradicionalnog i modernog u arhitektonskom i funkcionalnom kontekstu te snažno istaknuti koncept otvorenosti čine Gradsku knjižnicu mjestom koje nudi slobodno i samostalno uživanje u bogatim prostornim i programskim mogućnostima: suvremeno uređenom prostoru, pristupu bogatom knjižničnom fondu, raznovrsnim programima za

korisnike svih uzrasta i afiniteta te vrhunskoj knjižničnoj usluzi utemeljenoj na suvremenoj tehnologiji.

- *Palača Požeško-slavonske županije* - Među Požežanima poznata jednostavno kao Županijska palača, barokna je jednokatnica izgrađena je u 18. stoljeću. Svoj današnji izgled sa tri visoka tornja palača poprima krajem 19. i početkom 20. stoljeća, a interijer zgrade, njeni saloni uređeni su posebnom pažnjom pa stoga ne čudi da su za boravka u Požegi u njoj odsjedali car i kralj Franjo Josip I. te hrvatski ban Josip Jelačić.

Sakralna baština

U gradu postoji i mnoštvo objekata sakralne baštine koji odražavaju dugu povijest vjerskog života na ovom području. Srednjovjekovna arhitektura ostavila je neizmjeran trag na sakralnim objektima. Tragovi bogate sakralne baštine su vidljivi u masivnim romaničkim zidovima, rebrastim gotičkim svodovima, baroknim stupovima te pročeljima s raskošnim ukrasima iz razdoblja rokoko.

Među sakralnim objektima se ističu:

- *Katedrala svete Terezije Avilske*

Zagrebački biskup Franjo Thauszy (23. ožujka 1698. – 11. siječnja 1769.) naumio je sredinom XVIII. stoljeća grad Požegu uspostaviti crkvenim središtem slavonskoga dijela Zagrebačke biskupije, koji joj je pripao ponovo ili joj je dodijeljen nakon oslobođenja Slavonije od Osmanlija. O toj biskupovoj namjeri svjedoči Sjemenište koje je on utemeljio 1754. te dao podići zgradu uz crkvu sv. Terezije Avilske, o čemu govori i natpis iznad njezina glavnoga ulaza. Temeljni kamen nove crkve biskup Thauszy blagoslovio je 14. lipnja 1756., a crkvena zgrada dužine 43 m, širine 22 m s elegantnim tornjem visine 63 m podignuta je za tri godine. Upravitelj župe Blaž Dumbović blagoslovio ju je 27. lipnja 1759. i započeo u njoj održavati sveta slavlja. Do danas se pouzdano ne zna je li Sedmogodišnji rat bio uzrokom što se odlučilo njezino potpuno dovršenje, no pouzdano se doznaje, iz Spomenice požeške župe sv. Terezije, da je svečanu posvetu crkve biskup Thauszy slavio tek 24. srpnja 1763., na devetu nedjelju po Duhovima. Crkva svojom skladnom arhitekturom osvaja svakoga posjetitelja, nazvana je *magnifica ecclesia* i pristajala bi i većem gradu nego li je Požega. Darom biskupa Thauszyja crkva je opremljena polikromiranim glavnim oltarom s velikom slikom sv. Terezije Avilske koju je, zauzimanjem carice Marije Terezije, naslikao bečki majstor Caspar Franz Sambach, što je nedvojbeno utvrđeno 2013., prigodom njezina najnovijega restauriranja.

- *Kripta Katedrale – kapela sv. Ivana Pavla II.*

Prema zamisli akademkinje Marije Ujević Galetović, kripta ispod središnje lađe uređena je 2013. kao kapela sv. Ivana Pavla II., utemeljitelja Požeške biskupije. U središte toga prostora postavljen je njegov lik u veličini višoj od naravne i izliven u bronci, a djelo je to spomenute kiparice Ujević Galetović.

- *Sakralni predmeti u Katedrali*

Treba spomenuti da je crkva sv. Terezije Avilske darom dobročinitelja i marom svojih župnika prikupila tijekom više od 250 godina značajan broj sakralnih predmeta, obogativši tako hrvatsku sakralnu baštinu. Među tim predmetima nekoliko je veoma vrijednih gotičkih kaleža iz XV. i XVI. stoljeća koji su s misnicom iz XV. stoljeća najstariji dio katedralnih sakralnih predmeta. Sačuvano je više liturgijskih odijela iz XVIII. stoljeća, a tu su i liturgijske knjige među kojima se ističu tri rukopisa iz XVII. stoljeća s notnim napjevima na četiri crte i s bogato urešenim inicijalima.

- *Riznica požeške Katedrale*

Riznica je smještena u oratoriju iznad desne katedralne sakristije kako bi bila na raspolaganju za bogoštovlje. Uređena je po konceptu Maria Beusana s Arhitektonskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te je otvorena za javnost 2015. godine. U Riznici se nalazi više od šezdeset izložaka sakralnih predmeta. Izloženi su biskupski pastoralni, pektoralni, prsteni, kaleži, crkveno ruho te okovani evanđelistari i misali.

- *Crkva sv. Lovre*

Srednjovjekovna crkva sv. Lovre u Požezi jedan je od najstarijih spomenika gotičke sakralne baštine koji je preživio stopešestogodišnje vrijeme osmanlijske vladavine u Slavoniji (1537.-1689.). Glavna lađa sa svetištem izgrađena je koncem 13. i početkom 14. stoljeća. Današnja bočna lađa dograđena je u 15. stoljeću kao samostojna crkva te je oko 1510. godine renesansno oblikovanim arkadama spojena u jedno s prethodnom crkvom. Nakon završene obnove prigodom posvete crkve 15. studenoga 1998. u glavni je oltar ugrađena relikvija bl. Alojzija Stepinca kao drugoga zaštitnika crkve i biskupije, a u zvonik su podignuta četiri zvona, dar zagrebačkih kanonika, prebendara i svećenika rodom iz Požeške biskupije.

- *Crkva Duha Svetoga i Franjevački samostan*

Na sjevernoj strani glavnog trga nalazi se crkva Svetog Duha s franjevačkim samostanom. Ova je crkva najstarija u gradu, a smatra se da je izgrađena 1285. godine u romaničkom i gotičkom stilu, koji su još uvijek vidljivi u pojedinim dijelovima crkve. Većina originalne arhitekture je izgubljena u vrijeme Turskog osvajanja Požege pretvaranjem crkve u džamiju, no srećom lijevo od glavnog ulaza u crkvu očuvan je originalni romanički portal. Današnji izgled je dobila u 18. stoljeću kada ju Franjevci obnavljaju u baroknom stilu, no oštrome oku promatrača neće promaći činjenica da je njena južna strana drukčije arhitekture od ostatka crkve. Knjižnica franjevačkog samostana, iako je bila teško oštećena u spomenutom požaru, i danas je poznata po 15000 rijetkih knjiga, inkunabula, te je kao i sama crkva, važan spomenik hrvatske kulture. U kripi ispod crkve stoljećima su pokapani istaknuti građani Požege, među njima je i kći kulnog vojskovođe baruna Franje Trenka te osloboditelj grada od Osmanlija, glasoviti fra Luka Ibrišimović – Sokol.

Kada su u pitanju kulturne ustanove, na područja grada Požege djeluju i Dijecezanski muzej, Gradski muzej Požega, Gradska knjižnica Požega te Gradsko kazalište Požega.

Prirodne ljepote

- *Požeška gora*

Požeška gora, ponos središnje Slavonije, nalazi se neposredno uz južni kraj grada Požege. Istočno od Psunja i zapadno od Dilj gore smještena je između rijeka Rešetarice na zapadu, Orpljave na sjeverozapadu, Orpljave na sjeveru i istoku te posavske nizine na jugu. Najviši vrhovi su joj Kapavac (618 mnv.) i Maksimov hrast (615 mnv.). Maksimov hrast, iako 4 metra niži od Kapavca, popularniji je među ljubiteljima obilaska ove gore. Sjeverni obronci Požeške gore su strmi (rasjedi), dok su južni više položeni. Požeška gora prekrivena je hrastovom i bukovom šumom, a njezini niži dijelovi su pod vinogradima i voćnjacima. Požeška gora sa svojim uređenim pješačkim, planinarskim i biciklističkim stazama idealno je odredište za sve ljubitelje boravka u prirodi.

Događaji i manifestacije

- *Vincelovo na Požeškoj gori*

Spomendan svetog Vinka štuje se od davnina u ovim krajevima gdje je još rimski car zasadio prve trsove vinske loze. Godinama je bio običaj da vinogradar ide u svoj vinograd i posvećuje ga, te moli za dobru nadolazeću, vinogradarsku godinu. Turistička zajednica Grada Požege proslavu Vincelova organizira u vinogradu na obroncima Požeške gore, u neposrednoj blizini samog centra grada. Uz kupnju čaše po simboličnoj cijeni, posjetitelji mogu uživati u vinima domaćina, bogatoj gastro ponudi i zvucima tamburice.

- *Noć muzeja – Gradski muzej Požega*

Noć muzeja održava se u Gradskom muzeju Požega od 2008. godine s idejom organizacije različitih muzejskih programa, kako bi se popularizirala tema muzeja i potaknula posjećenost muzeja u pomalo tmurno, zimsko doba godine, kada su se muzeji slabije posjećivali.

- *Požeški gradski maskenbal*

Požeški gradski maskenbal je manifestacija kojom se nastoji očuvati tradicija maskiranja i prenošenja tradicije na mlađe naraštaje, obogatiti turistička ponuda grada, kao i povećati posjećenost programa. Karneval okuplja povorke iz cijele Požeštine, sve zainteresirane predškolske i osnovnoškolske ustanove, te zainteresirane udruge s područja grada i okolice, kao i sve zainteresirane sugrađane.

- *Dan grada Požege – Grgurevo & projekt „Zeleno-plavo“*

Grgurevo je požeški vinogradarski običaj. Prema predaji, toga su se dana Požežani, predvođeni fra Lukom Ibrišimovićem Sokolom, okupili na požeškom brdu Sokolovcu te su pucajući iz tipova otjerali Turke iz Požege. Manifestacija svake godine okupi povijesne postrojbe iz cijele Hrvatske i Europe, a program upotpunjuje bogata glazbena, zabavna i gastronomska ponuda. U sklopu obilježavanja Dana grada Požege, održava se i tradicionalna manifestacija „Zeleno – plavo“ koja ima za cilj unaprijediti i promovirati komplementarne mogućnosti turističke ponude obalnog i kontinentalnog područja Hrvatske.

- *Požeški Plesokaz – međunarodni festival plesa*

Umjetnička organizacija "Plesna radionica Ilijane Lončar" od 2002. godine uspješno organizira Požeški Plesokaz, međunarodni festival plesa s ciljem promicanja plesne kulture među mladima i u manjim sredinama te okupljanja velikog broja plesača iz profesionalno vođenih plesnih studija iz Hrvatske i inozemstva, umjetničkih škola, plesnih odjela glazbenih škola te Plesnog odsjeka Akademije dramskih umjetnosti. U Gradskom kazalištu Požega pleše se u 3 tematske večeri u sklopu programa obilježavanja Dana grada Požege.

- *Uskršnji sajam*

Tradicionalni dvodnevni sajam na kojem oba dana sajma posjetitelje očekuju brojni izlagači s domaćim proizvodima i rukotvorinama te uskršnja vožnja kočijom, kao i tradicionalni blagdanski posni ručak.

- *Požeški kotlić & Obiteljska biciklijada*

U organizaciji Turističke zajednice Grada Požege u parku pored Orjlave 1. svibnja održava se tradicionalno natjecanje u kuhanju slavonskog čobanca "Požeški kotlić". Manifestacija je otvorenog karaktera i namijenjena je natjecateljima, ali i svim posjetiteljima koji žele sa svojom obitelji provesti ugodno vrijeme na otvorenom u Požegi. Uz to, manifestacija uključuje i obiteljsku biciklijadu,

pružajući priliku za aktivno sudjelovanje i zabavu cijelim obiteljima, a zahvaljujući suradnji s Lovачkim savezom Požeško-slavonske županije te lovačkim društvima koja djeluju na našem području, posjetitelji imaju priliku uživati u pravom, slavonskom čobancu. Za dodatnu zabavu, organizira se raznovrstan program te igre za djecu i odrasle.

- *HOPA! Hill Open Air*

Dvodnevna kulturna manifestacija “HOPA!” projekt je čijim se aktivnostima želi podići razina tržišne spremnosti prirodne regionalne atrakcije Požeška gora, a sve u skladu sa tržišnim trendovima. Središnji dio manifestacije je na brdu Mizerovac, na Groždanom putu, nedaleko od crkve sv. Vida. S obzirom na to da je Požega, kao sjedište i najveći grad Požeško-slavonske županije, smještena na obroncima i u podnožju Požeške gore, razvoj okruženja ove destinacije nameće se kao imperativ razvoja turizma cijele županije.

- *Ivanjski krijes*

Manifestacija povezana s drevnim običajima obilježavanja ljetnog solsticija, kada se paljenjem krijesa slavi dolazak ljeta i najdužeg dana u godini. Ivanjski krijes jedna je od najstarijih manifestacija u gradu Požegi i tradicija našeg kraja. S vremenom je manifestacija modernizirana dodatnim sadržajima koji svake godine napune glavni gradski trg. Pod pokroviteljstvom Grada Požege i u organizaciji Turističke zajednice Grada Požege program Ivanjskog krijesa održava se tradicionalno 21. lipnja na Trgu Sv. Trojstva.

- *Kulenijada*

Na bogatoj i dugoj tradiciji gastronomije i obrtništva u preradi mesa požeškog kraja nastala je tradicionalna Kulenijada, koja se svake godine održava u lipnju kroz posljednjih više od četrdeset godina. Od samih početaka Kulenijade u Požegi okupilo se stotine proizvođača kulena iz desetak županija kontinentalne Hrvatske. Zahvaljujući Kulenijadi u Požegi, koja je našla svoje mjesto u turističkoj ponudi grada što su prepoznali i izletnici koji su dolazili na završne priredbe i degustacije kulena koja je organizirana za građane, kulen je postao prvi hrvatski nacionalni proizvod s zaštićenim zemljopisnim podrijetlom.

- *Požeško kulturno ljeto*

Cilj Požeškog kulturnog ljeta je promicanje i pomicanje granica umjetnosti i kulture kao identiteta svakog pojedinca, ali i grada u kojem se stvara i koji stvara. Program uključuje kulturne, sportske i zabavne manifestacije u organizaciji kulturnih ustanova, udruga i pojedinaca. Održava se tijekom cijeloga ljeta na brojnim lokacijama u gradu.

- *Požega Urban Fest*

Požega Urban Fest, ili skraćeno PUF, glazbeni je festival dobrih vibracija koji se od 2015. godine u Požegi održavao u sklopu glazbenog festivala Aurea Fest. Na prijedlog Grada Požege, PUF dobiva svoj vlastiti termin održavanja na bivšem atletskom stadionu u sklopu požeške Gimnazije. Festival je stilski obuhvatio nekadašnji Aurea Jazz Fest i Aurea Urban Fest a održava se s ciljem promocije urbanih glazbenih žanrova. Urban Fest postao bi mjesto susreta, razmjene iskustava i uživanja u urbanoj, alternativnoj, progresivnoj i ne toliko mainstream glazbi kakvu je Požega kroz povijest uvijek vjerno reproducirala.

- *Hill View Romantic Fest*

Hill View Romantic Fest jedinstven je glazbeno-scenski događaj koji se održava na brdu Sokolovac u Požegi, u sklopu Požeškog kulturnog ljeta. Ovaj festival spaja vrhunsku glazbu, romantičnu atmosferu i spektakularan pogled na Požešku kotlinu, pružajući posjetiteljima nezaboravan doživljaj pod zvijezdama. Brdo Sokolovac, kao jedan od simbola Požege, pruža idealnu kulisu za intimne koncerte i umjetničke nastupe. Smješteno iznad grada, s prostranim pogledom na dolinu, stvara savršen ambijent za večeri ispunjene glazbom, poezijom i posebnim svjetlosnim efektima, uz izvrsnu hranu i ostale slasne gastro delicije Funky Fooda.

- *Kazališne ljetne večeri*

„Kazališne ljetne večeri“ u Gradsko kazalište Požega dovode razne predstave za djecu i odrasle, dokumentarne filmove, koncerte pa čak i dječju operu. Programi u dvorani se naplaćuju, dok su programi na vanjskoj pozornici u dvorištu kazališta besplatni.

- *Fišijada*

Požeška Fišijada pravi je praznik jela od ribe, okuplja veliki broj pravih majstora fiš paprikaša i svake godine privlači tisuće posjetitelja iz cijele Slavonije i Baranje. Natjecanje se održava s ciljem stjecanja profesionalnog iskustva u organiziranju visoko kvalitetnog gastronomskog programa te osiguravanja da Požega dugoročno bude poznata po svojim gastronomskim manifestacijama.

- *Zlatne žice Slavonije*

Glazbeni festival „Zlatne žice Slavonije“ je bio i ostao jedan od najposjećenijih među festivalima koji njeguju kulturno-glazbenu baštinu, a očuvanjem tradicijske, posebno tamburaške glazbe u svojim više od pet desetljeća postojanja dokazao je da uspješno živi s vremenom i svojim gradom Požegom. Festivalni program traje tri dana, prvi vikend u rujnu, a podijeljen je na tematske večeri koje prate slavonsku tradiciju izričaj. Uz glavni glazbeni program, festival obogaćuje kulturnu i turističku ponudu grada raznim popratnim sadržajima – izložbama, gastro-manifestacijama, etno-sajmovima i tamburaškim nastupima na više lokacija u gradu. Festival je tijekom godina postao ne samo glazbeni spektakl već i snažan simbol slavonskog identiteta, privlačeći posjetitelje i zaljubljenike u tamburašku glazbu iz cijele Hrvatske i regije. Ulaz na sve festivalske večeri je besplatan, što omogućava široj publici da uživa u vrhunskom glazbenom doživljaju i atmosferi koja slavi bogatstvo slavonske glazbene baštine.

- *Hrvatski festival jednogminutnih filmova*

Najstariji međunarodni filmski festival koji se održava u Hrvatskoj, u Požegi. Festival se fokusira na specifičnu formu jednogminutnog filma, koja, bez obzira na žanr, predstavlja izazov i poticaj za kreativnost autora.

- *Orguljaške večeri*

Kulturno-duhovni program prigodom svetkovine blagdana Sv. Terezije Avilske, zaštitnice grada Požege. U petodnevnoj manifestaciji sudjeluju umjetnici iz zemlje i inozemstva, a koncerti se izvode na orguljama Katedrale sv. Terezije Avilske.

- *Martinje & Okusi jeseni*

Slavonija je baš u jesen prekrasna, puna boje, okusa i mirisa. Opijeni tom ljepotom, puni ponosa organiziramo ovu manifestaciju kojom želimo u zajedništvu podijeliti ono najbolje što je kao plod

cjelogodišnjeg rada stiglo s plodne slavonske zemlje. Kestenijada, Bučijada i Martinje, objedinjeni pod nazivom „Okusi jeseni“ okupe svake godine u šetališnoj zoni brojne Požežane i njihove goste koji ne mogu odoljeti bogatoj i raznolikoj ponudi domaćih eno i gastro proizvoda i rukotvorina. Svake se godine na manifestaciju i jesenski sajam prijavi pedesetak izlagača iz cijele Slavonije s domaćim proizvodima, zimnicom, medom, sokovima, slasticama, suvenirima, rukotvorinama, prirodnim čajevima, suhomesnatim proizvodima.

- *Advent u Požegi*

Blagdanski dani u Požegi u znaku su zabave, glazbe i umjetnosti koju Vam donosi bogati program „Adventa u Požegi“. Bajkovita atmosfera i mirisi blagdana, te raznovrsni glazbeni i zabavni program za sve uzraste čine ove godine grad Požegu nezaobilaznim mjestom susreta u adventsko vrijeme. Turistička zajednica Grada Požege priprema pregršt događaja i manifestacija koje će zadovoljiti svaki ukus i najzahtjevnijeg posjetitelja. Zabava, druženje, fini domaći specijaliteti, jedinstveni događaji, ali i istinski blagdanski ugođaj čekaju vas za vrijeme Adventa u našem gradu.

- *Božićni sajam*

Božićni sajam u Šetališnoj zoni u Požegi mjesto je prave božićne čarolije. Šetališnu zonu preplave mirisi, okusi i zvuci Božića. Brojni izlagači na svojim štandovima nude razne domaće proizvode, božićne ukrase i fino mirisno kuhano vino. U sklopu sajma održava se i tradicionalni domjenak za građane na kojem svakog posjetitelja čeka ukusna zdjelica ribljeg specijaliteta.

- *Doček Nove godine*

U Požegi se tradicionalno dočekuje Nova godina na otvorenom, a posebno je zanimljiv program za djecu i dječji doček nove godine. Uz bogatu gastronomsku ponudu i vrhunske glazbene izvođače, zabava je osigurana. Ulaz je besplatan.

1.1.4. Turističke usluge

Na području Požege registrirani su pružatelji usluga u turizmu. To uključuje kako turističke agencije koje organiziraju posjete turističkim atrakcijama, tako i usluge aktivnog i pustolovnog turizma. Ostali sadržaji relevantni za turiste uključuju maloprodajne dućane, suvenirnice, sajmove te ranije spomenute ugostiteljske objekte.

Turističke agencije

- Arriva Travel
- Zoa Tours
- Luks Bike Adventure

Suveniri

- Suvenirnica Centra za posjetitelje „Požeška kuća“
- Suvenirnica Gradskog muzeja Požege
- Poklon shop Luks
- Galerija „Anita“
- M-Art
- Poklon galerija „Present“
- Zlatarna Slavko
- Slavonija papir
- Knjižara Verbum
- Trim – knjižara i papirnica
- Knjižara Školska knjiga

1.2. Resursna osnova

U ovom poglavlju je identificirana prirodna i kulturna baština (uključujući i najvažnije manifestacije), kao i određeni ostali resursi koji ukazuju na jedinstvene vrijednosti koje pruža Požega.

1.2.1. Kultura i baština

Kulturna dobra

Grad Požega bogat je kulturnim dobrima koja svjedoče o njegovoj bogatoj povijesti i kulturnoj baštini. Prema podacima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, na području Požege evidentirano je 63 pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara, od kojih su 35 pretrpjela oštećenja tijekom nevremena u lipnju 2021. godine.

S obzirom da je u ovom dijelu riječ o kulturnim resursima koji trenutno nisu u funkciji turizma, ali koji predstavljaju temelj za budući razvoj, atraktivnost i održivost turističke destinacije, izdvojit ćemo sljedeće:

- Zgrada apoteke
- Židovsko groblje
- Atelje Miroslava Kraljevića
- Magistratski kompleks
- Palača Velikog župana
- Kapela sv. Roka
- Županijska palača
- Spomenik fra Luki Ibrišimoviću Sokolu
- Kapela sv. Filipa i Jakova
- Zgrada bivšeg kina Central
- Zgrada bivšeg restorana „Mislav“
- Stara svilana "Thallerova kuća"
- Grobnica obitelji pl. Kraljevića

Kulturna baština (materijalna i nematerijalna)

Materijalna kulturna baština Grada Požege obuhvaća nepokretna i pokretna kulturna dobra koja su od povijesnog, umjetničkog, arhitektonskog i kulturnog značaja. Prema kategorizaciji Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, materijalna kulturna baština uključuje:

1. Nepokretna kulturna dobra (graditeljska baština):

- Povijesna jezgra Grada Požege – urbanistička cjelina s brojnim kulturno-povijesnim građevinama
- Katedrala sv. Terezije Avilske – jedan od najznačajnijih sakralnih objekata u Slavoniji, izgrađena u 18. stoljeću
- Franjevački samostan i crkva Duha Svetoga – kompleks iz baroknog razdoblja s bogatom sakralnom zbirkom
- Kapela sv. Vida – povijesni sakralni objekt
- Gradsko kazalište Požega – kulturna institucija s dugom tradicijom
- Zgrada Gimnazije Požega – jedna od najstarijih gimnazija u Hrvatskoj

- Brojne historicističke i secesijske građevine – privatne i javne zgrade koje čine prepoznatljiv identitet povijesne jezgre
- Ostaci Starog grada – tragovi nekadašnje srednjovjekovne utvrde
- Povijesna groblja i spomenici – groblje sv. Ilije, spomenici iz različitih povijesnih razdoblja

2. Pokretna kulturna dobra:

- Zbirke Gradskog muzeja Požege – arheološka, povijesna, etnografska i umjetnička zbirka
- Sakralna umjetnost i liturgijski predmeti – ikone, kipovi, relikvijari i crkveno posuđe u crkvama Požege
- Povijesni dokumenti i knjige – arhivska građa u muzejima, knjižnicama i sakralnim institucijama

3. Arheološka baština:

- Arheološka nalazišta – ostatci rimskih i srednjovjekovnih naselja na području Požege
- Numizmatički nalazi – stari novac, medalje i pečati

Ova materijalna kulturna baština predstavlja temelje identiteta Grada Požege i ključna je za očuvanje i razvoj kulturnog turizma te daljnju valorizaciju destinacije.

Nematerijalna kulturna baština Grada Požege

Godine 2007. Rješenjem Ministarstva kulture Republike Hrvatske utvrđeno je da požeški vinogradarski običaj Grgurevo ima svojstvo nematerijalnoga kulturnog dobra u smislu članka 9., stavka 1. i alineje 2. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (Narodne novine br. 69/99, 151/03 i 157/03) te je upisan u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske – Listu zaštićenih kulturnih dobara. Članak 9. (stavak 1. i alineja 2.) Zakona definira da „nematerijalno kulturno dobro mogu biti razni oblici i pojave duhovnog stvaralaštva što se prenose predajom ili na drugi način, a osobito folklornim stvaralaštvom u području glazbe, plesa, predaje, igara, obreda, običaja, kao i druge tradicionalne pučke vrednote“.

Arheološki spomenici i lokaliteti

Požeška kotlina ima bogatu arheološku baštinu, a na području Požege i okolice pronađeni su brojni arheološki lokaliteti koji svjedoče o kontinuiranom naseljavanju od prapovijesti do srednjeg vijeka.

Najznačajniji arheološki lokaliteti i nalazi u Požegi i okolici:

1. Arheološko nalazište Vučedol (požeški kraj)

- Na području Požeške kotline otkriveni su tragovi Vučedolske kulture (3. tisućljeće pr. Kr.), koja je jedna od najznačajnijih prapovijesnih kultura na tlu Hrvatske.
- Keramički nalazi i ostaci naselja ukazuju na postojanje vučedolske populacije u ovom području.

2. Lokalitet Kaptol – tumuli (grobni humci)

- Smješten u blizini Požege, Kaptol je jedno od najvažnijih nalazišta halštatske kulture (staro željezno doba, 8. – 5. st. pr. Kr.).
- Pronađeni su tumuli (grobni humci) s bogatim grobnim priložima poput ratničke opreme, brončanih i željeznih predmeta te keramike.
- Ovaj lokalitet potvrđuje prisutnost keltskih plemena koja su naseljavala ovo područje.

3. Rimski lokaliteti

- Tijekom rimskog razdoblja Požeška kotlina bila je dio provincije Panonije, a kroz ovo područje prolazile su važne rimske ceste.
- Na nekoliko lokacija u Požegi i okolici pronađeni su rimski nadgrobnici spomenici, opeke i ostaci rimskih građevina, što ukazuje na naseljenost u doba Rimskog Carstva.

4. Srednjovjekovna Požega

- Požega se prvi put spominje u pisanim izvorima 1210. godine, ali arheološki nalazi ukazuju na naseljenost još u ranom srednjem vijeku.
- Ostatci srednjovjekovne utvrde na brdu Sokolovac, koja je bila važno obrambeno središte.
- U starom gradskom središtu Požege pronađeni su temelji srednjovjekovnih crkava i građevina, koji svjedoče o urbanom razvoju grada u srednjem vijeku.

Požega i njena okolica bogati su arheološkim lokalitetima koji svjedoče o tisućljetnoj povijesti naseljavanja ovog područja. Od prapovijesnih tumula u Kaptolu do rimskih nalaza i srednjovjekovnih utvrda, ovi spomenici čine važan dio kulturne baštine Slavonije.

Tradicijski obrti

Na području Požege su se kroz povijest razvili brojni tradicijski obrti, koji su se prenosili s generacije na generaciju i često bili povezani s poljoprivredom, stočarstvom i obradom prirodnih materijala. Iako su neki od njih danas rijetki, još uvijek su prisutni u obliku zanatskih radionica, suvenira ili etno-manifestacija.

Iako su mnogi tradicijski obrti izumrli ili su svedeni na suvenirsku i turističku ponudu, neki su se održali u malim zanatskim radionicama. Osim toga, manifestacije poput "Zlatne žice Slavonije" i "Martinje & Okusi jeseni" često uključuju prikaze tradicijskih obrta kako bi se očuvala kulturna baština.

Vjerska događanja

Grad Požega ima savršeni potencijal i odlične predispozicije za vjerski turizam. Ovu slavonsku županiju i jednu od najljepših kontinentalnih destinacija, iznimno je oblikovala katoličko kršćanska baština – neke od najpoznatijih i najvrednijih građevina u ovoj županiji, nastale su trudom isusovaca, franjevac i požeških biskupa od kojih su neki ulagali vlastita sredstva u izgradnju sakralnih objekata.

Na tom tragu, u organizaciji TZ Grada Požege i LUX Promocije, u ožujku 2025. godine u Požegi će se održati prva konferencija vjerskog turizma, sakralne baštine i hodočašća. Konferencija se programski formira na vrijednu temu - Kulturna baština u funkciji razvoja vjerskog turizma, s ciljem snažnijeg razvoja kulturnog i vjerskog turizma na nacionalnoj razini, posebno u kontinentalnoj Hrvatskoj i Slavoniji, a što za krajnji cilj ima rast gospodarstva putem razvoja cjelogodišnjeg, održivog turizma. Program je temeljen na potencijalima raskošne kulturno povijesne i sakralne baštine grada Požege i Požeško-slavonske županije.

Orguljaške večeri u požeškoj Katedrali - Već tradicionalno, u vremenu od godišnjice uspostave Požeške biskupije do svetkovine sv. Terezije Avilske, zaštitnice požeške stolne crkve, održavaju se Orguljaške večeri u požeškoj Katedrali. U organizaciji Požeške biskupije, od njezina utemeljenja, njeguju se i održavaju Orguljaške večeri, koje imaju za cilj očuvanje orgulja kao instrumenta te vrijedne orguljaške baštine ovog prostora.

Proizvodi s oznakom zemljopisnog podrijetla i/ili oznakom izvornosti

Cilj je politike kvalitete EU-a zaštititi nazive određenih proizvoda radi promicanja njihovih jedinstvenih karakteristika povezanih s njihovim zemljopisnim podrijetlom i tradicionalnim umijećem i vještinama. Nazivima proizvoda može se dodijeliti „oznaka zemljopisnog podrijetla” (OZP) ako imaju posebnu poveznicu s mjestom na kojem se proizvode. Priznavanjem oznaka zemljopisnog podrijetla jača se povjerenje potrošača i omogućuje im se da lakše prepoznaju kvalitetne proizvode, a proizvođačima se pomaže da svoje proizvode bolje plasiraju.

Oznakama zemljopisnog podrijetla utvrđuje se pravo intelektualnog vlasništva za određene proizvode kojima su svojstva na specifičan način povezana s područjem proizvodnje.

Oznake zemljopisnog podrijetla su sljedeće:

- ZOI – zaštićena oznaka izvornosti (prehrambeni proizvodi i vino)
- ZOZP – zaštićena oznaka zemljopisnog podrijetla (prehrambeni proizvodi i vino)
- OZP – oznaka zemljopisnog podrijetla (jaka alkoholna pića).

EU-ovim oznakama zemljopisnog podrijetla zaštićuju se nazivi proizvoda koji potječu iz određenih regija i imaju specifična svojstva ili im je ugled je povezan s područjem proizvodnje. Razlike između zaštićene oznake izvornosti i zaštićene oznake zemljopisnog podrijetla povezane su u prvom redu s tim koliki udio sirovina za proizvod mora potjecati s određenog područja ili koliki se dio proizvodnog postupka mora odvijati u određenoj regiji. OZP je posebna oznaka za jaka alkoholna pića.

Proizvodi zaštićeni oznakom izvornosti na području destinacije Požege:

- „Slavonski kulen“ / „Slavonski kulin“
- „Slavonska kobasica“
- Slavonska vina
- Meso crne slavonske svinje
- Slavonski med
- Slavonska šljivovica

Arhitektura

Pojava baroka u arhitekturi Požege i Požeštine povezana je s obnovom tog dijela Slavonije nakon oslobođenja od Turaka (1699.). Početak barokne obnove veže se uz djelatnost franjevacu te uz novopridošli red isusovaca, no u tim ranim intervencijama vidljiv je još utjecaj starijih arhitektonskih struktura. Značajnije promjene u razvoju barokne sakralne arhitekture odigrale su se tek sredinom 18. stoljeća, kulminirajući s gradnjom Crkve sv. Terezije u Požegi, koja postaje središte vjerske obnove u Slavoniji te filijala zagrebačke katedrale. Podrijetlo njezina arhitektonskog tipa veže se uz Beč i Štajersku, čime je unesen na ovom prostoru novi model kasnobarokne sinteze longitudinalnog i centralnog prostora. Zaseban stilski razvoj može se pratiti i unutar profane arhitekture (dvorci i kurije) a izgradnjom stambenih kuća na Trgu Sv. Trojstva već u prijelaznom stilu baroknog klasicizma Požege je s pravom stekla epitet jednog od najljepših gradova kontinentalne Hrvatske.

Lokalna kuhinja

Požeška kuhinja je mješavina povijesnih kulturnih utjecaja u Slavoniji i Baranji kao i običaja koje su sa sobom donijeli doseljenici iz drugih krajeva Hrvatske, s Jadrana, iz Zagorja, Međimurja te Bosne i Hercegovine. Na jelovniku ćete pronaći jela koja će vas podsjetiti na doba stare

Austrougarske, ali i na činjenicu da se grad nalazi na prijelazu iz srednje u jugoistočnu Europu s izraženim Mađarskim, Slavenskim, Germanskim pa i Orijentalnim utjecajem.

Iako biste jer ste u Slavoniji očekivali da će vas u restoranima ponuditi isključivo “stereotipno Slavonskim” jelima od svinjetine, kako je Požega okružena brdima s kojih se u doline slijevaju brzi, bistri gorski potoci, često će na meniju biti čak i pastrva.

Uz domaću kuhinju će svakako prijati vino jer Požega je okružena poznatim vinogorjima, posebno onim Kutjevačkim, a preporučujemo vam kušati i domaće pivo jer Požega je, iako u vinorodnom kraju, sve popularnija i kao pivarsko središte.

Jedan od najpopularnijih projekata požeškog muzeja jest slasni „Muzej u loncu“. Radi se o zbirci recepata tradicijskih jela Požeštine i drugih dijelova istočne Hrvatske, s popratnim pričama inspiriranim bogatom prošlosti ovoga dijela Europe.

Jela iz „Muzeja u loncu“ nose značajke naroda koji su oblikovali povijest Slavonije, Baranje i Srijema pa se u među njima mogu pronaći utjecaji Osmanskog ili Turskog carstva, Austrije, Njemačke, Mađarske te drugih dijelova Hrvatske.

Ova putujuća izložba privukla je stotine posjetitelja diljem zemlje, a neka od jela mogu se i naručiti na menijima požeških restorana kao što su Zlatni Lug, Grgin Dol i Stari Fenjeri.

Drugi aspekti kulturnog života

Požega se može sagledati kroz nekoliko drugih aspekata:

1. Glazba i izvedbene umjetnosti

- Koncerti i festivali (Zlatne žice Slavonije, Požega Urban Fest)
- Djelovanje Glazbene škole Požega i njenih ansambala
- Kazališne predstave (gostujuća i amaterska produkcija)
- Plesne skupine i plesne večeri

2. Književnost i izdavaštvo

- Književne večeri i promocije knjiga
- Rad Gradskog kazališta
- Djelovanje Gradske knjižnice i čitateljskih klubova

3. Likovna umjetnost i dizajn

- Izložbe u Gradskom muzeju
- Umjetničke radionice i kolonije
- Ulična umjetnost

4. Film i audiovizualna umjetnost

- Filmske projekcije i festivali (npr. ART Kino, Hrvatski festival jednodominutnih filmova)

5. Alternativna i urbana kultura

- Rad alternativnih umjetničkih skupina i performansa
- Ulični umjetnici i nezavisni glazbenici
- Noćni život, klupska scena i DJ programi

6. Obrazovanje i kulturni dijalog

- Predavanja, paneli i javne tribine o društveno-kulturnim temama
- Kulturna razmjena i suradnja s drugim gradovima i regijama

- Programi međunarodne suradnje i razmjene

7. Digitalna kultura i gaming scena

- Slavonikon – Kulturni centar Požege

Sve ove aktivnosti doprinose dinamičnom kulturnom životu Požege i stvaraju prostor za suvremene oblike izražavanja i interakcije.

1.2.2. Priroda i okoliš

Posebности krajolika

Požeški kraj obiluje plodnim ravninama i blagim brežuljcima koji su pogodni za poljoprivredu, osobito vinogradarstvo, što je i stoljetna tradicija ovog područja.

Posebni i zaštićeni lokaliteti

Na području grada Požege nalaze se posebni i zaštićeni lokaliteti koji su važni s ekološkog, kulturnog i povijesnog aspekta. Neki od njih su:

1. Zaštićeni dijelovi prirode

- Požeška gora – prirodni krajolik koji se štiti zbog svoje bioraznolikosti i šumskih ekosustava
- Orljava i njezina obala – važno prirodno stanište brojnih biljnih i životinjskih vrsta
- Park šuma Jankovac (iako nije direktno u Požegi, važan je za širu okolicu) – dio Parka prirode Papuk, s iznimnom florom i faunom

2. Arheološka nalazišta

- Stari grad Požege – ostaci srednjovjekovne utvrde iznad grada
- Nalazišta iz rimskog i prapovijesnog razdoblja – otkriveni tragovi naselja i kulturnih slojeva

3. Kulturno-povijesne cjeline

- Povijesna jezgra grada Požege – zaštićena kulturna cjelina sa značajnim objektima poput Katedrale sv. Terezije Avilske, Trga Svetog Trojstva, stare Gimnazije i Gradske kuće
- Franjevački samostan i Crkva Duha Svetoga – važan sakralni kompleks s bogatom poviješću
- Požeška katedrala i Biskupski dvor – kulturno-povijesni spomenici od nacionalnog značaja

Vodni resursi

Grad Požege i njegova okolica bogati su izvorima pitke vode, a kroz područje grada protječe rijeka Orljava, koja ima važnu ekološku i rekreacijsku vrijednost. Postoje i brojni potoci te izvori ljekovite termalne vode u okolici, što otvara potencijal za razvoj zdravstvenog i wellness turizma.

Planine i gorja

Osim poljoprivrednih površina, značajan dio područja grada obuhvaćaju šumski kompleksi, prvenstveno na obroncima Papuka i Požeške gore, koji su dio zaštićenog područja Parka prirode Papuk – prvog UNESCO geoparka u Hrvatskoj. Ove šumske površine bogate su raznolikim biljnim i životinjskim svijetom te predstavljaju važno stanište za brojne autohtone vrste.

Druge značajke

Geološka bogatstva - Područje Požege, osobito na rubnim dijelovima Papuka i Psunja, bogato je geološkim formacijama, uključujući sedimentne stijene i fosilne ostatke, koji su dio šireg UNESCO geoparka Papuk. Ovi resursi predstavljaju izniman potencijal za razvoj geoturizma i edukativnih programa.

Flora i fauna - Zahvaljujući raznolikim ekosustavima, Požega je dom brojnih biljnih i životinjskih vrsta. Šume Papuka i Požeške gore bogate su bukvom, hrastom i grabom, dok su livade i niži predjeli stanište raznih ljekovitih biljaka i divljači. U prirodnim staništima prisutne su vrste poput srna, divljih svinja i raznih vrsta ptica, što daje mogućnosti za razvoj lovnog i ekoturizma.

Poljoprivredni potencijal - Plodno tlo i povoljna klima omogućili su razvoj vinogradarstva i voćarstva, a Požeška kotlina poznata je po visokokvalitetnim vinima i tradicionalnoj poljoprivrednoj proizvodnji. Vinogradi na obroncima Požeške gore i Papuka dio su vinskih ruta koje povezuju lokalne vinare i promoviraju enogastronomsku ponudu regije.

Prirodni resursi Grada Požege predstavljaju temelj za održivi razvoj turizma, poljoprivrede i ekoloških inicijativa. Očuvanje i valorizacija ovih resursa ključni su za razvoj destinacije koja će nuditi jedinstvena iskustva posjetiteljima, uz istovremenu zaštitu okoliša i unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva.

1.3. Javna turistička infrastruktura

Javna turistička infrastruktura definirana je Pravilnikom o javnoj turističkoj infrastrukturi (NN 126/21). To je infrastruktura koja izravno ili neizravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude u funkciji dodane vrijednosti turističkih sadržaja. Može biti primarna i sekundarna.

Primarna javna turistička infrastruktura

Primarna infrastruktura je ona koja izravno utječe na razvoj turizma i turističke ponude.

- *biciklističke rute i popratna infrastruktura (stanice za servis bicikala, brojila biciklističkog prometa, parkirališta za bicikle i sl.)*
- *dvorci, utvrde i kurije*
- *kongresni centri*
- *odmorišta i vidikovci*
- *kamp odmorišta*
- *kupališta, plaže i popratna infrastruktura*
- *planinarska infrastruktura: planinarski putovi i planinarski objekti (domovi, kuće, skloništa)*
- *pješačke trekking staze i staze dugog hodanja*
- *poučne, hodočasničke, konjičke, zipline i druge tematske staze*
- *staze, šetnice, stajališta uz more, jezera i rijeke*
- *centri za posjetitelje*
- *interpretacijski centri*
- *info ploče i turistička signalizacija*
- *vozila odnosno plovila namijenjena za prijevoz posjetitelja turističkih atrakcija.*

U Požegi postoji sljedeća primarna javna turistička infrastruktura:

Biciklističke rute i popratna infrastruktura

- Požega – Velika – Požega
- Požeška gora – Zelena
- Požega - Kaptol – Požega
- Požega - Bike & Wine Zlatni lug
- Požeška gora 2
- Biciklistička staza park šuma Kalvarija
- Ruta Slavonija
- Državna glavna ruta br. 8
- Zlatna dolina kružna

Dvorci, utvrde i kurije

- Zgrada Biskupije u Požegi
- Zgrada Gradskog muzeja Požega

Kongresne dvorane

- Gradska knjižnica Požega
- Gradsko kazalište Požega
- Hrvatska gospodarska komora
- Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi
- Kongresni prostor prenoćišta Zlatni Lug
- Kongresni prostor prenoćišta Grgin dol

Odmorišta i vidikovci

- Vidikovac Sokolovac
- Vidikovac kod kapelice Sv. Vida

Kamp odmorišta

- Kamp odmorište Zlatni Lug

Kupališta, plaže i popratna infrastruktura

- Gradski bazen Požega

Planinarska infrastruktura – putovi i objekti

- Pohod slavonskim planinama (Slavonski planinarski put)
- Požeška planinarska obilaznica
- Martinjski put
- Vinogradarski put
- Put Sokola

Pješačke trekking staze i staze dugog hodanja

- Treking staza Požega
- Walk&Run trail Požega
- Krug oko dvije rijeke
- Viškovački grad trail
- Staza park šuma Kalvarija
- HOPA rock&run trail

Staze, šetnice, stajališta uz rijeke

- Šetališna zona u Požegi
- Šetnica uz rijeku Orljavu
- Šetnica uz rijeku Veličanku

Centri za posjetitelje i interpretacijski centri

- Centar za posjetitelje „Požeška kuća“

Sekundarna javna turistička infrastruktura

Sekundarna je ona infrastruktura koja ne utječe izravno na razvoj turizma i samo je dijelom godine ili samo sporednom funkcijom u službi turizma.

- *arheološka nalazišta, speleološki objekti, povijesni spomenici i popratna infrastruktura*
- *parkirališta i pristupne ceste u funkciji turističke infrastrukture iz stavka 2. ovoga članka koje nisu kategorizirane kao javne ceste*
- *javni sanitarni čvorovi*
- *sportski objekti i ostala sportska infrastruktura na otvorenom prostoru u funkciji aktivnog turizma*
- *rodne kuće poznatih osoba.*

U Požegi postoji sljedeća sekundarna javna turistička infrastruktura:

Povijesni spomenici

- Zavjetni spomenik Presvetog Trojstva
- Spomenik 123. brigadi Hrvatske vojske
- Spomenik fra Luki Ibrišimoviću

Javna parkirališta

- Naplatom parkiranja obuhvaćena su 994 parkirna mjesta
- Prva parkirališna zona obuhvaća Trg Sv. Trojstva.
- Druga parkirališna zona obuhvaća parkiralište iza Gradske kuće i sljedeće ulice: Sokolova, Matice Hrvatske, Županijska, Antuna Kanižlića, Pape Ivana Pavla II, Matije Gupca, Dalmatinska, Dr. Filipa Potrebiće i Kamenita vrata.
- Treća parkirališna zona obuhvaća ulice: Sv. Roka, Orljavska, Slavonska, Vjekoslava Babukića, Primorska, Republike Hrvatske, Dr. Franje Tuđmana, Pod gradom, Vukovarska, Alojzija Stepinca, Stjepana Radića, Njemačka i Cirakijeva.

Javni sanitarni čvor

- Trg Sv. Trojstva 1, parkiralište iza Gradske kuće (nije u funkciji tijekom cijele godine)

Sportski objekti i ostala sportska infrastruktura na otvorenom

- Sportsko-rekreacijski centar
- Sportska dvorana „Tomislav Pirc“
- Gradski bazen
- Gradska kuglana
- Gradska streljana
- Teniski tereni
- Stadion NK Slavonija
- Gimnastička dvorana Sokol

- Nogometni tereni
- Bike park
- Šetnica uz rijeku Orljavu
- Motocross staza Villare
- Auto-motodrom Glavica

Rodne kuće poznatih osoba

- Rodna kuća Dobriše Cesarića
- Kuća Franje Cirakija
- Kuća Baruna Trenka - spomen ploča
- Rodna kuća Vjekoslava Babukića – spomen ploča
- Rodna kuća Dragutina Lermana – spomen ploča

1.4. Komunalna infrastruktura

Dobro razvijena komunalna infrastruktura temelj je za gospodarski i turistički razvoj, kao i za unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva. Ona uključuje energetska infrastrukturu, telekomunikacijsku infrastrukturu i dostupnost interneta, vodoopskrbu i odvodnju te gospodarenje otpadom.

1.4.1. Energetska infrastruktura

Energetska infrastruktura grada Požege omogućava stabilnu opskrbu energijom za kućanstva, industriju i javni sektor. Grad se odlikuje raznolikim resursima, uključujući značajan potencijal za obnovljive izvore energije, poput solarne energije, biomase i geotermalnih izvora.

Kroz Požegu prolazi trasa dalekovoda. Na području grada smještene su trafostanice naponske razine 400 i 110 kV. Električna energija u Požegi se distribuira putem HEP-ove mreže, preko distributera: DP Elektra Požega – najveći distributer na prostoru Županije (82%), koja je dobro razvijena i omogućava stabilnu opskrbu grada.

Grad Požega ima osiguranu opskrbu plinom. Transportni plinski sustav u nadležnosti je društva Plinacro d.o.o. te se sastoji od mreže visokotlačnih magistralnih plinovoda i plinovoda za međunarodni transport.

Postoji potencijal i za druge oblike obnovljivih izvora energije, poput solarnih elektrana, hidroelektrana, kogeneracijskih postrojenja i biomase šuma, međutim, nisu dovoljno iskorišteni.

1.4.2. Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost Interneta

Telekomunikacijska infrastruktura u Požegi relativno je dobro razvijena te su dostupne moderne telekomunikacijske usluge. Operateri pružaju širok spektar usluga, uključujući mobilnu telefoniju, fiksnu liniju i Internet. Mobilna pokrivenost općenito je dobra, a vodeći telekomunikacijski operateri osiguravaju 4G i 5G mreže. Poštanski uredi postoje.

U gradu postoji širokopojasna internetska veza, uključujući optičke mreže, dostupna je većem broju korisnika.

1.4.3. Vodoopskrba i odvodnja

Na području Požege postoji vodoopskrbni sustav. Prema broju stanovnika riješenu vodoopskrbu iz javnog vodovoda ima 98,5%, što je daleko iznad prosjeka RH. Krajnji je cilj dovesti vodu svim korisnicima te tako postupiti po Direktivi 98/83 EZ o kakvoći vode namijenjenoj za ljudsku potrošnju. Preostali dio stanovništva još uvijek se opskrbljuje vodom uz korištenje individualnih zahvata ili manjih lokalnih vodovoda.

Izgradnja kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje na području Požege zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava. Odvodnja otpadnih i oborinskih voda riješena je djelomično.

Međutim, javna vodoopskrba na prostoru UP-a Požega dugoročno se suočava s nekoliko osnovnih problema:

- nedovoljno raspoloživa količina vode, potrebna za širenje sustava i posebno za
- izvanredne okolnosti (onečišćenje, suša i sl)
- nedovoljna zaštita od slučajnih onečišćenja te mogućnost pojave povremenog i stalnog
- onečišćenja
- dotrajalost dijela cjevovoda, vodozahvata, objekata i opreme i potreba za stalnom
- obnovom i modernizacijom
- gubici u vodoopskrbnoj mreži
- mali broj priključaka na novoizgrađenim vodovodima
- specifičnosti malih lokalnih vodovoda.
- nepostojanje vodoopskrbe, čak ni dovoz veće količine pitke vode na lokaciji Požeške gore, što znatno otežava razvoj nedovoljno razvijene turističke atrakcije i organizaciju događanja na tom prostoru

Stanje s kanalizacijom i odvodnjom vode nešto je lošije, kanalizacijska infrastruktura zaostaje za vodoopskrbnom infrastrukturom. U Požegi kanalizacija je djelomično riješena.

Djelatnost javne odvodnje obavlja se na cijelom području Požeštine za sve gradove i općine putem vodnih građevina odvodnje, odnosno sustavima odvodnje koji ne čine jedinstvenu cjelinu nego su građene prema preliminarnim aglomeracijama. Cilj i svrha javne odvodnje je da se otpadna voda skupi i sustavom cjevovoda dovede do uređaja za pročišćavanje, pročišćavanje i izravno ili neizravno ispuštanje u površinske vode, i obrada mulja.

Prema broju stanovnika grad Požega ima riješenu odvodnju oko 92%, što ne zadovoljava i sve više pažnje se posvećuje ovom segmentu djelatnosti a naročito pročišćavanju otpadnih voda izgradnjom uređaja za pročišćavanje prema Direktivi 91/271 EZ o pročišćavanja komunalnih otpadnih voda.

Javna odvodnja dugoročno se suočava s nekoliko osnovnih problema:

- starost pojedinih dionica sustava (pogotovo u gradu Požegi)
- propusnost cjevovoda što ima loš utjecaj na okoliš
- neizgrađeni uređaji za pročišćavanje otpadnih voda
- neadekvatna tehnologija pročišćavanja kod starijih uređaja (biodiskovi)
- utjecaj oborinskih voda zbog neizgrađenosti sustava odvodnje oborinskih voda
- nepostojanje cjelovitog geografsko-informacijskog sustava odvodnje koji je u izradi.

1.4.4. Gospodarenje otpadom

Na području Požege komunalne usluge odvoza otpada pruža Komunalac Požega d.o.o. Otpad se prikuplja iz kućanstava i od gospodarskih subjekata, u reciklažnim dvorištima i manjim dijelom na zelenim otocima. Otpad s područja Požeštine odvozi se na odlagalište „Vinogradine“. Reciklažno dvorište postoji. Za praćenje i sanaciju divljih odlagališta zadužene su jedinice lokalne samouprave.

Požeško-slavonska županija zajedno je sa Sisačko-moslavačkom i Brodsko-posavskom županijom započela realizaciju projekta Regionalnog centra za gospodarenje otpadom Šagulje. Cilj centra je uspostava cjelovitog sustava gospodarenja otpadom na području navedene tri županije.

1.5. Prometna infrastruktura

Kroz područje Požeško-slavonske županije ne prolaze prometni koridori europskog i državnog značenja. Županijskih i lokalnih cesta ima 512,55 km (233,65 km županijskih i 278,9 km lokalnih cesta). Od ukupne dužine županijskih i lokalnih cesta 19,63 posto (100,60 km) nije asfaltirano – 11,08 posto županijskih i 26,78 posto lokalnih cesta.

Nepovezanost Županije brzom cestom s autocestom A3 Zagreb – Lipovac znači da je Županija relativno prometno izolirana od drugih dijelova Hrvatske. Ipak, taj problem bi trebao biti u skorije vrijeme riješen, budući da je u tijeku natječaj za izgradnju brze ceste od Požege do autoceste A3, ukupne je duljine 16 kilometara. Brza cesta bi trebala biti izgrađena u roku od 48 mjeseci od početka radova.

Javni prijevoz između jedinica lokalne samouprave u Županiji nije adekvatno razvijen, kao niti lokalni gradski prijevoz. Razlog leži u nedostatku profitabilnosti takvih međugradskih i međuopćinskih linija te u malom broju putnika.

Na području Požege od tipova lokalnog javnog prijevoza u funkciji je autobusni prijevoz kojeg vrši tvrtka Slavonija bus d.d. Stanovništvo područja koristi i postojeće međužupanijske linije željezničkog prijevoza na relacijama Pleternica – Jakšić – Požega – Velika, ali te linije nisu organizirane kao lokalni javni prijevoz, već se koriste kao usputne linije međužupanijskog prijevoza, gdje se koriste postojeći željeznički punktovi i postojeća stajališta. Na području županije ne postoji pruga od značenja za međunarodni promet, kao što ne postoji niti pruga s dva kolosijeka.

Javna parkirališta postoje, a na nekima se provodi naplata parkinga.

Na području Požeško-slavonske županije ne postoji infrastruktura zračnog i riječnog prometa. Postoje samo improvizirana uzletišta koja se koriste u poljoprivredne i rekreativne svrhe. Ipak, na nekim od postojećih poljoprivrednih uzletišta postoje uvjeti za razvoj sportskog i turističkog zrakoplovstva te je predviđeno njihovo zadržavanje, uređenje i prilagođavanje.

1.6. Analiza stanja digitalizacije

Ministarstvo turizma i sporta razvija IT sustave za upravljanje turizmom, uključujući aplikativno rješenje za upravljanje destinacijama, kao i aplikativno rješenje za upravljanje turističkim tokovima, koji će biti podrška turističkim zajednicama u održivom upravljanju destinacijom. Koristit će ga lokalne i regionalne samouprave, a intencija je i uspostava sustava e-usluga koji će potaknuti digitalnu transformaciju u smjeru razvoja pametne destinacije.

1.6.1. Infrastruktura digitalne tehnologije

Digitalna povezanost

Digitalna infrastruktura u Požeško-slavonskoj županiji značajno zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti Europske komisije i Republike Hrvatske. Najveći dio Županije ima izgrađenu potrebnu osnovnu strukturu, ali postoji još dovoljno prostora za razvoj širokopojasne infrastrukture. Na području Županije najviše su zastupljene brzine pristupa 4 – 10 Mbit/s te 20 – 30 Mbit/s, što je nedovoljno za bržu digitalnu tranziciju gospodarstva. Prema gustoći širokopojasnih priključaka u nepokretnoj širokopojasnoj mreži u Hrvatskoj Požeško-slavonska županija na pretposljednem je mjestu s postotkom od svega 44,6 posto¹.

S druge strane, Požega je relativno dobro pokrivena s mobilnom mrežom, što je važno za razvoj turizma. Ipak, najveći problem s dostupnosti mobilne mreže i signalom je na gorama koje okružuju Požešku kotlinu. Besplatni Wi-Fi na javnim mjestima postoji.

Pametni grad i destinacija

Požega nije još uvijek prepoznata kao tipični "smart city" s velikim brojem implementiranih pametnih tehnologija, ali grad je sve više na putu da integrira tehnologije koje doprinose većoj efikasnosti i održivosti. Iako konkretni primjeri pametnih gradskih rješenja mogu biti u začetku, postoji nekoliko inicijativa koje pokazuju napredak u tom smjeru:

- *Pametna rasvjeta* - Grad Požega, kao i mnogi drugi gradovi, mogao bi implementirati sustave pametne rasvjete. U nekim dijelovima grada već postoji trend optimizacije javne rasvjete, s uvođenjem energetski učinkovitih LED svjetiljki koje mogu smanjiti troškove. Pametna rasvjeta u budućnosti može uključivati senzore koji prilagođavaju intenzitet svjetlosti prema potrebi, ovisno o vremenskim uvjetima i gustoći prometa.
- *Povezivanje građana s uslugama* - Grad Požega ima nekoliko platformi koje omogućuju građanima jednostavan pristup uslugama i informacijama. Na primjer, sustavi za online prijavu za komunalne usluge, kao što je prijava problema u infrastrukturi (rupe na cestama, problemi s odvodnjom), pomažu u bržem rješavanju problema. Ove digitalne platforme omogućuju građanima da prijave kvarove ili zatraže informacije o javnim uslugama.
- *Razvoj e-usluga* - Grad Požega nudi građanima i poslovnim subjektima e-usluge koje omogućuju lakši pristup raznim administrativnim uslugama. Na primjer, građani mogu elektronički podnositi zahtjeve za različite dozvole, rezervirati sportske ili kulturne objekte ili plaćati komunalne naknade putem interneta. Ovaj korak prema digitalizaciji usluga može se smatrati početkom uvođenja smart city rješenja, jer omogućuje lakši i brži pristup informacijama i administrativnim uslugama.
- *Digitalne platforme za turizam* - Požega razvija i turističku ponudu kroz digitalne platforme. Korištenjem mobilnih aplikacija i web stranica, grad može poboljšati iskustvo turista omogućujući im lakši pristup informacijama o atrakcijama, događanjima i smještaju. Ove platforme također mogu integrirati sustave za ocjenjivanje i povratne informacije od posjetitelja, što doprinosi kvaliteti usluge.

¹ Podatak se odnosi na zadnje tromjesečje 2020. godine.

Sustavi za upravljanje odnosima s turistima

U upravljanju turističkim destinacijama, uključujući grad Požegu, sustavi za upravljanje odnosima s turistima (CRM – Customer Relationship Management) ključni su za poboljšanje usluga, personalizaciju iskustava, povećanje zadovoljstva i dugoročnu povezanost s posjetiteljima. Takvi sustavi omogućuju destinacijama da prate interakcije s turistima, optimiziraju marketing, poboljšaju korisničku podršku i stvore učinkovitije marketinške strategije.

CRM sustav može omogućiti prikupljanje podataka o turistima, poput njihovih preferencija, povijesti posjeta, interakcija s gradskim događanjima ili smještajem. Takvi podaci omogućuju personalizaciju ponude, promocija i budućih preporuka. Na temelju podataka prikupljenih putem digitalnih kanala, grad može bolje razumjeti ponašanje turista i usmjeriti svoje napore prema njihovim potrebama.

CRM sustav može pratiti recenzije i komentare turista na društvenim mrežama, poput Facebooka, Instagrama ili TripAdvisora. Ovi podaci mogu se koristiti za poboljšanje usluga i prilagodbu turističke ponude prema stvarnim iskustvima posjetitelja.

Implementacija sustava za upravljanje odnosima s turistima u Požegi omogućila bi gradskim vlastima i turističkoj zajednici da bolje upravljaju podacima o turistima, unaprijede usluge, kreiraju personalizirane ponude i povećaju zadovoljstvo posjetitelja. Ovaj pristup može pomoći Požegi da postane atraktivnija destinacija za turiste, s naglaskom na digitalizaciju i inovativne tehnologije u turizmu.

Online rezervacijski sustavi

Grad Požega, kao i mnogi drugi gradovi, sve više prepoznaje važnost digitalizacije u turizmu, a implementacija online rezervacijskih sustava postaje ključna za poboljšanje turističkog iskustva. Iako Požega nije toliko poznata kao veliki turistički centar u Hrvatskoj, grad ima potencijal za korištenje tehnologije koja omogućuje lakše rezervacije smještaja, turističkih tura i drugih usluga.

Grad Požega nudi različite vrste smještaja, a korištenje online platformi za rezervaciju smještaja omogućava turistima da jednostavno pretražuju opcije, uspoređuju cijene i osiguraju rezervacije. Neke od najpoznatijih platformi koje koriste iznajmljivači smještaja u Požegi su:

- Booking.com
- Airbnb

Također, postoje iznajmljivači s vlastitim web stranicama preko kojih je moguća rezervacija smještaja.

Požega se polako usmjerava prema digitalizaciji svojih turističkih usluga, a implementacija online rezervacijskih sustava postaje sve važnija. Korištenje postojećih platformi kao što su Booking.com i Airbnb može pomoći u promoviranju turističke ponude grada, dok razvoj vlastite online platforme može biti ključ za poboljšanje korisničkog iskustva. Ovaj korak prema digitalizaciji može značajno unaprijediti pristup informacijama i uslugama, povećati broj turista i poboljšati opću turističku infrastrukturu Požege.

Edukacija i digitalne vještine

Edukacija i razvoj digitalnih vještina zaposlenika u Požegi, kao i u drugim manjim gradovima, postaju ključni za omogućavanje konkurentnosti i napretka na tržištu rada. Kako bi grad ostvario dugoročne ciljeve u vezi s digitalizacijom, poslovnim inovacijama i razvojem pametnih gradskih rješenja, važno je ulagati u digitalnu pismenost i vještine radne snage.

Digitalna integracija lokalnih pružatelja usluga

Lokalni pružatelji usluga u Požegi koriste digitalne platforme na nekoliko ključnih načina kako bi unaprijedili svoje poslovanje, povećali pristupačnost svojih usluga i privukli širu publiku:

- Platforme za rezervaciju smještaja
- Digitalni marketing kroz društvene mreže
- Dostavne i logističke platforme

Integracija digitalnih platformi omogućuje im bolju organizaciju, povećanje konkurentnosti i poboljšanje korisničkog iskustva.

1.6.2. Sigurnost i privatnost

Kibernetička sigurnost

Kibernetička sigurnost postaje sve važnija u Hrvatskoj, uključujući grad Požegu, zbog sve većih prijetnji u digitalnom okruženju.

Prema podacima, u Požegi su zabilježeni određeni slučajevi kibernetičkih prijetnji, uključujući napade na informatičke sustave i krađe podataka. To uključuje kako osobne podatke, tako i podatke koji se odnose na poslovne aktivnosti i javne usluge. S obzirom na rastući broj prijetnji, grad Požega i lokalne vlasti poduzimaju mjere u edukaciji građana o osnovama sigurnosti na internetu i provođenju preventivnih mjera. Edukacija o zaštiti od phishing napada, malwarea i cyber napada postaje nužna kako bi se smanjio rizik za krađu identiteta ili poslovnih podataka.

Iako se kibernetička sigurnost u Požegi još uvijek razvija, važno je da i građani i tvrtke budu svjesni prijetnji koje donosi digitalno okruženje. Suradnja između lokalnih vlasti, obrazovnih institucija i specijaliziranih tvrtki ključno je za stvaranje sigurnog digitalnog okruženja u kojem će se smanjiti rizici od cyber prijetnji.

Usklađenost s regulativama

Jedan od najvažnijih zakonskih okvira u EU koji se primjenjuje i na Hrvatsku jest NIS2 direktiva. Ova direktiva propisuje strože zahtjeve za osiguranje mreža i informacijskih sustava, čime se štite osnovni servisi i sektori poput energetike, zdravstva, financija i javne uprave. Direktiva također uključuje i zahtjeve za upravljanje kibernetičkim rizicima i odgovorima na incidente, što povećava odgovornost organizacija za osiguranje svojih sustava i podataka. Za gradove poput Požege, implementacija NIS2 direktive znači ne samo usklađivanje sa zakonodavstvom, već i jačanje informatičke infrastrukture i svijesti o kibernetičkim prijetnjama među građanima i organizacijama.

Za pružatelje usluga smještaja, kibernetička sigurnost je od posebne važnosti, jer se bave osjetljivim podacima svojih gostiju, uključujući osobne informacije, podatke o kreditnim karticama, i druge povjerljive informacije. Osim toga, mnogi pružatelji smještaja koriste digitalne platforme za

upravljanje rezervacijama, plaćanjima i drugim poslovnim procesima, što ih čini potencijalnim ciljevima cyber napada.

Pružatelji usluga smještaja su upoznati s regulativom o zaštiti podataka, tako da se od posjetitelja traži samo uvid u osobne dokumente kako bi se evidentirali u eVisitor, odnosno njihovi osobni dokumenti se ne kopiraju niti snimaju. Većina gostiju koristi online platforme za rezervaciju smještaja, što uključuje osjetljive transakcije s plaćanjima. Ako sustav za online rezervaciju nije adekvatno zaštićen, može doći do napada poput phishinga, krađe kreditnih kartica ili kompromitacije računa. Zaposlenici bi trebali biti educirani o osnovama kibernetičke sigurnosti, uključujući prepoznavanje phishing napada, sigurnu pohranu lozinki, te pravovremeno izvještavanje o sumnjivim aktivnostima. Često su upravo zaposleni u smještajnim objektima cilj napada jer mogu slučajno omogućiti pristup sustavima putem nesigurnih praksi.

Pružatelji smještaja koji ne implementiraju odgovarajuće mjere kibernetičke sigurnosti riskiraju ne samo financijske gubitke već i ozbiljan gubitak povjerenja svojih gostiju. Ugled smještajnog objekta može biti ozbiljno ugrožen u slučaju provale podataka, što može dovesti do negativnih recenzija, tužbi ili gubitka poslovnih partnerstava.

1.6.3. Izazovi i preporuke za poboljšanje

1. *Infrastruktura digitalne tehnologije*

Izazovi:

- Nedovoljna širokopojasna mreža u ruralnim područjima, što ograničava digitalne usluge.
- Niske brzine interneta (4 – 30 Mbit/s) otežavaju digitalnu tranziciju turizma i gospodarstva.
- Slaba pokrivenost signalom na gorama koje okružuju Požešku kotlinu.

Preporuke:

- Investicije u širokopojasnu infrastrukturu – Poticanje suradnje s telekom operaterima i korištenje EU fondova za razvoj brze optičke mreže.
- Proširenje mobilne mreže – Jačanje signala na planinskim područjima pomoću dodatnih odašiljača i 5G tehnologije.
- Unapređenje besplatnih Wi-Fi točaka – Proširenje pokrivenosti besplatnim internetom na ključnim turističkim lokacijama.

2. *Digitalne usluge i pametna destinacija*

Izazovi:

- Slaba implementacija digitalnih usluga za turiste i lokalno stanovništvo.
- Nedostatak digitalnih turističkih vodiča, pametnih aplikacija i interaktivnih mapa.
- Niska razina digitalne pismenosti kod dijela dionika u turizmu.

Preporuke:

- Uvođenje digitalnih vodiča i aplikacija – Razvoj interaktivnih mobilnih aplikacija s turističkim informacijama, AR vodičima i virtualnim turama.
- Digitalna edukacija za turističke djelatnike – Organizacija radionica o korištenju novih IT rješenja i digitalnih alata.

- Integracija s nacionalnim IT sustavima – Aktivno sudjelovanje u nacionalnim projektima pametnih destinacija.

3. Sigurnost i privatnost

Izazovi:

- Rastuće prijetnje kibernetičke sigurnosti, posebice u sektoru e-usluga i online rezervacija.
- Nedovoljna svijest o zaštiti osobnih podataka među turističkim subjektima.

Preporuke:

- Jačanje kibernetičke sigurnosti – Organizacija edukacija i implementacija sigurnosnih protokola za zaštitu podataka.
- Bolja zaštita turističkih sustava – Osiguravanje dodatnih sigurnosnih slojeva za eVisitor i druge digitalne platforme.
- Povećanje transparentnosti i povjerenja gostiju – Jasna pravila o zaštiti privatnosti i digitalna enkripcija osjetljivih podataka.

Ove preporuke mogu značajno unaprijediti digitalizaciju turizma u Požeško-slavonskoj županiji i gradu Požegi te doprinijeti razvoju održive i pametne destinacije.

1.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama

Pristupačni turizam podrazumijeva uvjete u kojima proizvode, sustave, usluge, okruženja i objekte mogu koristiti svi ljudi s najširim rasponom korisničkih potreba, karakteristika i sposobnosti. Uključuje implementaciju univerzalnog dizajna koji omogućuje ljudima s poteškoćama u kretanju, uključujući mobilnost, vid, sluh i kognitivne dimenzije pristupa, da funkcioniraju neovisno i ravnopravno kroz pružanje pristupačnih proizvoda, usluga i okruženja.

Fizička pristupačnost

Grad Požega kroz razne projekte nastoji poboljšati pristupačnost javnog prostora, jedan od takvih primjera je rekonstruirana zgrada Gradskog muzeja, gdje su se izgradili elementi pristupačnosti (lift i taktilne staze), a prisutna je i brajica.

Pri izgradnji prometnica vodi se računa o parkirališnim mjestima za osobe s invaliditetom. Sukladno Odluci o parkiranju Grada Požege osobe s invaliditetom imaju pravo parkirati se bez naknade na označeno parking mjesto, ali i tamo gdje nema oznake za osobe s invaliditetom imaju pravo dva sata parkinga bez naknade. Uz fizičku pristupačnost, radi se i na osvještavanju građana o važnosti inkluzije i podrške osoba s invaliditetom.

U slučaju turističkih atrakcija, postoji određeni broj atrakcija koje su pristupačne osobama s posebnim potrebama, poput povijesne jezgre Požege s Trgom Svetog Trojstva, Kužnog pila – Zavjetnog pila Presvetog Trojstva u Požegi, katedrale sv. Terezije Avilske u Požegi, crkve Duha Svetog s Franjevačkim samostanom u Požegi, spomenika Fra Luki Ibrišimoviću u Požegi i Centra za posjetitelje – Požeška kuća.

Ipak, još uvijek postoji udio atrakcija koji nema mogućnost obilaska atrakcija i lokaliteta osobama s invaliditetom. S druge strane, kod dijela atrakcija postoji pristupačnost informacija i komunikacija.

Komunikacijska pristupačnost

Primjer pristupačnog turizma su i službene internetske stranice Grada Požege i Turističke zajednice Grada Požege koje su uložile značajne resurse kako bi osigurale da su njihove mrežne stranice u najvećoj mogućoj mjeri prilagođene da osobe s invaliditetom nemaju nikakvih prepreka u interakciji ili pristupu digitalnom sadržaju. Digitalne informacije i usluge su pristupačne kada ih svi ljudi mogu lako opažati i razumjeti, uključujući i osobe koje imaju vizualne, slušne, motoričke ili kognitivne poteškoće.

Pristupačnost usluga

Nažalost, potrebno je još mnogo raditi na osvješćivanju stanovništva o potrebama osoba s invaliditetom jer u ovom trenutku na području grada Požege ne postoje smještajni kapaciteti prilagođeni za njihove potrebe. Ista je situacija i kada su u pitanju restorani i ugostiteljski objekti koji nemaju pristupačne jelovnike, odnosno jelovnike prilagođene za potrebe osoba s invaliditetom. Kada je riječ o pristupačnosti kulturnih i zabavnih sadržaja, ona je nešto bolja jer su sve ustanove u kulturi, Gradska knjižnica, Gradsko kazalište i Gradski muzej, barem djelomično prilagođene, a one su ujedno i nositelji kulturnog života grada.

Društvena i kognitivna pristupačnost

Edukacija turističkog osoblja i senzibilizacija društva ključni su faktori za unapređenje inkluzivnog turizma. Nažalost, trenutno ne postoji sustavna obuka turističkih djelatnika u radu s osobama s invaliditetom, što može predstavljati prepreku u pružanju kvalitetne usluge i potpunog turističkog doživljaja za sve posjetitelje. Nedostatak specijaliziranih programa edukacije znači da zaposlenici u turizmu često nisu dovoljno informirani o specifičnim potrebama osoba s invaliditetom, što može rezultirati neprikladnom komunikacijom ili otežanim pristupom sadržajima. S druge strane, razina svijesti i senzibiliziranosti društva prema osobama s invaliditetom može se ocijeniti kao zadovoljavajuća, no konkretne inicijative i mjere koje bi doprinijele poboljšanju kvalitete života i usluga za ovu skupinu još uvijek nisu sustavno implementirane. Iako postoji određena razina razumijevanja i prihvaćanja, nedostatak konkretnih akcija, kao što su prilagodba infrastrukture, edukacija javnog i privatnog sektora te promocija pristupačnog turizma, pokazuje da postoji značajan prostor za napredak.

Kako bi se postigla stvarna inkluzivnost, potrebno je uvesti strukturirane programe obuke za turističke djelatnike, osigurati provedbu standarda pristupačnosti u turističkim objektima te poticati suradnju između turističkih zajednica, lokalnih vlasti i organizacija koje se bave pravima osoba s invaliditetom. Samo kroz sustavni pristup moguće je osigurati da turizam zaista bude dostupan svima.

1.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Na području Požege djeluje Policijska uprava požeško-slavonska, Policijska postaja Požega te Interventna jedinica policije Požega. Na području Grada Požege trenutno djeluje jedna Javna vatrogasna postrojba (JVP Grada Požege) i dva dobrovoljna vatrogasna društva (DVD Požega i DVD Gornji Emovci). Također, u Požegi se nalazi i Županijski centar 112 (Služba civilne zaštite Požega, područni ured Osijek, te Hrvatska gorska služba spašavanja, Stanica Požega).

Od zdravstvenih ustanova, u Požegi djeluje Dom zdravlja Požeško-slavonske županije, Zavod za hitnu medicinu Požeško-slavonske županije i Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije. Pored njih djeluje i Opća županijska bolnica Požega. Dom zdravlja Požeško-slavonske županije smješten je u Požegi.

Od ustanova u djelatnosti kulture djeluju Gradski muzej Požega, Gradsko kazalište Požega, Gradska knjižnica Požega, Konzervatorski odjel Požega, Državni arhiv, Slavonski Brod - odjel Požega, Požeška biskupija i Hrvatska akademija za znanstveni i umjetnički rad, odjel u Požegi.

U Požegi djeluju četiri dječja vrtića, „Šareni svijet“, „Radost“, Dječji vrtić „Požega“ te Dječji vrtić sv. Leopolda Mandića. Osim četiri osnovne škole, Antuna Kanižlića, Julija Kempfa, „Dobriša Cesarić“ i Katoličke osnovne škole, posebno mjesto zauzima Glazbena škola Požega. Za srednjoškolsko obrazovanje brinu se požeška Gimnazija, Katolička Gimnazija, Tehnička, Ekonomska, Obrtnička i Poljoprivredno-prehrambena škola dok Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi značajno doprinosi razvoju naše regije.

Kada je riječ o vjerskim zajednicama, u Požegi postoje sljedeće: Župa Duha Svetoga, Župa sv. Terezije Avilske, Župa sv. Leopolda Mandića, Župa sv. Ivana Krstitelja, Pravoslavna crkva, Kršćanska adventistička crkva, Baptistička crkva Požega, Centar za hagioterapiju Požega.

Što se tiče financijskih, platnih i poštanskih institucija, tu su FINA Požega, Zagrebačka banka, Privredna banka Zagreb, OTP banka, banka Kovanica, Slatinska banka, Podravska banka, Raiffeisen Bank, Addiko Bank, HPB, Erste Banka, te poslovnica Hrvatske pošte.

1.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Tržište rada u sektoru turizma i ugostiteljstva u Požegi suočava se s izazovima sličnim onima na nacionalnoj razini. Prema dostupnim podacima, postoji izražena potreba za kvalificiranom radnom snagom, posebno u zanimanjima poput kuhara i konobara.

Kako bi odgovorilo na ove izazove, Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi uveo je studij iz područja turizma, ugostiteljstva i ruralnog razvoja. Cilj ovog programa je obrazovanje visokoobrazovanog kadra koji će moći odgovoriti na suvremene trendove i potrebe tržišta rada. Unatoč ovim inicijativama, sektor i dalje bilježi manjak radne snage, što je posebno vidljivo tijekom turističke sezone. Ovaj nedostatak radne snage može utjecati na kvalitetu usluge i ukupno zadovoljstvo posjetitelja.

Kako bi se prevladali ovi izazovi, preporučuje se daljnje ulaganje u obrazovanje i obuku kadra, kao i poboljšanje radnih uvjeta kako bi se privukli i zadržali kvalificirani radnici u sektoru turizma i ugostiteljstva u Požegi.

Krajem prosinca 2024. u evidenciji Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Područnog ureda Požega registrirana je 1.771 nezaposlena osoba. U odnosu na prethodni mjesec, nezaposlenih je manje za 0,5% ili 9 osoba, a na međugodišnjoj razini (prosinac 2024./prosinac 2023.) nezaposlenih je manje za 26,6% ili 641 osobu. Ukupno su tijekom prosinca iz evidencije nezaposlenih izašle 242 osobe. Od 132 osobe koje su zaposlene, 89 je zaposleno na području Područnog ureda Požega, 27 na području Republike Hrvatske, a 16 osoba zaposleno je u inozemstvu.

Evidentirano zapošljavanje temeljem radnog odnosa najčešće je realizirano u sljedećim djelatnostima:

- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti – 21 osoba ili 15,9%
- Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane – 20 osoba – 15,2%
- Prerađivačka industrija – 15 osoba – 11,4%.
- Trgovina na veliko i malo – 15 osoba – 11,4%

U prosincu je zaposleno više žena (76) u odnosu na muškarce (56), 62,9% zaposlenih su osobe mlađe dobi od 15-29 godina a najviše zaposlenih ima završenu srednju školu u trajanju od 4 godine (39,4%) i u trajanju od 3 godine (25,8%). Iz evidencije Zavoda, u prosincu je najviše zaposleno konobara (12), prodavača (11), pomoćnih konobara (7) i čistača (6).

Tijekom prosinca u evidenciju nezaposlenih novo prijavljene su 233 osobe ili 14,0% manje u odnosu na prethodni mjesec te 13,4% manje nego u prosincu 2023. S obzirom na djelatnost prethodnog zaposlenja, najviše je osoba izravno iz radnog odnosa došlo iz sljedećih djelatnosti:

- Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane - 48 osoba ili 24,1%
- Građevinarstvo – 32 osobe ili 16,1%
- Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti – 18 osoba ili 9,0%.

Također, potrebno je uspostaviti suradnju s turističkim organizacijama, udruženjima poslodavaca i obrazovnim institucijama u zemljama kao što su Austrija, Španjolska i Francuska, kako bi se prikupili podaci o potrebama i trendovima u turizmu. Cilj je istražiti kako druge zemlje rješavaju izazove u pogledu radne snage i koje strategije koriste za privlačenje i zadržavanje kvalificiranih radnika. Također je potrebno raditi na razvoju i prilagodbi obrazovnih programa koji odgovaraju na identificirane potrebe i trendove, u suradnji s obrazovnim institucijama i industrijskim partnerima.

Primjer dobre prakse u ovom području je uspostava Regionalnog centra kompetentnosti Panonika koji su stvoreni neophodni programski i kadrovski uvjeti koji će unaprijediti mogućnosti za učenje temeljeno na radu i praktičnoj nastavi. Programski uvjeti se stvaraju modernizacijom postojećih obrazovnih programa i stvaranjem novog standarda zanimanja, kvalifikacija i kurikuluma. Kadrovski uvjeti osiguravaju se organiziranjem specijaliziranih edukacija i studijskih putovanja namijenjenih nastavnom osoblju.

1.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Komunikacijska aktivnost Turističke zajednice Grada Požege temelji se na zakonima, strateškim dokumentima i smjernicama koje reguliraju rad turističkih zajednica i njihovu promociju.

Ključni dokumenti i propisi uključuju:

1. Zakonski okvir

- Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma (NN 52/19, 42/20) – definira ulogu, nadležnosti i financiranje turističkih zajednica, uključujući komunikaciju i promociju destinacije.
- Zakon o pružanju usluga u turizmu (NN 130/17, 25/19, 98/19, 42/20) – regulira način informiranja i promidžbe turističkih usluga.
- Zakon o elektroničkim medijima (NN 111/21) – određuje pravila oglašavanja i medijske promocije u skladu s nacionalnim propisima.

- Zakon o medijima (NN 59/04, 84/11, 81/13) – postavlja pravni okvir za javnu komunikaciju, uključujući odnose s novinarima i medijima.
- Strateški dokumenti i smjernice
- Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine – nacionalni okvir za razvoj i promociju turizma, s naglaskom na održivost i digitalizaciju.
- Marketing strategija Hrvatske turističke zajednice – pruža smjernice o marketinškim aktivnostima i komuniciranju turističkog brenda Hrvatske.
- Plan razvoja turizma Požeško-slavonske županije – definira lokalne ciljeve i strategije turističke promocije.
- Godišnji program rada i financijski plan TZ Grada Požege – operativni dokument koji definira planirane komunikacijske aktivnosti i budžet.

3. Propisi o digitalnoj i marketinškoj komunikaciji

- Opća uredba o zaštiti podataka (GDPR) – regulira obradu i zaštitu osobnih podataka u komunikaciji i promociji.
- Smjernice HTZ-a o digitalnom marketingu – postavljaju standarde za online promociju, uključujući društvene mreže i web-stranice.
- Pravila o oglašavanju u turizmu – definiraju dopuštene marketinške aktivnosti i sadržaj promidžbenih materijala.

4. Lokalni akti i odluke

- Odluka o osnivanju i djelokrugu rada TZ Grada Požege – definirana Statutom TZ Požega, regulira djelovanje turističke zajednice, uključujući komunikaciju.
- Program javnih potreba u turizmu Grada Požege – okvir za financiranje i provođenje promotivnih aktivnosti.

Turistička zajednica se u komunikaciji oslanja i na vlastite interne dokumente, poput komunikacijske strategije, brend smjernica i medijskog plana, koji osiguravaju dosljednost u promociji destinacije.

Pregled korištenja postojećih komunikacijskih kanala

Službena internetska stranica Turističke zajednice Grada Požege smještena je na domeni <https://pozege-tz.hr/>. Stranica je interaktivna, modernog dizajna i omogućava brz i jednostavan pristup informacijama. Internetska stranica je inspirativna i namijenjena prvenstveno posjetiteljima, s dosta informacija i fotografija. Putem internetske stranice mogu se pretraživati događanja u tekućoj godini po mjesecima, dobiti informacije o dostupnim turističkim atrakcijama, gastroenološkim doživljajima, planirati turističke rute putem dostupnih digitalnih karata, planirati posjete kulturnim objektima (sakralna baština, muzeji, knjižnice i kazališta) itd. Sadržaj internetske stranice dostupan je i na engleskom, a u planu je prijevod i na njemački jezik. Na stranici se nalaze i brošure koje su dostupne u pdf formatu.

Analiza digitalnog prisustva

Turistička zajednica Grada Požege dostupna je na tri društvene mreže – Instagram, Facebook i Tik Tok. Instagram profil prati 1.251 osoba, Tik Tok 182, dok Facebook stranica ima 6,9 tisuća pratitelja. Na Facebooku se provodi prilično intenzivna komunikacija, ovisno o dobu godine i po nekoliko objava tjedno. Sadržaj komunikacije na društvenim mrežama, kao i vizualni materijali (fotografije i videomaterijal) prilagođeni su publici koja najviše koristi određenu društvenu mrežu.

Analiza offline aktivnosti

Događaji i manifestacije promoviraju se putem više kanala, ovisno o potrebi. Najčešće su to plakati, članci u časopisima ili novinama, posebne emisije te društvene mreže i web stranica.

Analiza suradnji s trećim stranama

Turistička zajednica Grada Požege surađuje s medijima, turističkim agencijama i influencerima kroz različite promotivne aktivnosti, ali razina vidljivosti i prepoznatljivosti ovih aktivnosti može se dodatno unaprijediti. TZ Grada Požege redovito komunicira s lokalnim medijima putem priopćenja, najava događanja i press konferencija. Mediji prate ključne sve ključne manifestacije tijekom godine, no prostora za jaču nacionalnu vidljivost još uvijek ima. U suradnji s agencijama, TZ Požege promovira destinaciju kroz organizirane ture i paket aranžmane, no zbog ograničenog broja agencija specijaliziranih za Slavoniju, ponuda je još uvijek skromna. Postoji potencijal za snažniju integraciju Požege u šire turističke rute poput vinskih tura ili kulturno-povijesnih putovanja. Iako su aktivnosti prisutne, postoji prostor za unapređenje u vidu veće digitalne promocije, strateškog angažmana poznatih osoba i jače integracije s nacionalnim turističkim kampanjama. Također, dodatna ulaganja u online oglašavanje i suradnju s putopisnim portalima mogli bi značajno povećati prepoznatljivost Požege kao turističke destinacije.

Postoji jasna osnova za daljnji razvoj i jaču promociju kroz sve tri kategorije, a sustavna strategija digitalnog marketinga mogla bi osigurati dugoročnu vidljivost i rast turističkog interesa za Požegu.

Kako bi turistima omogućila kvalitetno i pravovremeno informiranje, Turistička zajednica Grada Požege koristi različite izvore informacija i distribucijske kanale.

1. Izvori informacija

Informacije za turiste dolaze iz različitih izvora, a ključni su:

- Službene institucije (Grad Požega, TZ Grada Požege, Gradski muzej, Gradsko kazalište i dr.)
- Turistički subjekti (smještajni objekti, ugostiteljski objekti, vinarije)
- Događanja i manifestacije (Zlatne žice Slavonije, Grgurevo, HOPA Fest, Požega Urban Fest)
- Lokalno stanovništvo i poduzetnici (tradicijski obrti, OPG-ovi)
- Digitalne platforme (web stranice, društvene mreže, Google recenzije)

Potreban je sustavan način prikupljanja i filtriranja informacija kako bi turisti imali točne i ažurirane podatke.

2. Ključne poruke za turiste

Poruke koje se prenose turistima moraju biti jasne, privlačne i prilagođene ciljanim skupinama. Ključne teme uključuju:

- Kultura i baština – povijesne znamenitosti, Gradski muzej, sakralni objekti
- Gastro i eno ponuda – autohtona slavonska kuhinja, vinske ceste
- Manifestacije i događanja – tradicionalne manifestacije, koncerti, sajmovi
- Aktivni turizam – biciklističke staze, Požeška gora, planinarenje
- Praktične informacije – smještaj, prijevoz, radno vrijeme atrakcija

Važno je prilagoditi ton komunikacije različitim profilima turista – obiteljima, mladima, ljubiteljima prirode ili kulture.

3. Distribucija informacija

Za učinkovitu distribuciju koriste se razni kanali, ovisno o ciljanoj publici i vremenskom okviru:

Digitalni kanali

- Web stranica TZ Požega (interaktivne mape, blog sadržaji, kalendar događanja)
- Društvene mreže (Facebook, Instagram, TikTok – vizualni i video sadržaji)
- Google My Business (ažurirani podaci i recenzije)
- Mobilne aplikacije i QR kodovi (za interaktivnu mapu i programe manifestacija)

Fizički kanali

- Ured Turističke zajednice Grada Požega (letci, karte, promotivni materijali)
- Smještajni objekti, restorani, kafići (brošure, letci, plakati)
- Gradske info-ploče (interaktivne table, putokazi, programi manifestacija)

Suradnje i promocije

- Turističke agencije (paket aranžmani, preporuke)
- Mediji i influenceri (reportaže, vlogovi, ambasadori turizma)
- Sajmovi i B2B događaji (predstavljanje destinacije široj publici)

Učestalost distribucije informacija

- Dnevno – ažuriranje društvenih mreža, odgovaranje na upite turista
- Tjedno – objava blogova, najava događanja, promocija posebnih ponuda
- Mjesečno – analize posjećenosti i prilagodba sadržaja
- Sezonski – kampanje za glavne manifestacije, tiskani vodiči, promotivne akcije

Kako bi turisti dobili točne i pravovremene informacije, ključno je koristiti različite izvore poput turističke zajednice, lokalnih institucija, turističkih subjekata, digitalnih platformi te preporuka stanovništva.

Analiza mogućnosti prikupljanja i distribucije informacija za turiste

Ključne poruke za turiste trebaju obuhvatiti kulturnu i gastronomsku ponudu, aktivni turizam, manifestacije te praktične informacije o destinaciji. Distribucija informacija odvija se putem digitalnih (web stranica, društvene mreže, mobilne aplikacije) i fizičkih kanala (info-centri, smještajni objekti, gradske info-ploče), uz suradnju s medijima, a poželjno i s turističkim agencijama te influencerima. Učestalost ažuriranja informacija varira – od dnevnog ažuriranja društvenih mreža do sezonskih promotivnih kampanja. Zaključno, Požega ima bogatu turističku ponudu, a daljnja digitalizacija, bolja online vidljivost i suradnja s influencerima mogu značajno doprinijeti prepoznatljivosti i privlačnosti destinacije.

Analiza mogućnosti marketinškog pozicioniranja u okviru komunikacije na regionalnoj/nacionalnoj razini

Trenutna situacija i ključne prednosti Turističke zajednice Grada Požega već je prepoznata po manifestacijama poput Zlatnih žica Slavonije i adventskog programa, ali postoji prostor za jače pozicioniranje na regionalnoj i nacionalnoj razini.

1. Glavne prednosti koje TZ Požega može iskoristiti uključuju:

- Kulturna i povijesna baština – Požega se može brendirati kao središte kulturnog i vjerskog turizma kroz promociju Gradske knjižnice, Gradskog muzeja i sakralne baštine Požeške biskupije.
- Gastronomija i enologija – Požeško-slavonska županija poznata je po vinima i tradicionalnoj kuhinji, što otvara mogućnost za stvaranje vinskih i gastronomskih ruta.
- Prirodne ljepote i aktivni turizam – Okružena Požeškom gorom, Papukom i vinskim cestama, Požega može privući ljubitelje prirode i sportskih aktivnosti.
- Manifestacije i eventni – Uz postojeće manifestacije, potencijalni razvoj novih događaja može doprinijeti boljem brendiranju grada.

2. Ciljne skupine za učinkovito marketinško pozicioniranje:

Važno je jasno definirati ciljne skupine:

- Domaći turisti (regionalni i nacionalni) – Obitelji, mladi parovi i skupine prijatelja koji traže vikend-izlete i kulturne doživljaje.
- Strani turisti – Posebno oni zainteresirani za eno-gastronomiju i ruralni turizam.
- Poduzetnici i investitori – Kroz suradnju s regionalnim i nacionalnim turističkim subjektima može se poticati razvoj novih turističkih sadržaja.

3. Komunikacijske strategije i kanali za jače pozicioniranje na regionalnoj i nacionalnoj razini:

- Suradnja s nacionalnim turističkim institucijama – Bolja integracija u promotivne aktivnosti Hrvatske turističke zajednice i Ministarstva turizma.
- Digitalni marketing – Ciljano oglašavanje na društvenim mrežama (Facebook, Instagram, TikTok), suradnja s influencerima i optimizacija web-stranice za bolje rangiranje na tražilicama.
- Medijska prisutnost – Gostovanja u emisijama, članci u nacionalnim medijima i suradnja s turističkim portalima.
- Razvoj tematskih turističkih proizvoda – Kreiranje turističkih paketa koji kombiniraju kulturne, gastronomske i prirodne atrakcije.
- Suradnja s drugim turističkim zajednicama – Regionalna suradnja može pomoći u stvaranju zajedničkih proizvoda i širem dosegpublike.

4. Preporuke i zaključak kako bi se poboljšalo marketinško pozicioniranje, TZ Požega treba:

- Pojačati digitalni marketing i promociju kroz društvene mreže i web-sadržaj.
- Razviti nove turističke pakete koji kombiniraju kulturne, gastronomske i prirodne atrakcije.
- Ojačati suradnju s nacionalnim institucijama i medijima radi bolje vidljivosti.
- Poticati suradnju s privatnim sektorom i turističkim zajednicama drugih gradova.
- Ulaganjem u strateško marketinško pozicioniranje, Požega može postati prepoznatljiv turistički brend na nacionalnoj razini, povećavajući broj posjetitelja i doprinoseći lokalnom razvoju.

1.11. Analiza konkurencije

Za ocjenu tržišne pozicije destinacije definira se konkurentski krug koji čine destinacije sličnih obilježja, a vezano uz turističke proizvode i tržišne segmente koje privlače. Određuje se skupo pokazatelj te se temeljem ocjena određuje konkurentnost destinacije na tržištu.

Identifikacija konkurentskih destinacija

Kada analiziramo turističku konkurenciju Požege, možemo ju podijeliti na direktnu i indirektnu konkurenciju prema vrstama turizma koje destinacija nudi.

Direktna konkurencija (slične destinacije unutar regije i Hrvatske) - To su gradovi i destinacije koje nude slične turističke proizvode kao Požega, poput vinskog turizma, kulturnog nasljeđa i prirodnih ljepota.

- Đakovo - Konkurira kroz kulturni turizam (Đakovački vezovi, ergela lipicanaca, impozantna katedrala). Tradicionalna slavonska baština privlači sličan profil posjetitelja.
- Našice - Povijesni dvorac Pejačević i blizina Parka prirode Papuk. Konkurencija u kulturnom i prirodnom turizmu.
- Nova Gradiška - Nova Gradiška je konkurent Požegi zbog geografske blizine, manifestacija, eno-gastro ponude te bolje prometne povezanosti.
- Slatina - Slatina je konkurent Požegi jer nudi slične turističke sadržaje u vinskom, kulturnom i prirodnom turizmu, a smještena je u istočnoj Slavoniji, relativno blizu Požege. Slatina ima Zavičajni muzej, dvorac grofa Pejačevića i crkvene znamenitosti, što je sličan kulturni sadržaj kao u Požegi.

Indirektna konkurencija (destinacije koje nude drugačiju, ali usporedivu ponudu) - Ove destinacije ne nude iste proizvode kao Požega, ali mogu privući istu ciljanu skupinu – ljubitelje tradicije, prirode i autentičnih doživljaja.

- Slavonski Brod - Fokus na povijest (Tvrđava Brod), kulturne manifestacije i rijeku Savu. Iako nije vinska destinacija, privlači slične posjetitelje.

Benchmarking

Grad Požega promatra se u odnosu na konkurentske gradove drugih županija odnosno gradove koji se nalaze u susjednim županijama, a to su Slavonski brod, Nova Gradiška, Našice, Đakovo i Slatina.

Za ocjenu konkurentne pozicije provedena je analiza ukupnog broja turističkih noćenja od 2021. do 2024. godine u gradu Požegi te u konkurentskim gradovima.

Tablica 2. Usporedba broja ostvarenih noćenja turista s konkurentskim destinacijama od 2021. do 2024. godine

Grad	2021.	2022.	2023.	2024.
Slavonski Brod	31.943	41.283	50.829	54.895
Đakovo	14.241	19.407	22.987	24.164
Požega	13.213	19.105	19.902	22.285
Našice	9.799	11.629	12.588	13.295
Nova Gradiška	8.249	9.347	11.224	9.764
Slatina	5.185	5.611	5.081	5.648

Izvor: obrada Turistička zajednica Grada Požege prema dostupnim Planovima rada i izvješćima Turističkih zajednica

Gledano prema broju turističkih noćenja Požega se s 22.285 noćenja u 2024. godine svrstava na treće mjesto promatranih šest gradova, ispred Našica s 13.295 noćenja, Nove Gradiške s ukupno 9.764 noćenja i Slatine s 5.648 noćenja, a iza Slavonskog Broda s 54.895 noćenja i Đakova s 24.164 noćenja.

Tablica 3. Usporedba broja ostvarenih dolazaka turista s konkurentskim destinacijama od 2021. do 2024. godine

Grad	2021.	2022.	2023.	2024.
Slavonski Brod	27.703	39.068	45.180	50.454
Đakovo	6.434	9.530	10.550	11.955
Požega	6.243	9.704	10.281	11.602
Nova Gradiška	3.046	4.119	4.774	5.647
Našice	3.928	5.550	6.476	5.468
Slatina	1.134	1.453	1.616	1.803

Izvor: obrada Turistička zajednica Grada Požege prema dostupnim Planovima rada i izvješćima Turističkih zajednica

Gledano prema broju turističkih dolazaka Požega se s 11.602 dolaska u 2024. godine svrstava na treće mjesto promatranih šest gradova, ispred Nove Gradiške s ukupno 5.647 dolaska, Našica s 5.468 dolazaka i Slatine s 1.803 dolaska, a iza Slavonskog Broda s 50.454 dolaska i Đakova s 11.955 dolazaka.

Usporedba cijena smještaja u Požegi i konkurentskim gradovima pokazuje da su cijene slične, s blagom varijacijom ovisno o tipu smještaja i dostupnosti.

Požega se u kvaliteti smještaja uglavnom podudara sa Slavonskim Brodom, Novom Gradiškom, Slatinom i Našicama, nudeći solidan smještaj s osnovnim sadržajem i pristupačnim cijenama. Đakovo se izdvaja s višim standardom smještaja, pogotovo u Hotelu Đakovo, gdje su usluga i sadržaji na višoj razini (wellness, restorani, itd.). Za sve gradove, općenito vrijedi da manji gradovi (poput Požege, Slatine, Našica i Nove Gradiške) nude pristojan, osnovni smještaj, dok veći gradovi poput Slavonskog Broda i Đakova mogu imati više mogućnosti i usluga za turiste.

Proučavanje komunikacijskih strategija konkurencije

Zajednički promotivni kanali:

- Društvene mreže: Facebook, Instagram, YouTube, TikTok
- Web stranice: Službene stranice gradova i županija koriste se za isticanje kulturnih atrakcija i turističkih ponuda
- Sajmovi: Sudjelovanje na turističkim sajmovima
- Manifestacije: organizacija manifestacija za privlačenje turista
- Brošure i vodiči
- Video sadržaji i blogovi

Načini promocije na razini županija:

- Svi gradovi surađuju kroz regionalne turističke zajednice, poput Turističke zajednice Požeško-slavonske županije i Brodsko-posavske županije, što uključuje zajedničke promotivne aktivnosti, sajmove, konferencije i razmjenu informacija.
- Korištenje medija (internet, radio, televizija) za širenje informacija o turističkim atrakcijama, manifestacijama i enološkim turizmima.

Svaki od gradova ima specifičnu ciljanu tržišnu nišu koja je prilagođena njihovim jedinstvenim karakteristikama:

- Požega i Slavonski Brod fokusiraju se na eno-gastro turizam, obiteljski turizam, te biciklističke i kulturne ture.
- Nova Gradiška nudi zdravstveni turizam i manifestacije usmjerene na lokalne posjetitelje i regionalne turiste.
- Slatina je prepoznatljiva kao destinacija za zdravstveni turizam i wellness, dok su Đakovo i Našice popularni među ljubiteljima povijesti i konjičkog turizma, kao i obiteljskim posjetiteljima koji uživaju u prirodi.

Ciljana tržišta su često lokalna, ali i međunarodna, s posebnim naglaskom na turiste iz Srednje Europe i Balkana, zbog blizine granica i specifičnih atrakcija koje svaki grad nudi.

Tržišni trendovi i inovacije

Turističke zajednice moraju pratiti globalne i lokalne trendove u turističkom sektoru te pratiti inovacije koje uvode konkurenti kako bi ostali relevantni.

Zajednički tržišni trendovi u cijeloj regiji:

- Digitalizacija: Gradovi ubrzano usvajaju tehnološke inovacije kao što su mobilne aplikacije, online rezervacije, interaktivni vodiči i virtualne ture, što omogućava posjetiteljima lakšu i moderniju interakciju s destinacijama.
- Održivi turizam: Povećava se naglasak na održivim praksama, kao što su eko-friendly smještaj i turizam na bazi lokalnih proizvoda.
- Iskustvo turizma: Gradovi se usmjeravaju prema pružanju autentičnih iskustava vezanih uz kulturne, gastronomske i prirodne aspekte, što uključuje manifestacije i personalizirane ture.

- Sajmovi i manifestacije: Turizam postaje važan dio lokalnih gospodarskih sajmova i manifestacija, koje se sada digitaliziraju i šire svoju prisutnost putem internetskih platformi, dopuštajući širem tržištu da sudjeluje.

Svi gradovi nastoje digitalizirati svoju turističku ponudu, povećati održivost i koristiti tehnologiju za poboljšanje iskustava posjetitelja, kao i naglasiti autentične doživljaje povezane s njihovom kulturnom baštinom i prirodnim ljepotama.

Primjeri trendova i inovacija koje uvodi Požegi i konkurenti:

Požega

- Povećanje digitalne prisutnosti: Korištenje društvenih mreža i internet oglašavanja za promociju manifestacija. Aktivna prisutnost na Instagramu i Facebooku pomoću hashtagova i online kampanja.
- Grad se usmjerava na održivo organiziranje manifestacija i događanja, uz smanjenje ekološkog otiska kroz korištenje ekoloških materijala.
- Uvođenje virtualnih turističkih tura omogućava posjetiteljima da istraže Požegu i njezine znamenitosti iz udobnosti svojih domova prije nego što posjete grad.

Slavonski Brod

- Grad je investirao u biciklističke staze duž rijeke Save, čime se promovira aktivni odmor i turizam u prirodi.
- Trendovi uključuju korištenje digitalnih vodiča i augmented reality (AR) tehnologije za interaktivne ture kroz povijesne znamenitosti.
- Razvoj turističkih brodova i iznajmljivanje brodova za aktivni odmor.

Nova Gradiška

- Uvođenje pametnih tehnologija za bolje informiranje turista, uključujući mobilne aplikacije i interaktivne info-pultove.

Slatina

- Slatina promovira zelene destinacije kroz eko-staze, biciklističke ture i šumske turizam. Cilj je podizanje svijesti o očuvanju okoliša i prirode.

Đakovo

- Inovira s novim konjičkim turama i wellness uslugama za konje, kao i tematskim konjičkim manifestacijama.
- Uvođenje pametnih tehnologija kao što su QR kodovi za pristup povijesnim informacijama o znamenitostima ili mobilne aplikacije za turističke ture.

Našice

- Razvoj virtualnih tura i interaktivnih vodiča za posjetitelje kroz Našičke dvorce, prirodu i kulturnu baštinu.

Analiza trendova na strani turističke potražnje

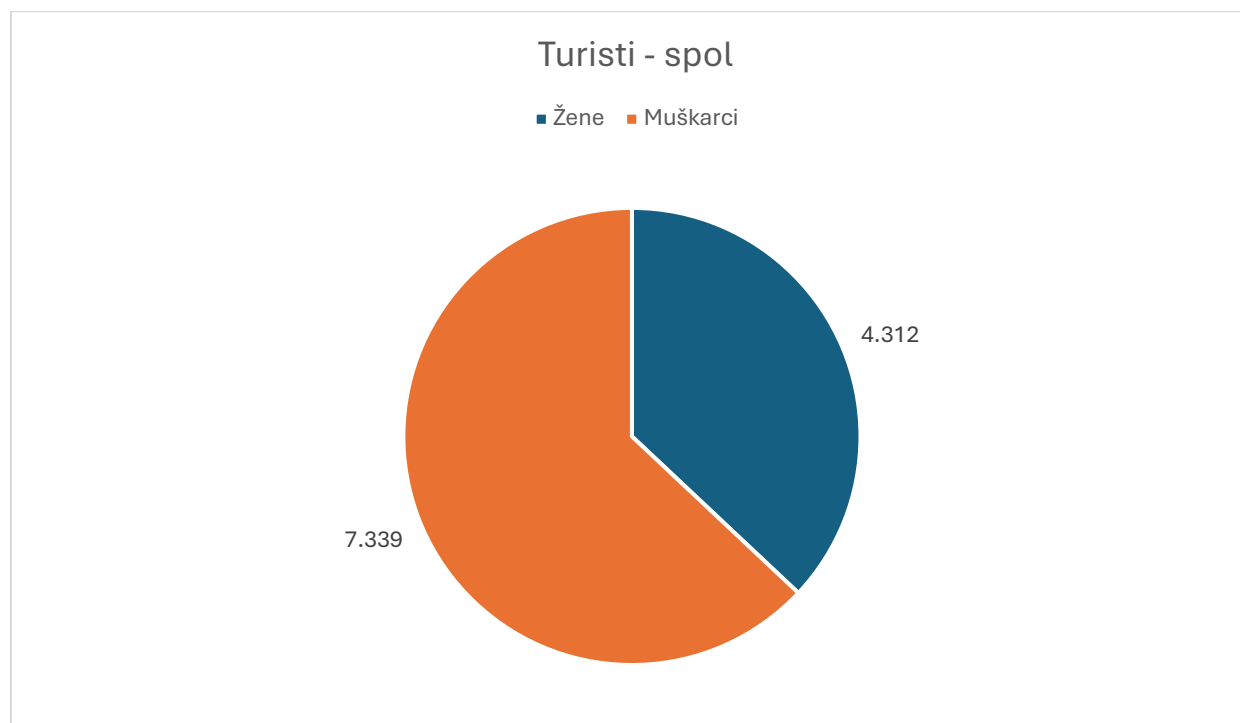
Za bolje definiranje turističke potražnje potrebno je napraviti i analizu obilježja turista po destinaciji – obuhvaća analizu po sociodemografskim obilježjima (spol, dob), po zemlji porijekla, po obilježjima putovanja i boravka.

Kvalitetno provedena analiza pomaže turističkoj zajednici postaviti održive ciljeve i razviti strategije koje će dugoročno osigurati konkurentnost destinacije na tržištu.

Sociodemografska obilježja:

- Spol
- Dob
- Zemlja porijekla

Grafikon 4. Analiza turista u gradu Požegi u 2024. godini prema spolu

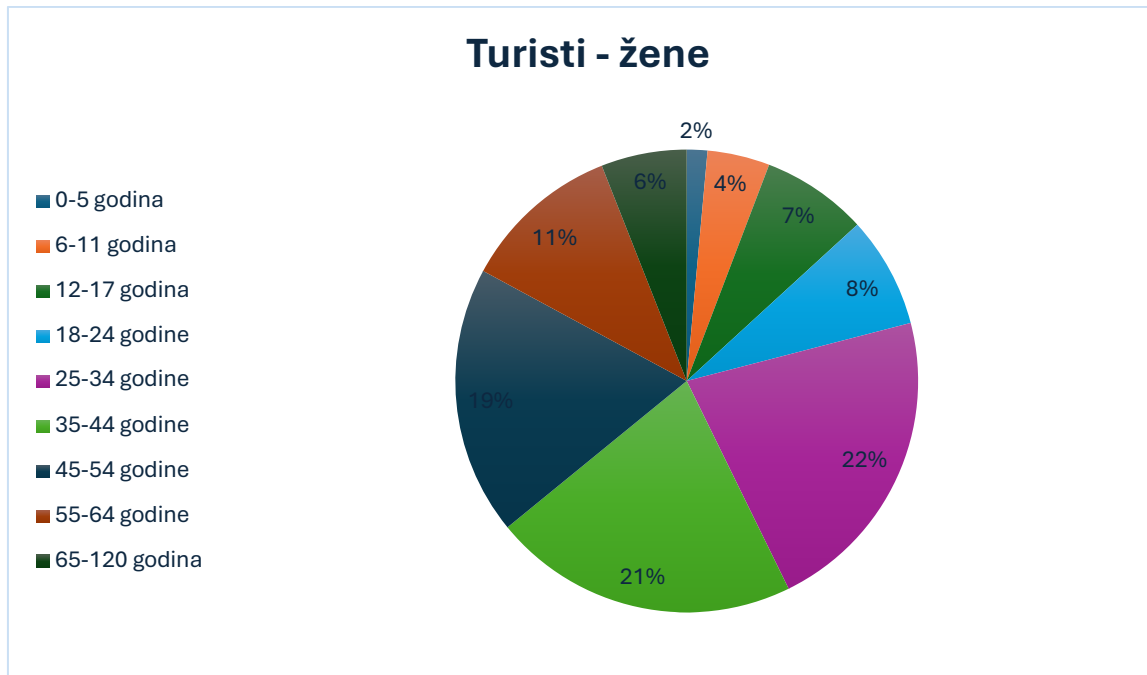

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

Grafikon prikazuje broj turista koji su posjetili grad Požegu u 2024. godini, razvrstanih prema spolu. Prema dostupnim podacima, grad je posjetilo ukupno 11.651 turista, od čega 4.312 žena (približno 37%) i 7.339 muškaraca (približno 63%).

Vidljivo je da je broj muških turista znatno veći u odnosu na žene, što može ukazivati na specifične trendove u turističkim preferencijama, poslovnim putovanjima ili vrstama događanja koja privlače većinu posjetitelja. Ova analiza može poslužiti kao osnova za daljnje istraživanje i prilagodbu turističke ponude kako bi se dodatno potaknula ravnoteža među posjetiteljima.

Grafikon 5. Analiza turista ženskog spola u gradu Požegi u 2024. godini prema starosti

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

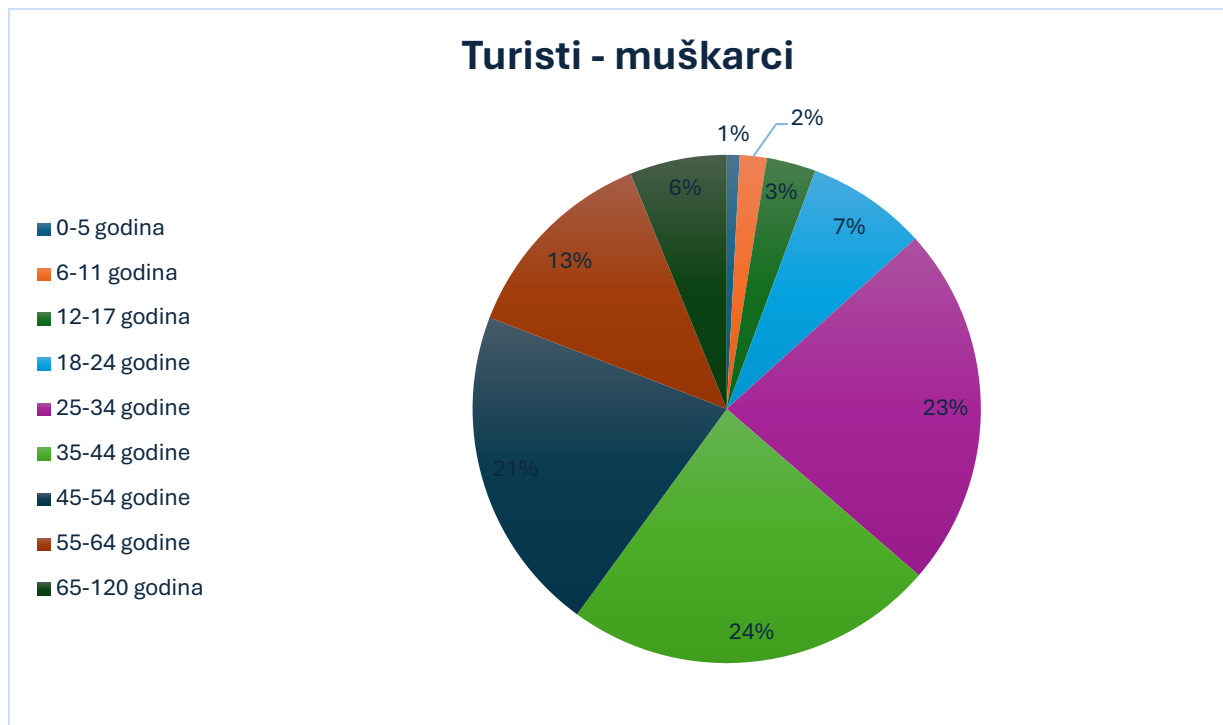
Grafikon prikazuje raspodjelu ženskih turista koji su posjetili Požegu u 2024. godini prema dobnim skupinama. Uvidom u podatke, najbrojnija dobna skupina je 25-34 godine s 939 posjetiteljica tj. 22%, dok su najmanje zastupljene djevojčice u dobi 0-5 godina s 62 posjetiteljice tj. 2%

Raspodjela po dobnim skupinama:

- 0-5 godina: 62
- 6-11 godina: 188
- 12-17 godina: 319
- 18-24 godine: 335
- 25-34 godine: 939
- 35-44 godine: 921
- 45-54 godine: 810
- 55-64 godine: 480
- 65-120 godina: 258

Iz grafikona je vidljivo da su žene u radno aktivnoj dobi, osobito od 25 do 44 godine, dominantne među turistima. Ova dobna skupina može biti ključna za osmišljavanje ciljanih turističkih programa i sadržaja.

Grafikon 6. Analiza turista muškog spola u gradu Požegi u 2024. godini prema starosti

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

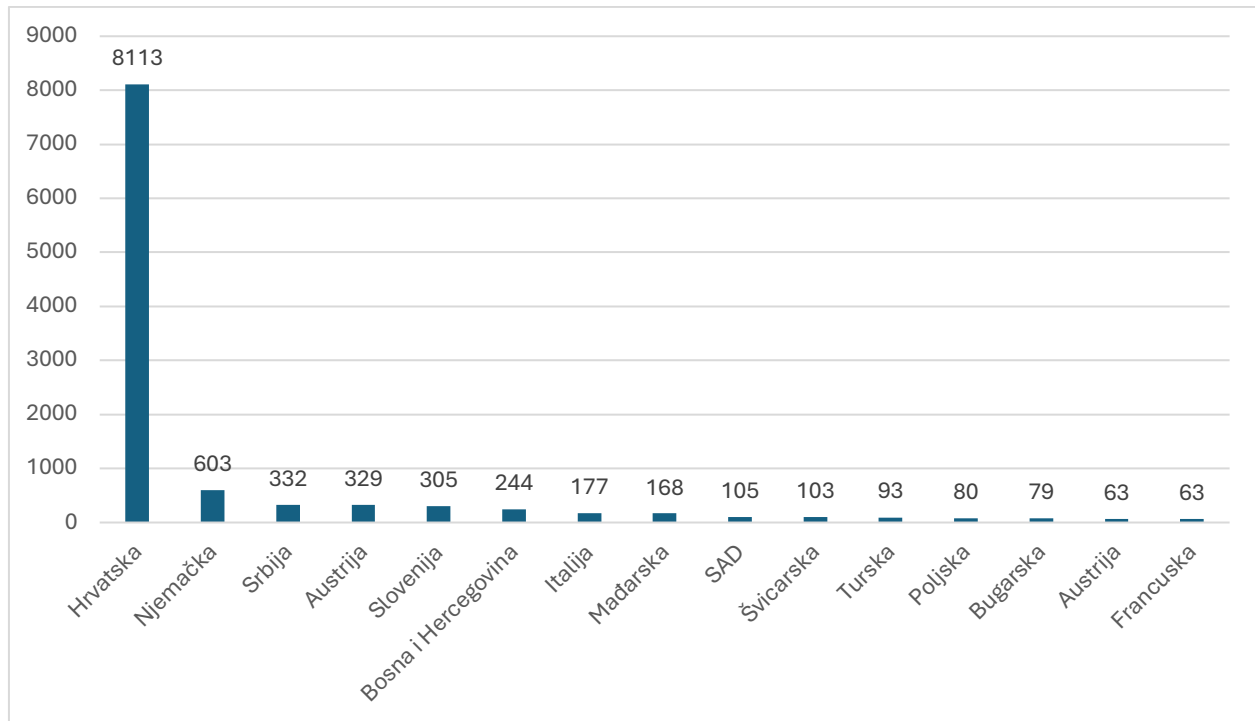
Grafikon prikazuje raspodjelu muških turista koji su posjetili Požegu u 2024. godini prema dobnim skupinama. Najbrojnija skupina su muškarci u dobi od 35-44 godine, kojih je bilo 1.737 odnosno 24%, dok je najmanje zastupljena dobna skupina dječaka od 0-5 godina, s 60 posjetitelja odnosno 1%.

Raspodjela po dobnim skupinama:

- 0-5 godina: 60
- 6-11 godina: 126
- 12-17 godina: 230
- 18-24 godine: 560
- 25-34 godine: 1.692
- 35-44 godine: 1.737
- 45-54 godine: 1.529
- 55-64 godine: 952
- 65-120 godina: 453

Podaci pokazuju da su muškarci u radno aktivnoj dobi, posebno između 25 i 54 godine, dominantni među posjetiteljima. Ove skupine čine značajan udio ukupnog broja turista, što može ukazivati na privlačnost sadržaja i aktivnosti prilagođenih ovoj demografskoj skupini.

Grafikon 7. Analiza turista u gradu Požegi u 2024. godini prema državama prebivališta

Izvor: eVisitor, obrada Turistička zajednica Grada Požege.

Grafikon prikazuje broj turista koji su posjetili Požegu u 2024. godini, razvrstan prema njihovim državama prebivališta. Prema dostupnim podacima, najveći broj turista dolazi iz Hrvatske, s 8.113 posjetitelja, što čini značajnu većinu.

Slijede turisti iz drugih zemalja, od kojih su najzastupljeniji:

- Njemačka: 603
- Srbija: 332
- Austrija: 329
- Slovenija: 305
- Bosna i Hercegovina: 244

Manje zastupljeni posjetitelji dolaze iz Italije (177), Mađarske (168), SAD-a (105), Švicarske (103), Turske (93), Poljske (80), Bugarske (79), te Austrije i Francuske (po 63).

Ovi podaci mogu pomoći u prilagodbi turističke ponude i promocije ciljanim tržištima.

Obilježja putovanja:

- Posjeti tijekom vikenda i produženih vikenda česti su jer Požega nudi kratke, ali sadržajne ture.
- Obiteljski turizam je također zastupljen, osobito tijekom manifestacija.
- Posjetitelji uglavnom biraju kraće boravke (1-2 dana)

1.12. Izvješće o analizi stanja

Grad Požega nalazi se (45.34° N i 17.68° E) na 152 m nadmorske visine u plodnoj dolini, koja je uokvirena slavonskim gorskim prstenom Psunja, Papuka, Dilja, Krndije i Požeške gore. Grad Požega smješten je u središnjem dijelu Slavonije, unutar Požeške kotline, koju okružuju planine Papuk, Psunj, Krndija, Dilj i Požeška gora. Ovaj prirodni amfiteatar pruža gradu zaštićen položaj s blagom kontinentalnom klimom, što ga čini ugodnim za život i poljoprivredu.

Zbog svog položaja, Požega je često nazivana „Zlatnom dolinom“, jer je plodno tlo omogućilo bogatu poljoprivrednu tradiciju, posebice u vinogradarstvu. Blizina parkova prirode Papuk i Psunj dodatno doprinosi atraktivnosti grada, pružajući mogućnosti za rekreaciju, turizam i očuvanje prirodne baštine.

Prema podacima iz sustava eVisitor u siječnju 2025. godine na području grada Požege posluje 58 smještajnih objekata s ukupno 202 smještajne jedinice i 509 kreveta pri čemu je primjetan trend povećanja i broja smještajnih objekata i broja kreveta

Iako sezonalnost dolazaka i noćenja postoji, ona je slabije izražena nego u primorskim županijama, što ukazuje na mogućnost ravnomjernijeg razvoja turizma tijekom cijele godine. Ipak, noćenja turista prevladavaju tijekom proljeća, ljeta i jeseni, dok su najmanja tijekom zimskih mjeseci. Grad Požega nudi raznoliku ugostiteljsku ponudu koja obuhvaća restorane, krčme, pizzerije, slastičarnice i barove. Ugostiteljski objekti otvoreni su tijekom cijele godine.

Požega ima bogatu gastronomsku ponudu koja spaja tradiciju i suvremene kulinarske trendove. Poseban naglasak stavljen je na autohtona jela i lokalne namirnice, što se očituje kroz razne manifestacije i događanja. U gradu postoje restorani s oznakom "Okusi Zlatne Slavonije". Ovi restorani njeguju pripremu tradicijskih jela prema starim recepturama, koristeći lokalne namirnice. Osim toga, postoje manifestacije poput Kulenijade, Fišijade i Požeškog kotlića gdje posjetitelji mogu isprobati bogatu ponudu tradicionalnih jela.

Požega je bogata kulturnom baštinom koja svjedoči o njezinoj dugoj povijesti i raznolikim kulturnim utjecajima. Povijesna jezgra Požege uključuje Trg Svetog Trojstva sa Zavjetnim spomenikom Presvetom Trojstvu, zgradu Gradskog magistrata, kazališta i muzeja, zgradu bivše isusovačke kolegije, danas biskupskog doma, Trg svete Terezije s njegovim vrijednim objektima te mnoge druge vrijedne znamenitosti i kulturna dobra. U gradu postoji i mnoštvo objekata sakralne baštine koji odražavaju dugu povijest vjerskog života na ovom području. Srednjovjekovna arhitektura ostavila je neizmjeran trag na sakralnim objektima. Tragovi bogate sakralne baštine su vidljivi u masivnim romaničkim zidovima, rebrastim gotičkim svodovima, baroknim stupovima te pročeljima s raskošnim ukrasima iz razdoblja rokoka.

Požeški kraj obiluje plodnim ravnica i blagim brežuljcima koji su pogodni za poljoprivredu, osobito vinogradarstvo, što je i stoljetna tradicija ovog područja. Na području grada Požege nalaze se posebni i zaštićeni lokaliteti koji su važni s ekološkog, kulturnog i povijesnog aspekta. Grad Požega i njegova okolica bogati su izvorima pitke vode, a kroz područje grada protječe rijeka Orljava, koja ima važnu ekološku i rekreacijsku vrijednost. Postoje i brojni potoci te izvori ljekovite termalne vode u okolini, što otvara potencijal za razvoj zdravstvenog i wellness turizma.

Kada je riječ o događanjima i manifestacijama, svakako treba izdvojiti tradicionalnu proslavu Dana grada Požege – požeško Grgurevo te glazbeni festival „Zlatne žice Slavonije“. Tu su i

tradicionalne gastro manifestacije Fišijada i Kulenijada, kao i obilježavanja Vincelova i Martinja te brojne druge.

Na području Požege registrirani su pružatelji usluga u turizmu. To uključuje kako turističke agencije koje organiziraju posjete turističkim atrakcijama, tako i usluge aktivnog i pustolovnog turizma. Ostali sadržaji relevantni za turiste uključuju maloprodajne dućane, suvenirnice, sajmove te ugostiteljske objekte.

Grad Požega bogat je kulturnim dobrima koja svjedoče o njegovoj bogatoj povijesti i kulturnoj baštini. Prema podacima Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, na području Požege evidentirano je 63 pojedinačno zaštićenih kulturnih dobara, od kojih su 35 pretrpjela oštećenja tijekom nevremena u lipnju 2021. godine. Požeška kotlina ima bogatu arheološku baštinu, a na području Požege i okolice pronađeni su brojni arheološki lokaliteti koji svjedoče o kontinuiranom naseljavanju od prapovijesti do srednjeg vijeka.

Grad Požega ima savršeni potencijal i odlične predispozicije za vjerski turizam. Ovu slavonsku županiju i jednu od najljepših kontinentalnih destinacija, iznimno je oblikovala katoličko kršćanska baština – neke od najpoznatijih i najvrjednijih građevina u ovoj županiji, nastale su trudom isusovaca, franjevaca i požeških biskupa od kojih su neki ulagali vlastita sredstva u izgradnju sakralnih objekata.

Infrastruktura grada Požege ima određena ograničenja. Nema autocesta ni međunarodnih željezničkih veza, ali planira se izgradnja brze ceste prema autocesti A3, što će povećati prometnu dostupnost. Na području Požege od tipova lokalnog javnog prijevoza u funkciji je autobusni prijevoz. Energetska infrastruktura grada Požege omogućava stabilnu opskrbu energijom za kućanstva, industriju i javni sektor. Postoji potencijal i za druge oblike obnovljivih izvora energije, poput solarnih elektrana, hidroelektrana, kogeneracijskih postrojenja i biomase šuma, međutim, nisu dovoljno iskorišteni. Telekomunikacijska infrastruktura u Požegi relativno je dobro razvijena te su dostupne moderne telekomunikacijske usluge. Na području Požege postoji vodoopskrbni sustav. Prema broju stanovnika riješenu vodoopskrbu iz javnog vodovoda ima 98,5%, što je daleko iznad prosjeka RH. Izgradnja kanalizacijskih sustava i uređaja za pročišćavanje na području Požege zaostaje za izgradnjom vodoopskrbnih sustava. Odvodnja otpadnih i oborinskih voda riješena je djelomično. Stanje s kanalizacijom i odvodnjom vode nešto je lošije, kanalizacijska infrastruktura zaostaje za vodoopskrbnom infrastrukturom. U Požegi kanalizacija je djelomično riješena. Na području Požeško-slavonske županije ne postoji infrastruktura zračnog i riječnog prometa. Postoje samo improvizirana uzletišta koja se koriste u poljoprivredne i rekreativne svrhe.

Digitalna infrastruktura u Požeško-slavonskoj županiji značajno zaostaje za ciljanim standardom koji predviđaju strateški dokumenti Europske komisije i Republike Hrvatske. Najveći dio Županije ima izgrađenu potrebnu osnovnu strukturu, ali postoji još dovoljno prostora za razvoj širokopojasne infrastrukture. S druge strane, Požega je relativno dobro pokrivena s mobilnom mrežom, što je važno za razvoj turizma. Ipak, najveći problem s dostupnosti mobilne mreže i signalom je na gorama koje okružuju Požešku kotlinu. Besplatni Wi-Fi na javnim mjestima postoji. Požega nije još uvijek prepoznata kao tipični "smart city" s velikim brojem implementiranih pametnih tehnologija, ali grad je sve više na putu da integrira tehnologije koje doprinose većoj efikasnosti i održivosti. Grad Požega, kao i mnogi drugi gradovi, sve više prepoznaje važnost digitalizacije u turizmu, a implementacija online rezervacijskih sustava postaje ključna za poboljšanje turističkog iskustva. Iako Požega nije toliko poznata kao veliki turistički centar u Hrvatskoj, grad ima potencijal za korištenje tehnologije koja omogućuje lakše rezervacije smještaja, turističkih tura i drugih usluga.

Pristupačni turizam podrazumijeva uvjete u kojima proizvode, sustave, usluge, okruženja i objekte mogu koristiti svi ljudi s najširim rasponom korisničkih potreba, karakteristika i sposobnosti. Grad Požega kroz razne projekte nastoji poboljšati pristupačnost javnog prostora, jedan od takvih primjera je rekonstruirana zgrada Gradskog muzeja, gdje su se izgradili elementi pristupačnosti (lift i taktilne staze), a prisutna je i brajica. Ipak, još uvijek postoji udio atrakcija koji nema mogućnost obilaska atrakcija i lokaliteta osobama s invaliditetom. S druge strane, kod dijela atrakcija postoji pristupačnost informacija i komunikacija. Kako bi se postigla stvarna inkluzivnost, potrebno je uvesti strukturirane programe obuke za turističke djelatnike, osigurati provedbu standarda pristupačnosti u turističkim objektima te poticati suradnju između turističkih zajednica, lokalnih vlasti i organizacija koje se bave pravima osoba s invaliditetom. Samo kroz sustavni pristup moguće je osigurati da turizam zaista bude dostupan svima.

Tržište rada u sektoru turizma i ugostiteljstva u Požegi suočava se s izazovima sličnim onima na nacionalnoj razini. Prema dostupnim podacima, postoji izražena potreba za kvalificiranom radnom snagom, posebno u zanimanjima poput kuhara i konobara. Kako bi se prevladali ovi izazovi, preporučuje se daljnje ulaganje u obrazovanje i obuku kadra, kao i poboljšanje radnih uvjeta kako bi se privukli i zadržali kvalificirani radnici u sektoru turizma i ugostiteljstva u Požegi.

Komunikacijska aktivnost Turističke zajednice Grada Požege temelji se na zakonima, strateškim dokumentima i smjernicama koje reguliraju rad turističkih zajednica i njihovu promociju.

Zaključno, unatoč izazovima, grad Požega ima bogate prirodne i kulturne resurse koji pružaju osnovu za razvoj održivog turizma. Ključni izazovi ostaju demografski pad, prometna izoliranost i potreba za daljnjim ulaganjima u infrastrukturu. Integracija lokalne zajednice, zaštita resursa i kvalitetna promocija mogu doprinijeti povećanju atraktivnosti destinacije za turiste i podizanju kvalitete života lokalnog stanovništva.

2. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Turistički proizvod	Trenutno stanje	Razvojni potencijal
Smještaj	<ul style="list-style-type: none"> • smještajna ponuda u Požegi trenutno je ograničena i pretežno orijentirana na srednju kategoriju • ruralni turizam je još uvijek u razvoju • nedostatak smještajnih kapaciteta za veće grupe i poslovne goste 	<ul style="list-style-type: none"> • povećanje smještajnih objekata s višom kategorijom • razvoj ruralnog i ekoturizma • povećanje broja smještajnih kapaciteta • povećanje kapaciteta za poslovni i kongresni turizam • unaprjeđenje privatnog smještaja • razvoj specijaliziranih smještajnih kapaciteta • poticanje bed&breakfast ponude
Ugostiteljstvo	<ul style="list-style-type: none"> • dobra ponuda lokalnih jela i vina • velik broj kafića, ali nedostatak fine dining restorana • manifestacije i događanja kao glavni pokretači ugostiteljstva • ograničen broj restorana s internacionalnom kuhinjom • nedostatak modernih pivnica i craft scene • nedostatak kvalificirane radne snage • nerazvijen marketing 	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj restorana više kvalitete i fine dining ponude • otvaranje restorana s modernom interpretacijom slavonske kuhinje • bolja integracija lokalne vinske i gastronomske ponude • digitalizacija i marketing ugostiteljstva • jačanje povezanosti ugostiteljstva i turizma • poticanje povezivanja ugostitelja i lokalnih proizvođača • organiziranje edukacijskih programa za zaposlenike u ugostiteljstvu
Atrakcije – kulturne	<ul style="list-style-type: none"> • bogata kulturno-povijesna baština • kulturne atrakcije su uglavnom vezane uz povijesne građevine, sakralnu baštinu i muzeje • sezonalnost nije presudna, jer se atrakcije mogu 	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj kulturnog turizma • rekonstrukcija i adaptacija povijesnih zgrada • bolja nacionalna i međunarodna promocija • interaktivni sadržaj za mlade posjetitelje

	<p>posjećivati tijekom cijele godine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kapacitet muzeja i interpretacijskih centara omogućava prihvrat većeg broja posjetitelja • informacije o događajima i lokacijama su dostupne putem internetskih portala i društvenih mreža 	<ul style="list-style-type: none"> • unaprjeđenje fizičke dostupnosti kulturnih atrakcija
Atrakcije - prirodne	<ul style="list-style-type: none"> • prirodno bogatstvo u samom centru grada (Požeška gora, Stari grad, parkovi i šetnice). • informacije o lokalitetima dostupne su putem službenih stranica i vodiča • nedostaje turistička infrastruktura poput vidikovaca, planinarskih skloništa, uređenih biciklističkih ruta i tematskih parkova • uspješna organizacija manifestacija na Požeškoj gori kao prirodnoj atrakciji 	<ul style="list-style-type: none"> • razvoj outdoor aktivnosti i adrenalinskog turizma • Požega ima potencijal biti dio šire mreže prirodnih atrakcija u okruženju, što može povećati interes šire publike i poticati suradnju s okolnim destinacijama • bolja promocija i digitalizacija • kreiranje tematskih tura koje spajaju planinarenje, biciklizam i vinske degustacije
Enogastronomski turizam	<ul style="list-style-type: none"> • požeška kuhinja temelji se na tradiciji slavonske i kontinentalne kuhinje, s jelima poput kulena, čobanca, fiš-paprikaša, šarana na rašljama i domaćih sireva • neki od važnih eno-gastro događaja u Požegi su najstarija hrvatska Kulenijada i Fišijada • unatoč kvalitetnim namirnicama, nedostaje više restorana s autohtonim jelima koji bi promovirali lokalne specijalitete. • postoje pojedinačne degustacije u vinarijama i OPG-ovima, ali nisu dovoljno povezane u jedinstvene vinske rute ili turističke pakete 	<ul style="list-style-type: none"> • poticanje suradnje između lokalnih proizvođača hrane, restorana i vinarija kako bi se razvili autentični eno-gastro meniji • organizacija vođenih vinskih tura s degustacijama, radionicama i pričama o povijesti vinogradarstva • jača promocija i digitalizacija - korištenje društvenih mreža, gastro blogera i influencera za promociju lokalne ponude • poticaji za lokalne proizvođače vina, sireva, suhomesnatih proizvoda i rakija kako bi se povećala prepoznatljivost slavonskih specijaliteta

	<ul style="list-style-type: none"> • u gradu i okolici djeluje nekoliko restorana i seoskih domaćinstava koji nude autentične slavonske specijalitete • nedovoljna promocija i suradnja između restorana, vinarija i lokalnih proizvođača usporava razvoj ove grane turizma 	
Manifestacije i događaji	<ul style="list-style-type: none"> • duga tradicija organizacije kulturnih, zabavnih i gastronomskih manifestacija • velik broj manifestacija i događanja tijekom cijele godine • mnoge manifestacije nisu dovoljno vidljive na nacionalnoj razini • slaba povezanost manifestacija s turističkim paketima • ograničen budžet i infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje i modernizacija postojećih manifestacija • uvođenje novih manifestacija • kreiranje multimedijalnog sadržaja (video reportaže, intervjui s izlagačima, interaktivne mape događanja) • partnerstva s festivalima u drugim dijelovima Hrvatske i regije za razmjenu iskustava i promociju kroz međunarodne kanale
Turističke usluge	<ul style="list-style-type: none"> • Turistička zajednica Grada Požege kao početna točka za informiranje turista • nove i kvalitetne turističke brošure i vodiči • postoji mali broj licenciranih turističkih vodiča, koji uglavnom pokrivaju kulturno-povijesne znamenitosti, ali nema vodiča specijaliziranih za aktivni turizam, enogastronomiju ili avanturističke ture • mali broj turističkih agencija 	<ul style="list-style-type: none"> • povećati broja licenciranih turističkih vodiča • razvoj tematskih tura • poticanje pružanja kompletne turističke usluge
Javna turistička infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • osnovna turistička signalizacija • nema interaktivnih info-tabli ni digitalnih info-punktova 	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje turističke signalizacije • postavljanje novih, jasnih i dvojezičnih info-tabli s kartama, opisima

	<ul style="list-style-type: none"> • na nekoliko mjesta u gradu postavljene su karte s prikazom turističkih atrakcija • dobro očuvan i ugodan gradski centar • pješačke zone su uređene, no nema dovoljno prostora za odmor i opuštanje, poput sjedećih zona s hladovinom i fontanama 	<p>znamenitosti i QR kodovima za dodatne informacije</p> <ul style="list-style-type: none"> • moderni urbani sadržaji, tematski prostori i rekreativne zone koje bi dodatno unaprijedile turističku ponudu i produžile boravak posjetitelja
Komunalna infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> • dobro razvijen sustav vodoopskrbe • postoji uređaj za pročišćavanje otpadnih voda • glavne prometnice u Požegi su u relativno dobrom stanju • javni prijevoz nije dovoljno razvijen • Požega ima sustav odvojenog prikupljanja otpada, ali infrastruktura za reciklažu i ekološko gospodarenje otpadom još uvijek se razvija. • kompostiranje i zeleni otpad nisu dovoljno integrirani u sustav gospodarenja otpadom • gradske ulice su dobro osvijetljene, korištenje LED rasvjete i pametnih sustava rasvjete tek se djelomično implementira • Požega ima stabilan elektroenergetski sustav 	<ul style="list-style-type: none"> • obnova i proširenje lokalnih cesta • izgradnja novih parkirnih zona, uključujući turističke parkinge za autobuse i kampere • poboljšanje sustava javnog prijevoza s većim brojem linija i povezivanjem turističkih zona s centrom grada • postavljanje dodatnih kanti za selektivno prikupljanje otpada na turističkim i javnim površinama • modernizacija javne rasvjete i energetske sustava • ulaganje u vizualno uređenje destinacije
Digitalne tehnologije	<ul style="list-style-type: none"> • Požega ima stabilnu internetsku povezanost • besplatni Wi-Fi dostupan je u određenim javnim prostorima • 4G mreža je dostupna, ali 5G pokrivenost još uvijek nije potpuno implementirana • E-uprava je djelomično razvijena, građani mogu obavljati određene administrativne poslove 	<ul style="list-style-type: none"> • proširenje besplatne Wi-Fi mreže na sve ključne turističke lokacije • unaprjeđenje digitalizacije javnih usluga • digitalizacija turizma i pametna promocija • implementacija pametnih rješenja • analiza turističkih podataka kako bi se prepoznali trendovi i prilagodila ponuda

	<p>online, ali sustav još uvijek nije u potpunosti optimiziran.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Grad koristi društvene mreže i web stranice za promociju turizma, ali interaktivni digitalni alati (mobilne aplikacije, virtualne ture, QR kodovi na atrakcijama) još uvijek nisu dovoljno razvijeni 	<ul style="list-style-type: none"> • unaprjeđenje sustava digitalnog marketinga putem targetiranih oglasa i personaliziranih preporuka turistima • privlačenje novih investicija i tehnoloških rješenja za razvoj turizma i gospodarstva • poticanje digitalnog nomadstva
Pristupačnost destinacije	<ul style="list-style-type: none"> • Požega je dobro povezana s ostatkom Hrvatske putem državnih cesta, ali nema direktnu povezanost s autocestom • dio javnih prostora i institucija prilagođen je osobama s invaliditetom 	<ul style="list-style-type: none"> • poboljšanje cestovne i prometne infrastrukture • poboljšanje pristupačnosti za osobe s invaliditetom
Javne usluge i servisi	<ul style="list-style-type: none"> • gradska uprava nudi određene digitalne usluge, ali sustav e-uprave nije potpuno razvijen • besplatna pravna pomoći i savjetovanja za socijalno ugrožene građane • postoje informativne službe za građane, ali nema centralizirane digitalne platforme koja bi omogućila lakši pristup informacijama • prijava komunalnih problema uglavnom se vrši telefonski ili putem lokalnih službi, što može biti neefikasno • grad ima Dom zdravlja, bolnicu i ljekarne • nepostojanje turističke ambulante • policija i vatrogasna služba su dobro organizirane, ali sustavi video nadzora i pametnih sigurnosnih rješenja nisu široko implementirani 	<ul style="list-style-type: none"> • digitalizacija javnih usluga i administracije • postavljanje pametnih sigurnosnih kamera i senzora za poboljšanje nadzora javnih prostora • unaprjeđenje usluga za starije osobe i osobe s invaliditetom, uključujući nove smještajne kapacitete i prilagodbu javnih prostora • poticanje udruga na provođenje aktivnosti i programa • unaprjeđenje javnog prijevoza i mobilnosti

	<ul style="list-style-type: none"> • civilna zaštita i sustav kriznog upravljanja funkcioniraju • Grad pruža socijalnu skrb i pomoć ranjivim skupinama, ali je potrebno poboljšati infrastrukturu za osobe s invaliditetom i starije osobe 	
<p style="text-align: center;">Ljudski potencijali</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Grad Požega bilježi smanjenje broja stanovnika, što negativno utječe na dostupnost radne snage u svim sektorima, uključujući turizam • velik dio mladih odlazi u veće gradove ili inozemstvo u potrazi za boljim poslovnim prilikama • nedostaje kvalificirane radne snage u ključnim sektorima poput ugostiteljstva, hotelijerstva, vodičkih usluga i kulturnih sadržaja • nedostatak certificiranih turističkih vodiča koji bi prezentirali bogatu kulturnu i prirodnu baštinu Požege • mali broj stručnjaka u digitalnom marketingu i upravljanju destinacijama, što otežava promociju grada kao turističke destinacije • nedovoljno osposobljenih kuhara i konobara, posebno u segmentu visoke gastronomije i vinskog turizma 	<ul style="list-style-type: none"> • unaprjeđenje obrazovanja i stručnog usavršavanja • poticanje poduzetništva i samozapošljavanja u turizmu • jačanje kadrova u turizmu i ugostiteljstvu • povećanje angažmana mladih i volonterstva

3. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Prema Zakonu o turizmu (NN156/23), Plan upravljanja destinacijom mora biti temeljen na pokazateljima održivosti destinacije. Pokazatelji održivosti daju strukturu i smjernice kako bi turistička destinacija mogla sustavno pratiti, ocjenjivati i poboljšavati svoju održivost, što je važno budući da su održivi pristupi postali ključni za dugoročni uspjeh turizma. Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati obvezne pokazatelje održivosti destinacije, koji uključuju pokazatelje koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti, na okolišne aspekte održivosti, na ekonomske aspekte održivosti te na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma. Popis pokazatelja za praćenje održivosti te izvor i evidentiranje podataka koji su potrebni za izračun navedenih pokazatelja uređen je Pravilnikom o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/24).

3.1. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

3.1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne

		turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizma, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.		
Podaci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.		
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podataka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja	<p>Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika</p> $\text{pokazatelj} = \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu} * \text{broj stalnih stanovnika u destinaciji}} / 100$ <p>Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.</p>			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.	
0,5	0,38			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom		

	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice	
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.	
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma	
Podaci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake četiri godine za ITR III i IV	
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.		
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine za ITR III i IV		
Početna vrijednost	2029.	2033.	2037.

Anketa će se provesti u 2025. godini			
--------------------------------------	--	--	--

3.1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti,

		<p>i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja.</p> <p>Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.</p>
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podaci	Naziv podataka	<ol style="list-style-type: none"> 1. zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom 4. namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama
	Mjerna jedinica	<ol style="list-style-type: none"> 1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja 4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem

	Periodičnost prikupljanja podataka	1., 2., 3. i 4. Svake četiri godine za ITR III i IV		
Metodologija izračuna pokazatelja	Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.			
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine za ITR III i IV			
Početna vrijednost	2029.	2033.	2037.	
<i>Anketa će se provesti u 2025. godini</i>				

3.1.3. Pristupačnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom (PD-1)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije	
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.	
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja	
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti	

		obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.		
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom. 		
Podaci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija		
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci su dostupni 3. Podatak je dostupan		
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje		
	Metodologija izračuna pokazatelja	<p><i>EA</i> – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji <i>EAP</i> – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom</p> $\text{Udio pristupačnih atrakcija} = \frac{EAP}{EA} * 100$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine			
Početna vrijednost (2024.)	2026.	2028.	2030.	
68,75%				

3.1.4. Sigurnost destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
Podaci	Naziv podataka	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost
	Mjerna jedinica	Broj

	Izvor podataka/potencijalni izvor	Jedinica područne (regionalne) samouprave	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o broju ambulanti u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.
0			

3.2. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

3.2.1. Upravljanje vodnim resursima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska

		<p>raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu.</p> <p>Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama</p>
Podaci	Naziv podataka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m³) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m³) 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	<ol style="list-style-type: none"> 1. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	<p>Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m³) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m³).</p> <p>F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja</p> <p>F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja</p>	

	<p>T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji</p> $\text{potrošnja vode po noćenju turista} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ $\text{omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika} = \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika}} \times 100$ <p>Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode</p>		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost	2025.	2027.	2029.
<i>Podaci su zatraženi od javnih isporučitelja vodne usluge, ali nisu još uvijek dostavljeni</i>			

3.2.2. Gospodarenje otpadom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)	
Povezanost pokazatelja	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)

sa sustavima	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije. Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
Podaci	Naziv podataka	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone) 3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u

		<p>kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja</p> <p>4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja</p> <p>5. Broj stanovnika u destinaciji</p>
	Mjerna jedinica	<p>1. i 2. tone</p> <p>3, 4 i 5. N/P</p>
	Izvor podataka/potencijalni izvor	<p>1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave</p> <p>3. – 4. eVisitor</p> <p>5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)</p>
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	<p>1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina)</p> <p>3. i 4. Podatak je dostupan</p> <p>5. Podatak je dostupan</p>
	Periodičnost prikupljanja podataka	<p>1. – 5. Svake dvije godine</p>
Metodologija izračuna pokazatelja	<p>Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti</p> <p>F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone)</p> <p>F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja</p> <p>T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja</p> <p>T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja</p> <p>S – broj stanovnika u destinaciji</p> <p>N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)</p> <p>N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)</p> <p>W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju:</p> $W_{TN} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ <p>W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika:</p> $W_{RN} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$	

	<p>W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T_2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}):</p> $W_T = T_2 \times W_{TN}$ <p>W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N_2) i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}):</p> $W_R = S \times N_2 \times W_{RN}$ <p style="text-align: center;"><i>omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turisti u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo</i></p> <p style="text-align: center;">(za promatrani period) = $\frac{W_T}{W_R}$</p>		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
1,34			

3.2.3. Zaštita bioraznolikosti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	<p>Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid.</p> <p>Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave.</p> <p>Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te</p>

		očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Podaci	Naziv podataka	1. Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije
	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Bioportal 2. Bioportal 3. Podatci JLS-a
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode	
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine	

Početna vrijednost (2023.)	2027.	2031.	2035.
0,843%			

3.2.4. Održivo upravljanje energijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
Podaci	Naziv podataka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja

		5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži		
	Mjerna jedinica	1. i 2. kWh 3., 4. – noćenje 5. stanovnik		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor 5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine		
Metodologija izračuna pokazatelja	<p>Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh).</p> <p>F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)</p> $\text{potrošnja el. energije po noćenju turista} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ $\text{omjer potrošnje el. energije po noćenju turista i stanovnika} = \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100$			
Učestalost mjerenja	Svake četiri godine			
Početna vrijednost (2023.)	2027.	2031.	2035.	
<i>Podaci su zatraženi, ali nisu još uvijek dostavljeni</i>				

Napomena: * vrijednost je negativna zbog toga što je u siječnju (mjesecu s najmanje turističkih noćenja) potrošnja električne energije veća nego u kolovozu (mjesecu s najviše turističkih noćenja)

3.2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
Podaci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije

	Mjerna jedinica	N/P	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
NE, 0%			

3.3. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

3.3.1. Turistički promet

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i

		najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.		
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.		
Podaci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.		
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja	Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.	
2.238	2.645			

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)			
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista		
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet		
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja		

	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćivanja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju
Podaci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni
Metodologija izračuna pokazatelja	$\text{Prosječna duljina boravka turista u destinaciji} = \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.
1,9	1,9		

3.3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)

Podaci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane		
	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada 2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podatci dostupni u Ministarstvu		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.	
400*	438*			

* Odnosi se na broj osiguranika u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane, zadnji dan u godini

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)		
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)	
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički promet	
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti	
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u	

		području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u		
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.		
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine 		
Podaci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine		
	Mjerna jedinica	EUR		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja	Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu			
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje			
Početna vrijednost (2023.)	2024.	2025.	2026.	
<i>Podaci su zatraženi, ali nisu još uvijek dostavljeni</i>	<i>Podaci su zatraženi, ali nisu još uvijek dostavljeni</i>			

3.4. Obvezni pokazatelji održivosti koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti destinacije i organizaciju turizma

3.4.1. Turistička infrastruktura

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja međunarodnim sustavima - s	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu sa	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG) s	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine sa	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene atribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju

		baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji	– popisi kulturnih dobara (opcionarno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.
Podaci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara 2. Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 3. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara 4. Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.
	Metodologija izračuna pokazatelja	
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje	

Početna vrijednost (2023.)		
	Naziv dobra	Klasifikacija
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	Kapela sv. Roka	sakralne građevine kopnena
	Arheološka zona Okruglica	arheološka zona/nalazište kopnena
	Arheološka zona grada Požege	arheološka zona/nalazište
	Grobnica obitelji pl. Kraljevića	memorijalne građevine
	Spomenik fra Luki Ibrišimoviću Sokolu	javna plastika

Inventar frizerskog salona (brijačnice) za muškarce	zbirka kulturno-povijesnih predmeta
Biblioteka franjevačkog samostana	zbirka knjižnog gradiva
Orgulje u crkvi Svetog Duha	glazbeni instrumenti
Zgrada Prve zemaljske bolnice	javne građevine
Atelje Miroslava Kraljevića	javne građevine stambene
Zgrada Ciraky	građevine stambeno-poslovne
Zgrada Kušević	građevine stambeno-poslovne
Zgrada Horvat	građevine stambene
Zgrada dr. Archa	građevine
Zgrada apoteke	javne građevine
Orgulje iz katedrale sv. Terezije Avilske	glazbeni instrumenti
Zgrada nekadašnje "Tvornice pokućstva Hinka Stipanića"	industrijske građevine stambene
Zgrada Reiss	građevine stambene
Zgrada Malčić	građevine stambene
Zgrada Sablek	građevine
Kompleks Poljoprivredne škole (Ratarnica)	javne građevine stambene
Zgrada Arch	građevine
Požeški vinogradarski običaj - Grgurevo	običaji, obredi i svečanosti
Priprema tradicijskog slavonskog kulena/kulina	znanje i vještine memorijalne
Židovsko groblje	građevine
Magistratski kompleks	javne građevine

Palača Velikog župana	javne građevine stambene
Zgrada Bauer	građevine stambene
Zgrada Mokriš - Grgić	građevine
Zgrada nekadašnjeg svratišta "Kruni"	javne građevine
Zgrada katastra	javne građevine
Kapela sv. Filipa i Jakova	sakralne građevine
Zgrada O.Š. "Antuna Kanižlića"	javne građevine
Zgrada Isusovačke gimnazije	javne građevine
Zgrada Kazališne kavane	javne građevine
Zgrada bivšeg restorana "Mislav"	javne građevine stambene
Zgrada Kleisinger	građevine
Zgrada Prve gradske bolnice	javne građevine stambene
Zgrada Gabrielli	građevine
Zgrada FINA-e	javne građevine stambeno- gospodarske
Stara svilana "Thallerova kuća"	građevine
Zgrada bivšeg kina "Central"	javne građevine
Zgrada "Prve požehške štedionice"	javne građevine stambene
Zgrada Samardžija	građevine stambene
Palača Hranilović	građevine
Kulturnopovijesna cjelina grada Požege	urbana cjelina stambene
Kurija Kušević	građevine stambene
Zgrada Wolf	građevine stambene
Zgrada Lerman	građevine stambene
Zgrada Koydl	građevine stambene
Zgrada Kraljević	građevine

	<p>Inventar crkve Duha Svetoga</p> <p>Inventar katedrale sv. Terezije Avilske</p> <p>Sudska palača</p> <p>Stara pučka škola</p> <p>Zgrada stare apoteke i uprave lječilišta</p> <p>Orgulje u crkvi sv. Lovre</p> <p>Katedrala sv. Terezije Avilske</p> <p>Županijska palača</p> <p>Zgrada Gradskog muzeja</p> <p>Kužni pil Sv. Trojstva</p> <p>Kolegij Isusovaca</p> <p>Kapela sv. Roka</p> <p>Crkva Duha Svetoga s franjevačkim samostanom</p> <p>Crkva sv. Lovre</p> <p>Crkva sv. Georgija</p>	<p>sakralna/religijska zbirka</p> <p>sakralna/religijska zbirka</p> <p>javne građevine</p> <p>javne građevine</p> <p>javne građevine</p> <p>glazbeni instrumenti</p> <p>sakralne građevine</p> <p>javne građevine</p> <p>javne građevine sakralno obilježje u prostoru</p> <p>javne građevine sakralne građevine</p> <p>sakralni kompleksi</p> <p>sakralne građevine</p> <p>sakralne građevine</p>
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	Naziv dobra	Klasifikacija
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	Naziv dobra	Klasifikacija
	Arheološko nalazište Stari grad	kopnena arheološka zona/nalazište
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	Zaštićeno područje	Kategorija zaštićenog područja
	Područje ekološke mreže	Tip područja ekološke mreže

	Orljava	područja očuvanja značajna za vrste i staništa
	Donji Emovci	vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i staništa
2024.		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara	Naziv dobra	Klasifikacija
	Kapela sv. Roka	sakralne građevine kopnena
	Arheološka zona Okruglica	arheološka zona/nalazište kopnena
	Arheološka zona grada Požege	arheološka zona/nalazište
	Grobnica obitelji pl. Kraljevića	memorijalne građevine
	Spomenik fra Luki Ibrišimoviću Sokolu	javna plastika
	Inventar frizerskog salona (brijačnice) za muškarce	zbirka kulturno-povijesnih predmeta
	Biblioteka franjevačkog samostana	zbirka knjižnog gradiva
	Orgulje u crkvi Svetog Duha	glazbeni instrumenti
	Zgrada Prve zemaljske bolnice	javne građevine
	Atelje Miroslava Kraljevića	javne građevine stambene
	Zgrada Ciraky	građevine stambeno-poslovne
	Zgrada Kušević	građevine stambeno-poslovne
	Zgrada Horvat	građevine stambene
	Zgrada dr. Archa	građevine
Zgrada apoteke	javne građevine	
Orgulje iz katedrale sv. Terezije Avilske	glazbeni instrumenti	

Zgrada nekadašnje "Tvornice pokućstva Hinka Stipanića"	industrijske građevine stambene
Zgrada Reiss	građevine stambene
Zgrada Malčić	građevine stambene
Zgrada Sablek Kompleks Poljoprivredne škole (Ratarnica)	građevine javne građevine stambene
Zgrada Arch Požeški vinogradarski običaj - Grgurevo Priprema tradicijskog slavonskog kulena/kulina	građevine običaji, obredi i svečanosti znanje i vještine memorijalne
Židovsko groblje	građevine
Magistratski kompleks Palača Velikog župana	javne građevine javne građevine stambene
Zgrada Bauer	građevine stambene
Zgrada Mokriš - Grgić	građevine
Zgrada nekadašnjeg svratišta "Kruni"	javne građevine
Zgrada katastra Kapela sv. Filipa i Jakova	javne građevine sakralne građevine
Zgrada O.Š. "Antuna Kanižlića"	javne građevine
Zgrada Isusovačke gimnazije	javne građevine
Zgrada Kazališne kavane	javne građevine
Zgrada bivšeg restorana "Mislav"	javne građevine stambene
Zgrada Kleisinger	građevine
Zgrada Prve gradske bolnice	javne građevine stambene
Zgrada Gabrielli	građevine
Zgrada FINA-e	javne građevine

Stara svilana "Thallerova kuća"	stambeno- gospodarske građevine
Zgrada bivšeg kina "Central"	javne građevine
Zgrada "Prve požeške štedionice"	javne građevine stambene
Zgrada Samardžija	građevine stambene
Palača Hranilović Kulturnopovijesna cjelina grada Požege	građevine urbana cjelina stambene
Kurija Kušević	građevine stambene
Zgrada Wolf	građevine stambene
Zgrada Lerman	građevine stambene
Zgrada Koydl	građevine stambene
Zgrada Kraljević Inventar crkve Duha Svetoga	građevine sakralna/religijska zbirka
Inventar katedrale sv. Terezije Avilske	sakralna/religijska zbirka
Sudska palača	javne građevine
Stara pučka škola	javne građevine
Zgrada stare apoteke i uprave lječilišta	javne građevine
Orgulje u crkvi sv. Lovre	glazbeni instrumenti
Katedrala sv. Terezije Avilske	sakralne građevine
Županijska palača	javne građevine
Zgrada Gradskog muzeja	javne građevine sakralno obilježje
Kužni pil Sv. Trojstva Kolegij Isusovaca	u prostoru javne građevine
Kapela sv. Roka	sakralne građevine
Crkva Duha Svetoga s franjevačkim samostanom	sakralni kompleksi
Crkva sv. Lovre	sakralne građevine

	Crkva sv. Georgija	sakralne građevine
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	Naziv dobra	Klasifikacija
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	Naziv dobra Arheološko nalazište Stari grad	Klasifikacija kopnena arheološka zona/nalazište
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	Zaštićeno područje	Kategorija zaštićenog područja
	Područje ekološke mreže Orljava Donji Emovci	Tip područja ekološke mreže područja očuvanja značajna za vrste i staništa vjerojatna područja očuvanja značajna za vrste i staništa
2025.		
Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara		
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja		
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara		
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH		
2026.		
Popis i vrsta zaštićenih		

kulturnih dobara	
Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja	
Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara	
Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH	

3.4.2. Održivo upravljanje destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	<p>Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije.</p> <p>Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.</p> <p>Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama.</p> <p>Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.</p>

	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja	
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije	
	Opis	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.	
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste) 	
Podaci	Naziv podataka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom 3. Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom 	
	Mjerna jedinica	<ol style="list-style-type: none"> 1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti 3. Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti 	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja	Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.		
Učestalost mjerenja	Jednom godišnje		
Početna vrijednost (2024.)	2025.	2026.	2027.
DA, 0			

3.4.3. Održivo upravljanje prostorom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izgrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
Podaci	Naziv podataka	1. noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju 2. površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije 3. površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene 4. površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje 2., 3., 4. hektar
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava

		2., 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini	
Metodologija izračuna pokazatelja	T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti <i>broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju po izgrađenoj građevinskoj površini</i> = $\frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Početna vrijednost (2023.)	2025.	2027.	2029.
<i>Podaci su zatraženi, ali nisu još uvijek dostavljeni</i>			

3.5. Specifični pokazatelji održivosti

U skladu s odredbama Pravilnika o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma (NN 112/2024), specifični pokazatelji održivosti predstavljaju ključni alat za detaljno praćenje i evaluaciju održivog razvoja turističkih destinacija. Ovi pokazatelji nadopunjuju obvezne pokazatelje pružajući dublji uvid u specifične aspekte održivosti koji su od posebne važnosti za pojedinu destinaciju.

Implementacijom specifičnih pokazatelja omogućava se preciznije praćenje utjecaja turizma na okoliš, društvo i gospodarstvo, što je neophodno za učinkovito planiranje i upravljanje razvojem destinacije. Pravilnik detaljno propisuje popis ovih pokazatelja, njihove karakteristike, izvore podataka, metodologiju izračuna te učestalost mjerenja, čime se osigurava standardizirani pristup u njihovoj primjeni.

Uvođenjem specifičnih pokazatelja održivosti u plan upravljanja destinacijom, turističke zajednice i nadležna tijela dobivaju alat za kontinuirano praćenje i prilagodbu strategija razvoja, s ciljem postizanja dugoročne održivosti i konkurentnosti na turističkom tržištu.

3.5.1. Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Utjecaj turizma na kvalitetu života lokalnog stanovništva (SZL – 1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	<p>ETIS: Utjecaj turizma na kvalitetu života u destinaciji</p> <p>UN TOURISM – MST: Percepcija o negativnom i pozitivnom doprinosu turizma dobrobiti lokalnog stanovništva</p> <p>OECD: Indeks boljeg života</p>
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	<p>Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve</p> <p>Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost</p> <p>Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice</p>
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	<p>Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam</p> <p>Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa</p>
	Obilježja pokazatelja	Definicija
Opis		U turistički razvijenim destinacijama turizam je važan faktor u kvaliteti života lokalnog stanovništva. Održivim upravljanjem učincima turizma, koji se između ostalog mogu ogledati u ekonomskim, društvenim, okolišnim i infrastrukturnim promjenama, moguće je održati i unaprijediti kvalitetu života uslijed intenzivnog turističkog razvoja. Bolja percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji može doprinijeti i većoj podršci turističkom razvoju, dok pogoršanje percepcije signalizira potrebu pravodobnih prilagodbi u upravljanju turističkim razvojem kako bi se osigurala njegova održivost.
Podpokazatelji		<p>– Udio lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji kod onih koji ostvaruju koristi od turizma</p> <p>– Udio lokalnih stanovnika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma</p> <p>– Zadovoljstvo životom u destinaciji u sezoni</p>

		– Zadovoljstvo životom u destinaciji u vansezonskom razdoblju
Podatci	Naziv podataka	1. Percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji 2. Zadovoljstvo životom u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. Udio (%) ispitanika s pozitivnom percepcijom utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji 2. Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni životom u destinaciji
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake četiri godine 2. Dva puta u jednoj godini (u sezoni i izvan visoke sezone), svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Percepcija utjecaja turizma na kvalitetu života u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.	
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive	Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.	

3.5.2. Udio stanovnika koji imaju pozitivno mišljenje u utjecaju turizma na identitet mjesta

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta (SZL-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost s međunarodnim sustavima	ETIS: Pokazatelj C.5.1. Postotak stanovnika koji su zadovoljni utjecajem turizma na identitet odredišta UN TOURISM – MST: Percepcija učinaka turizma na kulturni identitet
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam; Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: 3. Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor; 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta u ukupnom broju stalnih stanovnika
	Opis i svrha	Percepcija učinaka turizma i stavovi koje lokalna zajednica ima prema turističkom razvoju usko su povezani s percepcijom identiteta mjesta. Promjene uslijed intenzivnog turističkog razvoja mogu uzrokovati gubitak autentičnosti mjesta i narušiti njegov kulturni identitet. Degradacija identiteta mjesta pridonosi negativnim reakcijama prema turistima i može smanjiti zadovoljstvo životom u mjestu. Identitet mjesta ujedno je i bitan faktor u privlačenju posjetitelja, koji sve češće traže autentično iskustvo i doživljaj lokalne kulture. S druge strane, interakcija s posjetiteljima može imati i pozitivan učinak na identitet mjesta, jačanjem društvene identifikacije kroz veću percepciju posebnosti unutar lokalne zajednice ili povećanu svijest o baštini.
	Podpokazatelji	<ul style="list-style-type: none"> – Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma – Udio (%) stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta prema socio-demografskim pokazateljima
Podatci	Naziv podataka	1. Percepcija utjecaja turizma na autentičnost mjesta 2. Percepcija utjecaja turizma na očuvanje tradicije, običaja i kulture
	Mjerna jedinica	1. i 2. Udio ispitanika
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Anketa lokalnog stanovništva
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. i 2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio stanovnika koji imaju pozitivno odnosno negativno mišljenje o utjecaju turizma na identitet mjesta procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Nužna je provedba primarnog istraživanja – poskupljuje i produžuje proces.

3.5.3. Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji (SPD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio smještajnih objekata s pristupačnim smještajem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio smještajnih jedinica pristupačnih za osobe s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima u destinaciji u ukupnom broju smještajnih jedinica.
	Opis	Dostupnost turističkih sadržaja, proizvoda i usluga osobama s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima je središnji dio odgovornih i održivih turističkih politika. Udio pristupačnih smještajnih jedinica odražava tržišnu dostupnost i privlačnost destinacije, te može imati pozitivan utjecaj na gospodarstvo, društvenu inkluzivnost i imidž destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Udio pristupačnih smještajnih jedinica u kolektivnim smještajnim kapacitetima – Udio pristupačnih smještajnih jedinica u privatnim smještajnim kapacitetima
Podatci	Naziv podataka	1. Broj smještajnih jedinica u destinaciji 2. Broj pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. smještajna jedinica
	Izvor podataka / potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Jedinstveni turistički informatički registar
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak nije trenutno dostupan, no u postupku je prikupljanje
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (smještajni kapaciteti)
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Kontinuirano dostupan podatak 2. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja	Udio pristupačnih smještajnih jedinica	

	$= \left(\frac{\text{Broj pristupačnih smještajnih jedinica}}{\text{Ukupan broj smještajnih jedinica}} \right) \times 100$
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine
Ograničenja pokazatelja i perspektive	-

3.5.4. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima (SSD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS (prilagodba) – Postotak turista koji su podnijeli prijavu policiji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj kaznenih djela i prekršaja koji su prijavljeni lokalnim policijskim postajama po mjesecima u godini.
	Opis	U svrhu očuvanja percepcije destinacije kao sigurnog mjesta za odmor od strane posjetitelja, izuzetno je važno pratiti dinamiku prijavljenih kaznenih djela i prekršaja policiji. Povećanje vrijednosti ovog pokazatelja, u slučaju zadržavanja ukupnog broja i strukture stalnih stanovnika destinacije nepromijenjenom, svakako može predstavljati rani nagovještaj moguće promjene percepcije posjetitelja destinacije u pogledu njezine sigurnosti.
	Podpokazatelji (opcionarno)	Ukupan broj kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode i prekršaja protiv javnog reda i mira prijavljenih policiji po mjesecima
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja službeno prijavljenih u policijskoj postaji.
	Mjerna jedinica	Kazneno djelo sukladno kaznenom zakonu Prekršaj sukladno zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP)
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Javno su dostupni podaci o broju prijavljenih kaznenih djela po županijama na godišnjoj razini.

		Javno nisu dostupni podaci za destinacije kao niti podaci po mjesecima.
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini.
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima iz službenih izvora
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja		Iako se podaci o podnesenim kaznenim djelima i prekršajima u lokalnim policijskim postajama službeno evidentiraju od strane Ministarstva unutarnjih poslova, ti podaci nisu javno dostupni. Javno su dostupni podaci o ukupno prijavljenim kaznenim djelima i prekršajima na nacionalnoj i godišnjoj razini, dok su podaci za županije također javno dostupni na godišnjoj razini, ali samo za ukupan broj prijavljenih kaznenih djela. Podaci na razini jedinica lokalne uprave i samouprave, kao i podaci na mjesečnoj razini nisu javno dostupni u službenim statističkim objavama Ministarstva unutarnjih poslova.

4. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Nakon što se provede analiza stanja destinacije sa svim potrebnim podacima, njenoj uspješnosti u lokalnom i širem kontekstu te iskažu i analiziraju pokazatelji održivosti na razini destinacije potrebno je postaviti razvojni smjer destinacije, kao sastavni dio plana upravljanja, a koji mora biti u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrom i drugim važećim planovima i propisima.

Ukoliko razvojni smjer i ciljevi razvoja destinacije nisu definirani aktima strateškog planiranja definiraju se u planu upravljanja destinacijom temeljem provedene analize stanja destinacije.

Razvojni smjer treba odražavati lokalne okolnosti i strateške prioritete te sadržavati mjere i aktivnosti vezane uz infrastrukturu, marketinške i druge potrebe destinacije za njegovo ostvarenje.

Također je važno postaviti realne ciljeve u skladu s vremenskim razdobljem plana upravljanja.

4.1. SWOT analiza

Kako bi se identificirale snage, slabosti, prilike i prijetnje Grada Požege u kontekstu održivog upravljanja destinacijom korištena je SWOT analiza. U tom se smislu snage i slabosti odnose na unutarnje čimbenike, odnosno na one na koje grad može utjecati, dok se prilike i prijetnje odnose na vanjske čimbenike, odnosno one na koje sam grad nema direktnog utjecaja.

SWOT analiza se temelji na postojećim SWOT analizama iz Strateškog i operativnog plana razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine, Plana razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. – 2027. godine te Plana upravljanja destinacijom Požeško-slavonske županije.

SWOT analiza podijeljena je u tri područja:

1. Prostor, okoliš, gospodarstvo i infrastruktura, koji uključuju obilježja destinacije koje utječu na razvoj turizma
2. Turističke atrakcije, turistička infrastruktura i marketing destinacije, koji uključuju atrakcije, smještaj, prijevoz, usluge, javna turistička infrastruktura i dr.
3. Društvo, ljudski resursi i upravljanje, koji uključuju kvalitetu ljudskih resursa, sustav turističkih zajednica, jedinice lokalne samouprave i dr.

Tablica 4. SWOT analiza grada Požege u kontekstu održivog upravljanja destinacijom

Prostor, okoliš, gospodarstvo i infrastruktura	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Očuvani okoliš i prirodna baština • Tradicija metaloprerađivačke, drvne i prehrambene industrije • Program potpore poljoprivrednika na području Grada Požege • Niska razina opterećenosti prometne infrastrukture • Postojanje prostorno-planskih dokumentacija županije i grada 	<ul style="list-style-type: none"> • Nizak indeks gospodarske razvijenosti • Zanemariva izravna inozemna ulaganja i vrlo slaba atraktivnost županije za inozemne ulagače • Nedostatak ključne infrastrukture • Teškoće u održavanju infrastrukture zbog rijetke naseljenosti i depopulacije • Relativno niska prosječna mjesečna neto plaća u odnosu na ostatak Hrvatske • Položaj izvan glavnih prometnih pravaca • Nepostojanje sustavnog praćenja kakvoće tla, zraka • Neizgrađenost adekvatnih pročistača otpadnih voda
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Provedba strukturnih reformi - smanjenje poreznih opterećenja i parafiskalnih nameta; provedba javnih politika za poboljšanje poduzetničke klime i stimuliranje rasta i razvoja malih i srednjih poduzeća, posebno start up-ova • Uspješna provedba Nacionalne strategije razvoja RH do 2030. i Nacionalnog plana za oporavak i otpornost • Ulaganja u razvoj gospodarstva i izgradnju infrastrukture kroz projekt Slavonija, Baranja i Srijem • Uključivanje u državne fondove potpore i proširivanje tržišta za ekološku proizvodnju, ruralni kulturni krajobraz i sl. • Dostupnost programa financiranja iz EU fondova • Razvoj održivih i pametnih gradova i sela slijedom uspješnih primjera u okruženju 	<ul style="list-style-type: none"> • Prevelika reguliranost poslovanja i administrativne prepreke; česte promjene zakonskih propisa • Moguća gospodarska kriza i visoka inflacija • Utjecaj klimatskih promjena na poljoprivredu • KomPLICIRANE procedure u realizaciji projekata EU • Sporost u rješavanju/realizaciji boljih prometnih rješenja - provedba državnih projekata brzih cesta, obilaznica i dr. • Prirodne nepogode; poplave, suše, podzemne vode koje uzrokuju velika oštećenja sustava odvodnje • Neusklađenost nacionalne regulative s planovima i zakonima EU legislative vezano uz zaštite prirode i okoliša • Neučinkovita nacionalna regulativa za revitalizaciju ruralnog prostora • Nedovoljno učinkovito djelovanje državnih, regionalnih i lokalnih institucija za unapređenje očuvanja okoliša, promicanja i provedbe održivog razvoja • Nestanak i fragmentacija staništa i izumiranje biljnih i životinjskih vrsta • Političke krize • Negativni demografski trendovi i nedostatak radne snage

Turizam - turističke atrakcije, turistička infrastruktura i marketing destinacije	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Bogato kulturno-povijesno naslijeđe • Sakralna baština • Tradicija vinogradarstva i vinarstva (pozicija na 45,3 paraleli) • Atraktivne biciklističke rute • Kvaliteta gastronomske ponude • Gostoljubivost stanovništva • Kvaliteta rada sustava turističkih zajednica • Velik broj projekta u planovima čija će realizacija obogatiti turističku ponudu 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatak kvalitetnih smještajnih objekata • Niska iskorištenost smještajnih kapaciteta • Nedostatak ljudskih potencijala koji imaju znanja i iskustvo rada u turizmu • Nedovoljna prepoznatljivost gastronomske ponude • Slaba prateća turistička infrastruktura • Kratka prosječna duljina boravka • Nedovoljna suradnja među dionicima u razvoju turističke ponude • Nedovoljna prepoznatljivost na turističkom tržištu • Nedovoljno razvijen destinacijski lanac vrijednosti • Nedovoljno razvijenih, za tržište spremnih, turističkih proizvoda
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Raznolikost i slikovitost krajolika • Razvoj inovativne i jedinstvene ponude vinskog turizma i mreže vinskih cesta • Kreiranje jedinstvenih turističkih proizvoda • Obnova i interpretacijsko opremanje kulturne baštine • Provedba Strategije razvoja održivog turizma do 2030. godine • Dostupnost programa financiranja iz EU fondova • Kontinuiran rast turističkog prometa i rast interesa za kontinentalnim turizmom • Velika segmentacija turističkog tržišta 	<ul style="list-style-type: none"> • Nezainteresiranost za obnovu atrakcija i povezivanje u turističku ponudu • Nedostatak sredstava i sporost u realizaciji projekata vezanih uz turističku infrastrukturu • Nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava da prati potrebe tržišta rada u segmentu turizma • Nedovoljni promocijski budžeti na državnoj razini • Nedovoljna suradnja na razini klastera Slavonija u realizaciji promocijskih aktivnosti • Nezainteresiranost DMC agencija za prodaju

Društvo, ljudski resursi i upravljanje	
Snage	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požezi • Tradicija vinarstva i interes dionika za uključivanje u turističku ponudu • Aktivan sustav turističkih zajednica • Dobra suradnja turističkih zajednica i jedinica lokalnih samouprava • Dobra suradnja turističkih zajednica i poduzetnika u turizmu 	<ul style="list-style-type: none"> • Relativno mali broj poduzetnika u turizmu/ugostiteljstvu • Nedovoljan broj osposobljenih kadrova za destinacijski menadžment • Oskudni ljudski resursi zbog snažne depopulacije • Nezainteresiranost za cjeloživotno obrazovanje

Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Novi edukativni moduli u turizmu • Nacionalni poticaji za zapošljavanje • Otvoreno tržište rada EU koje omogućava i privlačenje radne snage • Mogućnost sufinanciranja iz EU fondova, državnih programa i drugih dostupnih izvora za pripremu i provedbu projekata • Razvoj strukovnog obrazovanja putem regionalnih centara kompetencija 	<ul style="list-style-type: none"> • Nastavak depopulacije • Nedovoljna učinkovitost nacionalne pronatalitetne politike • Nedovoljno prepoznavanje strateške važnosti ruralnih krajeva koji odumiru i u kojima je prisutno raseljavanje na razini RH • Zanemarivanje važnosti razvoja ljudskih potencijala u gospodarstvu na državnoj razini • Nedovoljna fleksibilnost obrazovnog sustava da prati potrebe tržišta rada • Nedovoljna promocija deficitarnih zanimanja • Spora i komplicirana provedba obrazovne reforme

4.2. Identificiranje općih načela i ciljeva turizma

Pri identificiranju općih načela i ciljeva turizma grada Požege potrebno je odgovoriti na pitanja: „Koliko je turizam važan za lokalnu sredinu te što želimo od daljnjeg razvoja turizma na području grada Požege?“.

Turizam može imati veliki značaj za lokalnu sredinu, posebno u manjim gradovima poput Požege. On doprinosi ekonomiji kroz direktne prihode od turista (smještaj, restorani, atrakcije, suvenirni) i indirektno koristi kao što su nova radna mjesta, poboljšanje infrastrukture i razvoj malih poduzeća. Turizam također potiče očuvanje kulturne baštine i običaja, što može imati dugoročni utjecaj na identitet zajednice. Iako se dionici slažu da je turizam važan za daljnji razvitak grada Požege i žele daljnji napredak turističkog sadržaja i povećanje broja turista, trenutna situacija pokazuje da je turizam manje značajna gospodarska grana.

Udio bruto dodane vrijednosti djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti Požeško-slavonske županije u 2023. godini iznosi 1,96 posto², što je na razini prosjeka Panonske Hrvatske³, ali značajno manje nego u Jadranskoj Hrvatskoj. S druge strane, za Požeško-slavonsku županiju, pa tako i za grad Požegu, su važnije djelatnosti prerađivačke industrije koja obuhvaća 17 posto bruto dodane vrijednosti te poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo s 10,3 posto udjela u bruto dodanoj vrijednosti, ali i djelatnosti vezane uz javni sektor koji sveukupno obuhvaća 27,1 posto ukupne bruto dodane vrijednosti⁴.

² Ovdje se radi o procjeni, budući da DZS objavljuje samo skupne podatke za djelatnosti G, H i I. Procjena je rađena na temelju broja zaposlenih po djelatnostima i po županijama te je na taj način procijenjena bruto dodana vrijednost samo djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane.

³ Pored Požeško-slavonske sačinjavaju ju Karlovačka, Sisačko-moslavačka, Virovitičko-podravska, Osječko-baranjska i Vukovarsko-srijemska županija.

⁴ Radi se o djelatnostima javne uprave i obrane, obveznog socijalnog osiguranja, obrazovanja te zdravstvene zaštite i socijalne skrbi.

Osim manjeg udjela turizma u gospodarskoj strukturi, sličan trend pokazuju i dolasci te noćenja turista. U ukupnom turističkom prometu Hrvatske u 2023. godini, Grad Požega sudjeluje s minimalnim udjelom. Ipak, za razliku od nacionalne razine, gdje dominiraju strani turisti, u Požegi prevladavaju domaći posjetitelji, koji čine većinu ukupnih dolazaka i noćenja. Na razini regije Panonske Hrvatske u 2023. godini ostvareno je 671.840 turističkih dolazaka i 1.253.455 turističkih noćenja, pri čemu Požeško-slavonska županija sudjeluje sa skromnim udjelom, a Grad Požega bilježi još manji doprinos ukupnim turističkim kretanjima u regiji. S obzirom na to da turizam osim pozitivnih ima i negativne aspekte utjecaja na destinaciju, potrebno je postaviti opća načela i ciljeve održivog turizma, što ujedno predstavlja dugoročan pogled na razvoj turizma u gradu Požegi i održivi gospodarski rast.

Načela i ciljevi turizma u sklopu Plana upravljanja destinacijom grada Požege temelje se na načelima održivog razvoja te su usklađeni sa Strateškim i operativnim planom razvoja održivog turizma Požeško-slavonske županije do 2030. godine, odnosno povezani su s Planom razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. - 2027. godine i sa Strategijom razvoja turizma Grada Požege od 2020. do 2027. godine.

Identifikacija općih načela vodi se sljedećim:

1. Načelom održivosti
2. Načelom kvalitete
3. Načelom pristupačnosti
4. Načelom zadovoljstva
5. Načelom sigurnosti

1. Načelo održivosti turizma grada Požege

- Načela okolišne održivosti
- Načela društvene održivosti
- Načela ekonomske održivosti

Načela okolišne održivosti – odnose se na smjernice i vrijednosti koje vode prema očuvanju prirodnih resursa i osiguravanju da ljudske aktivnosti ne ugrožavaju okoliš, biološku raznolikost i ekosustave, odnosno temelj su afirmacije prirodnih vrijednosti grada, kao i usmjeravanja okolišno odgovorne prakse u turizmu, a uključuju:

- Poštivanje nosivog kapaciteta prostora, odnosno razvoja turizma unutar granica prihvatljivih promjena kvalitete okoliša, bioraznolikosti i izgleda krajolika;
- Primjenu 'zelene' prakse u turističkom poslovanju kroz aktivnosti upravljanja nabavom, energijom, vodom, otpadom i dekarbonizacijom

Načela društvene održivosti – odnose se na izgradnju pravednog i inkluzivnog društva u kojem svi članovi imaju jednake mogućnosti za ostvarenje svog potencijala, uz poštovanje ljudskih prava i društvenih vrijednosti, odnosno temelj su afirmacije identitetskih obilježja lokalne zajednice te osiguranja društveno odgovorne prakse u turizmu, a uključuju:

- Poštivanje 'duha mjesta' (*genius loci*) u oblikovanju turističkih objekata, sadržaja i iskustava;
- Zaštitu kvalitete života lokalne zajednice kroz poticanje lokalnog poduzetništva u turizmu i uključenost turističkog sektora u aktivnosti osiguranja visokog društvenog standarda zajednice.

Načela ekonomske održivosti – odnose se na aktivnosti koje omogućuju dugoročnu stabilnost i rast gospodarstva bez ugrožavanja okoliša ili društvene ravnoteže, odnosno temelj su stvaranja tržišno održivog turističkog sektora koji pridonosi prosperitetu grada, a uključuju:

- Poticanje partnerstva i koordinacije dionika u stvaranju suradničke destinacije s bogatim lancem vrijednosti u turizmu;
- Osiguranje visoke kvalitete i inovativnosti turističke ponude prilagođene tržišnim trendovima kao ključnih pokretača konkurentnosti.

2. Načelo kvalitete

Unaprjeđenje turističke infrastrukture – poboljšanje smještajnih kapaciteta, ugostiteljske ponude, prometne povezanosti i digitalnih sadržaja.

Edukacija i osposobljavanje turističkih djelatnika – podizanje razine usluge kroz edukacije i certificiranja za pružatelje turističkih usluga.

Razvoj raznolike i autentične ponude – naglasak na kulturnom, gastronomskom i ruralnom turizmu kako bi se stvorila prepoznatljiva ponuda Grada Požege.

Kontinuirano praćenje i poboljšanje kvalitete usluga – korištenje sustava ocjenjivanja i povratnih informacija turista za poboljšanja.

3. Načelo pristupačnosti

Turizam treba biti dostupan svima, bez obzira na fizičke, ekonomske ili informacijske prepreke. Ovim načelom obuhvaća se:

Pristupačnost turističkih lokacija – osiguravanje prilagođene infrastrukture za osobe s invaliditetom, poput rampi, dizala i prilagođenih sanitarnih čvorova.

Pristupačne informacije i digitalizacija – razvoj višejezičnih vodiča, aplikacija i oznaka s QR kodovima kako bi svi posjetitelji imali lako dostupan sadržaj.

Ekonomska pristupačnost – stvaranje ponude za različite budžete, uključujući povoljne smještajne opcije i besplatne kulturne sadržaje.

Održiva mobilnost – poboljšanje javnog prijevoza i pješačkih ruta kako bi se smanjila ovisnost o automobilima i povećala dostupnost atrakcija.

4. Načelo zadovoljstva

Turizam ne smije biti samo ekonomska aktivnost, već i sredstvo za unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva i zadovoljstva posjetitelja. Ovo načelo uključuje:

Pozitivno iskustvo za turiste – kreiranje nezaboravnih doživljaja kroz interaktivne sadržaje, manifestacije i personalizirane usluge.

Uravnotežen razvoj turizma i očuvanje lokalne zajednice – osiguravanje da turizam ne narušava svakodnevni život građana već doprinosi njihovom standardu.

Povećanje angažmana lokalnog stanovništva – poticanje građana na sudjelovanje u turističkim aktivnostima kroz lokalne obrte, suvenire i ugostiteljstvo.

Mjerenje zadovoljstva posjetitelja – provođenje anketa i istraživanja kako bi se pravovremeno reagiralo na potrebe gostiju

5. Načelo sigurnosti

Sigurnost je ključni preduvjet za uspješan razvoj turizma i povjerenje posjetitelja. Ovim načelom obuhvaća se:

Fizička sigurnost – osiguravanje sigurnih javnih prostora, prometnica i turističkih atrakcija te suradnja s nadležnim službama.

Zdravstvena sigurnost – dostupnost hitne medicinske pomoći, higijenski standardi u ugostiteljstvu i protokoli u slučaju kriznih situacija (npr. pandemija).

Sigurnost digitalnih podataka i privatnosti – zaštita osobnih podataka turista pri korištenju online rezervacija i digitalnih platformi.

Krizno upravljanje i prevencija nesreća – implementacija planova evakuacije, sustava ranog upozorenja i edukacija za krizne situacije poput požara ili poplava.

Identifikacija ciljeva vodi se sljedećim:

1. Ekonomskim ciljevima
2. Kulturološkim ciljevima
3. Ekološkim ciljevima
4. Socijalnim ciljevima
5. Infrastrukturnim ciljevima

1. Ekonomski ciljevi

Turizam može biti značajan pokretač gospodarskog rasta u Požegi, ali zahtijeva strateški razvoj kako bi postao održiv i profitabilan.

Povećanje prihoda od turizma

- Razvoj raznolike turističke ponude (gastronomija, vinski turizam, kulturni turizam) kako bi se povećala potrošnja posjetitelja.
- Organizacija manifestacija koje će privući turiste iz drugih dijelova Hrvatske i inozemstva.
- Povećanje broja dolazaka i noćenja kroz promociju destinacije.

Stvaranje novih radnih mjesta

- Razvoj turizma otvara prilike za zapošljavanje u ugostiteljstvu, hotelijerstvu, vodičkim službama i OPG-ovima.
- Poticaji za samozapošljavanje u sektoru turizma i ruralnog razvoja.
- Edukacija i osposobljavanje mladih za rad u turizmu.

Povećanje investicija

- Privlačenje privatnih i javnih ulaganja u turističku infrastrukturu.
- Poticanje otvaranja novih smještajnih kapaciteta (hoteli, apartmani, seoska domaćinstva).
- Unaprjeđenje vinskih cesta, muzeja i kulturnih centara kako bi se povećala atraktivnost destinacije.

Produženje turističke sezone

- Razvoj cjelogodišnjih turističkih sadržaja (wellness, vinske ture, aktivni turizam).
- Bolja promocija zimskog i proljetnog turizma kroz tematske manifestacije.
- Organizacija poslovnih događanja i kongresa kako bi se smanjila sezonalnost.

2. Kulturološki ciljevi

Požega je bogata kulturno-povijesnim naslijeđem koje treba očuvati i promovirati kroz turizam.

Promocija kulturne baštine

- Očuvanje i prezentacija povijesnih lokaliteta
- Razvoj interpretacijskih centara i muzeja koji bi prikazivali povijest i tradiciju Požege.
- Digitalizacija kulturnih sadržaja (virtualne ture, multimedijalne prezentacije).

Razvoj kulturnog turizma

- Podrška manifestacijama
- Povezivanje turizma i umjetnosti kroz galerije, koncerte i kazališne predstave.
- Organizacija radionica i interaktivnih programa za turiste (izrada suvenira, folklorni ples).

Očuvanje lokalnih običaja

- Povećanje ponude autentičnih suvenira i proizvoda inspiriranih lokalnim običajima.
- Poticanje očuvanja tradicijskih obrta (keramika, izrada narodnih nošnji).
- Povezivanje gastronomije i turizma kroz autohtona jela i vina.

Jačanje identiteta destinacije

- Razvoj brenda Požege kao turističke destinacije s naglaskom na bogatu povijest.
- Uključivanje lokalne zajednice u promociju kulturnih vrijednosti.

3. Ekološki ciljevi

Turizam mora biti održiv kako bi se očuvali prirodni resursi i kvaliteta života.

Održivo upravljanje prirodnim resursima

- Zaštita prirodnih ljepota Papuka i rijeke Orljave od masovnog turizma.
- Regulacija posjeta osjetljivim područjima kroz ekološke standarde.

Razvoj ekoturizma i ruralnog turizma

- Podrška eko-smještajima, agroturizmu i održivim farmama.
- Razvoj biciklističkih i pješačkih staza kroz prirodne krajobrazne.
- Promocija ekološki certificiranih proizvoda i usluga.

Smanjenje negativnog utjecaja turizma

- Poticanje zelenih inicijativa poput reciklaže, korištenja obnovljivih izvora energije u turizmu.
- Razvoj održivog prijevoza za turiste

Povećanje ekološke svijesti

- Edukacija lokalnog stanovništva i turista o važnosti zaštite okoliša.
- Organizacija ekoloških akcija i volonterskih programa za očuvanje prirode.

4. Socijalni ciljevi

Turizam treba doprinijeti boljitku lokalnog stanovništva i poboljšanju kvalitete života.

Unapređenje kvalitete života

- Turizam donosi ekonomske benefite, ali i poboljšava urbanu infrastrukturu i sadržaje.
- Razvoj novih kulturnih i zabavnih sadržaja dostupnih i lokalnom stanovništvu.

Jačanje lokalne zajednice

- Uključivanje lokalnih poduzetnika, umjetnika i zanatlija u turističke projekte.
- Organizacija događanja u kojima sudjeluju lokalni OPG-ovi i obrtnici.

Razvoj edukativnih programa

- Suradnja sa srednjim školama i fakultetima na edukaciji turističkih kadrova.
- Organizacija seminara i radionica za unaprjeđenje turističkih vještina.

Povezivanje lokalnih institucija

- Bolja koordinacija između turističkih zajednica, gradskih vlasti i privatnog sektora.
- Stvaranje zajedničkih projekata za razvoj turizma.

5. Infrastrukturni ciljevi

Turistički razvoj zahtijeva kvalitetnu infrastrukturu i prometnu povezanost.

Poboljšanje prometne povezanosti

- Unaprjeđenje cestovne infrastrukture i bolja povezanost s većim gradovima.
- Razvoj željezničkog i autobusnog prometa za turiste.
- Povećanje broja parking mjesta.

Razvoj smještajnih kapaciteta

- Poticanje izgradnje hotela, hostela i ruralnih kuća za odmor.
- Unaprjeđenje standarda postojećih smještajnih objekata.

Unaprjeđenje turističkih ruta i staza

- Ulaganje u biciklističke i planinarske staze te njihov adekvatan označavanje.
- Razvoj tematskih ruta (vinska cesta, kulturna ruta, povijesna ruta).

Digitalizacija turističke ponude

- Poboljšanje promocije kroz društvene mreže i interaktivne aplikacije.

4.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Plan razvoja Požeško-slavonske županije za razdoblje 2021. - 2027. (Plan razvoja) ključni je razvojni dokument Grada kojim su definirani posebni ciljevi u svrhu provedbe strateških ciljeva iz Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine te sektorskih i višesektorskih strategija.

Planom razvoja definirana je vizija Grada Požege: "Požega – grad bogate kulturne i prirodne baštine, visoke kvalitete života i održivog razvoja." Ova vizija usklađena je s okvirom definiranim u Strategiji razvoja održivog turizma do 2030. godine, kao i s Nacionalnom razvojnom strategijom te temeljenim politikama Europske unije i trendovima Svjetske turističke organizacije.

Strategija razvoja turizma Grada Požege od 2020. do 2027. godine definira sljedeću viziju turizma: "Održivim upravljanjem kulturnim i prirodnim bogatstvima, razvojem eno-gastro, outdoor i kulturnih sadržaja, Grad Požega će se pozicionirati kao prepoznatljiva cjelogodišnja destinacija doživljaja i autentičnih iskustava."

Prioriteti obuhvaćaju smjerove budućega kretanja razvoja koji moraju doprinosti ostvarenju definiranih strateških ciljeva promatrane jedinice lokalne ili regionalne samouprave. Ti prioriteti mogu sadržavati niz mjera koji su usklađeni sa definiranim prioritetima i nalaze se na nižoj, konkretnijoj razini. Kada imamo definirane mjere kojima će se ostvariti prioriteti razvoja onda definiramo i svrstavamo projekte putem baze projekta u svaku od tih mjera. Detektirani projekti su najmjerljiviji dio strateškog planiranja i trebaju biti realni, izvedivi i održivi.

Tablica 5. Prioriteti razvoja turizma grada Požege za period 2020.-2027.

Prioritet 1.1. Unaprjeđenje javne turističke infrastrukture
Prioritet 1.2. Unaprjeđenje poslovne turističke infrastrukture
Prioritet 1.3. Unaprjeđenje privatne turističke infrastrukture
Prioritet 2.1. Razvoj novih turističkih proizvoda i usluga
Prioritet 2.2. Brandiranje turističke destinacije
Prioritet 2.3. Edukacija turističkih dionika
Prioritet 2.4. Podizanje razine kvalitete u destinaciji

Izvor: Strategija razvoja turizma grada Požege 2020. – 2027.

Prioriteti razvoja turizma grada Požege do 2027. godine su usklađeni sa stvarnim potrebama i obuhvaćaju ključna područja za održivi razvoj turizma. Prioriteti obuhvaćaju unaprjeđenje javne, poslovne i privatne infrastrukture, razvoj novih turističkih proizvoda i usluga, brandiranje turističke destinacije, podizanje razine kvalitete u destinaciji i umrežavanje turističkih subjekata.

Grad Požega se odlikuje specifičnim obilježjima koja ga razlikuju od drugih destinacija kontinentalne Hrvatske:

- **Zlatna dolina i pitomi brežuljci** – Požega je smještena u srcu "Zlatne doline" (Vallis Aurea), okružena blagim vinorodnim brežuljcima koji pružaju idilične pejzaže i mogućnosti za aktivni turizam.
- **Vinska tradicija i eno-gastronomija** – Požega se može pohvaliti dugom tradicijom vinogradarstva, posebno graševinom, koja je zaštitni znak regije. Razvoj vinskih ruta i vinskih manifestacija dodatno jača turističku prepoznatljivost grada.
- **Kulturno-povijesna baština** – Grad obiluje povijesnim građevinama, sakralnim objektima i muzejima koji pričaju priču o bogatoj prošlosti i kulturnom identitetu Požege.
- **Autentična atmosfera malog grada** – Požega zadržava duh tradicionalnog, mirnog, ali živopisnog grada, s naglaskom na kvalitetu života, sigurnost i gostoljubivost lokalnog stanovništva.

Ova obilježja povezana su s današnjim turističkim trendovima, a to uključuje:

- **Održivi i aktivni turizam** – Turisti sve više traže ekološki prihvatljive destinacije koje nude aktivan boravak u prirodi. Požega, sa svojom blizinom Papuka i mrežom biciklističkih i pješačkih staza, nudi idealne uvjete za aktivni turizam.
- **Autentična gastronomska ponuda** – Suvremeni gosti sve više cijene lokalne proizvode i tradicionalnu kuhinju. Požega, kao dio bogate vinske regije, nudi vrhunske eno-gastronomske doživljaje.
- **Kulturni i manifestacijski turizam** – Grad je poznat po festivalima poput "Zlatne žice Slavonije", manifestacijama vezanim uz vinogradarstvo i gastronomiju, kao i po adventskim događanjima koji doprinose cjelogodišnjoj turističkoj ponudi.
- **Kvaliteta i pristupačnost** – Požega nudi konkurentnu vrijednost za novac, kombinirajući kvalitetnu uslugu i autentične sadržaje s pristupačnim cijenama u usporedbi s razvikanijim turističkim destinacijama.
- **Neotkrivena destinacija** – Požega se sve više pozicionira kao destinacija koja nudi nova, autentična iskustva i privlači turiste koji traže mirnija, manje poznata, ali bogata odredišta.

Grad Požega ima sve preduvjete za daljnji razvoj turizma i jačanje pozicije na turističkoj karti Hrvatske. Spoj kulturnog identiteta, prirodnih ljepota, eno-gastronomske tradicije i održivog razvoja čini Požegu idealnom destinacijom za cjelogodišnji turizam, gdje se prošlost, tradicija i suvremeni turistički trendovi stapaju u jedinstven doživljaj.

4.4. Identificiranje ciljeva razvoja turizma Požege

Ciljevi razvoja turizma grada Požege su definirani Strategijom razvoja turizma Grada Požege od 2020. do 2027. godine, te su usklađeni s provedenom analizom stanja i SWOT analizom u sklopu ovog Plana te sa željenom vizijom grada Požege kao turističke destinacije.

Strateški ciljevi razvoja turizma grada Požege:

1. **Razviti održivu turističku infrastrukturu**
2. **Uspostaviti prepoznatljivu turističku destinaciju**

Strateški cilj 1. uključuje one mjere koje se odnose na razvoj turističke infrastrukture te je pretežito baziran na fizička ulaganja (ulaganja u infrastrukturu) kako bi se održivo razvijao turizam u gradu Požegi.

Strateški cilj 2. baziran je na „soft“ dio ulaganja u projekte te se naslanja na uspostavu prepoznatljive turističke destinacije koja bi trebala nadopunjavati izgrađenu, rekonstruiranu, uređenu i opremljenu turističku infrastrukturu.

Plan razvoja Požeško-slavonske županije definira četiri opća prioritetna područja, unutar kojih su ciljevi vezani uz turizam:

- Razvoj ruralnog i vinskog turizma, s naglaskom na povezanost s lokalnim gospodarstvom i poljoprivredom.
- Integracija kulturne baštine u turističku ponudu kroz revitalizaciju povijesnih lokaliteta i modernizaciju kulturnih sadržaja.
- Unapređenje javne turističke infrastrukture uz brendiranje i promociju kulturnih i prirodnih znamenitosti Grada Požege.
- Jačanje eno-gastro ponude kroz valorizaciju autohtonih proizvoda i lokalnih vinskih sorti.

4.5. Mjere i aktivnosti

Mjere i aktivnosti prikazane u nastavku usmjerene su na ostvarenje glavnog cilja i operativnih ciljeva razvoja turizma u gradu Požegi do 2027. godine. Navedene mjere i aktivnosti su definirane Strategijom razvoja turizma Grada Požege od 2020. do 2027. godine.

U nastavku su navedene mjere i aktivnosti/projekti koje je potrebno provesti u idućem razdoblju. Većina projekata uključuje veći broj dionika što znači da je njihova realizacija uvjetovana učinkovitom suradnjom i koordinacijom između različitih subjekata iz privatnog i javnog sektora.

Tablica 6. Mjere razvoja turizma grada Požege za period 2020.-2027.

Mjera 1.1.1. Ulaganje u kulturnu infrastrukturu
Mjera 1.1.2. Ulaganje u sportsko-rekreacijsku infrastrukturu
Mjera 1.1.3. Ulaganje u tematske ceste
Mjera 1.1.4. Uređenje nerazvrstanih cesta
Mjera 1.1.5. Ulaganje u komunalnu infrastrukturu
Mjera 1.1.6. Uređenje korita rijeka, jezera, ribnjaka i potoka
Mjera 1.1.7. Uređenje javnih površina
Mjera 1.1.8. Ulaganje u obnovljive izvore energije
Mjera 1.1.9. Energetska učinkovitost objekata javne turističke infrastrukture
Mjera 1.1.10. Ulaganje u turističku infrastrukturu
Mjera 1.2.1. Ulaganje u ugostiteljske objekte
Mjera 1.2.2.

Ulaganje u objekte smještajnih kapaciteta
Mjera 1.2.3. Ulaganje u objekte trgovine
Mjera 1.2.4. Ulaganje u objekte ostalih uslužnih djelatnosti u turizmu
Mjera 1.2.5. Ulaganje u obnovljive izvore energije
Mjera 1.2.5. Energetska učinkovitost objekata poslovne turističke infrastrukture
Mjera 1.3.1. Ulaganje u turističku infrastrukturu na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima
Mjera 1.3.2. Ulaganje u obnovljive izvore energije
Mjera 1.3.3. Energetska učinkovitost objekata privatne turističke infrastrukture
Mjera 2.1.1. Inovacije u turizmu
Mjera 2.1.2. Jačanje postojećih i razvoj novih manifestacija
Mjera 2.1.3. Razvoj proizvoda aktivnog odmora
Mjera 2.1.4. Razvoj selektivnog turizma
Mjera 2.2.1. Promocija turističkih lokaliteta
Mjera 2.2.2. Jačanje turističkog identiteta grada
Mjera 2.3.1. Edukacija javnog sektora
Mjera 2.3.2. Edukacija nevladinog sektora
Mjera 2.3.3. Edukacija privatnog sektora
Mjera 2.3.4. Edukacija poslovnog sektora
Mjera 2.3.5. Standardizacija turističke ponude
Mjera 2.3.6. Umrežavanje turističkih dionika
Mjera 2.4.1. Stvaranje klastera i umrežavanje
Mjera 2.4.2. Virtualno povezivanje
Mjera 2.4.3. Unaprjeđenje sustava upravljanja turističkom destinacijom

Izvor: Strategija razvoja turizma grada Požege 2020. – 2027.

Mjere usmjerene prema održivom razvoju turizma grada Požege do 2027. godine su detektirane u skladu sa stvarnim potrebama svih turističkih dionika uz prepoznavanje trendova kretanja turizma na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj, europskoj i svjetskoj razini te osiguravaju ispunjenje postavljenih turističkih ciljeva na racionalan i krajnje efikasan način.

5. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojnim smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom. Smjernice trebaju prikazati zajednički koordinirani rad i aktivnosti svih uključenih dionika u razvoj turizma u smjeru održivosti.

Važno je napomenuti da je reforma turizma bazirana na Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine, Zakon o turizmu te osiguravanje financijskih sredstava za realizaciju ciljeva. Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. godine određeno je da se razvoj turizma usmjeri prema cjelogodišnjem i održivom turizmu, za koji je neophodna zelena i digitalna tranzicija.

Ipak, sveobuhvatnost smjernica i preporuka je ograničena kratkim rokom za izradu Plana upravljanja destinacijom za destinacije razvrstane u kategoriju III, IV i 0 indeksa turističke razvijenosti prema Zakonu o turizmu te činjenice da je Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom stupio na snagu 1. listopada 2024. godine. Stoga će smjernice i preporuke, kako za jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, tako i za turističke zajednice te za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji biti općenitije.

5.1. Smjernice i preporuke za jedinicu lokalne samouprave

Jedinica lokalne samouprave – Grad Požega

Za Grad Požegu kao dionika turizma, smjernice i preporuke za razvoj mogu obuhvatiti nekoliko ključnih područja:

1. *Opći smjer razvoja turizma*

- Pozicioniranje Požege kao kulturnog i povijesnog odredišta: Grad treba promovirati svoj kulturni i povijesni značaj, uključujući staru gradsku jezgru, crkve, muzeje i kulturne manifestacije. Požega bi trebala težiti stalnoj integraciji kulturnih, povijesnih i prirodnih resursa u turističku ponudu.
- Edukacija i promocija turističkih resursa: Organiziranje edukacija za lokalne turističke radnike, vodiče i poduzetnike o kulturnim specifičnostima i turističkoj ponudi.
- Razvoj turizma temeljenog na održivosti: Poticanje ekološkog turizma, seoskog turizma i turizma usmjerenog prema prirodi i kulturnim baštinama, s naglaskom na održivost i očuvanje resursa.

2. *Razvoj prometne i komunalne infrastrukture*

- Povezivanje s drugim destinacijama: Razviti i poboljšati prometnu povezanost s većim turističkim središtima i obližnjim destinacijama. To uključuje ulaganje u cestovnu povezanost, ali i u infrastrukturu koja omogućava lakši pristup turistima (npr. parking, označene biciklističke staze, sustavi javnog prijevoza).
- Povećanje kapaciteta smještajnih objekata kroz potpore: Unaprijediti postojeće smještajne kapacitete i poticati izgradnju novih hotela, pansiona i drugih objekata, uključujući autentične obiteljske smještaje (agroturizam).
- Revitalizacija komunalne infrastrukture: Razviti infrastrukturu koja će biti prilagođena turistima, poput poboljšanja urbanog okruženja, postavljanja turističkih informacija, označavanje staza i značajnih kulturnih točaka.

3. Upravljanje kulturnom baštinom

- Očuvanje i restauracija kulturnih spomenika: Poduzeti korake za restauraciju i očuvanje povijesnih spomenika, zgrada i lokaliteta, s ciljem očuvanja identiteta i povijesti Požege.
- Interpretacija kulturne baštine: Razviti sustav interpretacije kulturne baštine kroz multimedijalne vodiče, aplikacije i interaktivne izložbe koje će pomoći turistima da bolje razumiju kulturnu vrijednost grada.
- Integracija kulturnih programa i festivala: Promovirati kulturne manifestacije kao što su glazbeni festivali, izložbe i kazališne predstave, te ih povezati s promocijom grada na međunarodnoj razini.

4. Upravljanje umjetničkim i sportskim objektima

- Razvoj sportskih objekata i infrastrukture: Unaprijediti sportske sadržaje poput sportskih dvorana, terena, bazena i vanjskih sportskih površina, čime bi se omogućilo održavanje sportskih događanja i privukli posjetitelji za sportski turizam.
- Poticanje umjetničkih i kulturnih događanja: Podržati umjetničke inicijative, kao što su galerije, kazališne predstave i koncerti, te koristiti umjetničke prostore kao atrakcije za turiste.
- Suradnja s kulturnim i sportskim organizacijama: Ojačati suradnju s organizacijama koje se bave umjetnostima i sportom na lokalnoj i regionalnoj razini, stvarajući središta za kulturne i sportske aktivnosti koje će promovirati Požegu.

5. Povezivanje s lokalnom zajednicom

- Osnaživanje suradnje s lokalnim poduzetnicima: Uključiti lokalne poduzetnike u razvoj turizma, stvarajući zajedničke pakete i promocije koji uključuju smještaj, restorane i kulturne događaje.
- Podrška lokalnim inicijativama i udrugama: Poticanje lokalnih inicijativa za razvoj turističke ponude.

6. Digitalna transformacija u turizmu

- Razvoj digitalne promocije: Iskoristiti digitalne kanale za promoviranje Požege na društvenim mrežama, web stranicama i online portalima kako bi se privukli turisti, osobito mlađe generacije.
- Uvođenje pametnih rješenja: Ugraditi pametne tehnologije u turističke usluge i infrastrukturu, poput besplatnog Wi-Fi-a u turističkim zonama, interaktivnih kioska za informacije i aplikacija za turiste.

Ove smjernice mogu pomoći Požegi u razvijanju turizma koji je održiv, integriran s kulturnim identitetom i privlači posjetitelje kroz različite aspekte kulturne, povijesne i prirodne baštine.

5.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

Turistička zajednica Grada Požege

Turistička zajednica Grada Požege ima ključnu ulogu u razvoju, promociji i upravljanju turizmom na razini grada. Njena zadaća je povezivanje dionika, poticanje održivog razvoja i unaprjeđenje turističkog iskustva kako bi Požega postala konkurentna i privlačna destinacija.

1. Strateško planiranje i upravljanje turizmom

- Razviti lokalni turistički plan usklađen s regionalnim i nacionalnim strategijama turizma.
- Potaknuti razvoj održivog turizma koji čuva kulturnu i prirodnu baštinu Požege.

- Organizirati redovite sastanke s lokalnim dionicima kako bi se osigurala koordinacija i zajednički nastup na tržištu.

2. Promocija i brendiranje destinacije

- Stvoriti jedinstveni identitet destinacije koji naglašava kulturne, enološke i prirodne vrijednosti Požege.
- Aktivno koristiti društvene mreže, web stranice i digitalni marketing za promociju turističke ponude.
- Kreirati atraktivne promotivne materijale (brošure, karte, suveniri) za turiste.

3. Podrška lokalnim turističkim subjektima

- Poticati i promovirati lokalne OPG-ove, vinarije, restorane, smještajne objekte i obrtnike.
- Organizirati edukacije i radionice za turističke djelatnike o podizanju kvalitete usluge.
- Potaknuti suradnju ugostitelja i proizvođača hrane za kreiranje autentične gastronomske ponude.

4. Poboljšanje turističke infrastrukture

- Unaprijediti turističku signalizaciju i označavanje znamenitosti.
- Poticati razvoj biciklističkih i pješačkih ruta te ekološki održivih oblika prijevoza.
- Postaviti informativne punktove i digitalne vodiče kako bi turisti lakše istražili grad.

5. Organizacija i podrška manifestacijama

- Aktivno sudjelovati u organizaciji i promociji ključnih događanja
- Razvijati nove tematske manifestacije koje promoviraju tradiciju, umjetnost i eno-gastronomiju.
- Potaknuti uključivanje lokalne zajednice i poduzetnika u organizaciju događanja.

6. Suradnja s drugim institucijama

- Povezivati se s gradskom upravom, muzejima, kulturnim institucijama i udrugama radi zajedničkih turističkih inicijativa.
- Razvijati partnerske odnose s drugim turističkim zajednicama u regiji radi stvaranja turističkih ruta i paketa.
- Sudjelovati u projektima financiranim iz EU fondova za razvoj turističke ponude.

7. Praćenje i analiza turizma

- Provoditi istraživanja o broju i strukturi posjetitelja radi boljeg planiranja ponude.
- Pratiti povratne informacije turista i prilagođavati strategije promocije.
- Koristiti digitalne alate i analitiku za praćenje turističkih trendova i učinkovitosti marketinga.

Lokalna turistička zajednica Grada Požege treba djelovati kao glavni koordinator turizma, povezujući lokalne dionike, poboljšavajući promociju destinacije i osiguravajući kvalitetno turističko iskustvo. Kroz provedbu ovih smjernica, Požega može postati prepoznatljiva, održiva i atraktivna turistička destinacija.

5.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Ključni dionici u turizmu i upravljanju turizmom u Požegi uključuju sve sudionike koji doprinose razvoju, promociji i održivosti turizma u gradu. Važno je da svi dionici imaju mogućnost međusobne suradnje kako bi se ispunio glavni cilj - jačanje tržišne pozicije grada Požege kao profilirane destinacije održivog turizma.

Najvažniji dionici u turizmu grada Požege su subjekti javnog sektora, subjekti privatnog sektora, subjekti civilnog društva te ostali subjekti. Sažeti popis dionika je sljedeći:

Lokalna i regionalna vlast

- Požeško-slavonska županija
- Grad Požega

Turističke zajednice

- Turistička zajednica Požeško-slavonske županije
- Turistička zajednica Grada Požege

Privatni sektor

- Ugostitelji i pružatelji komercijalnog smještaja
- Vinski sektor
- Obiteljska poljoprivredna gospodarstva
- Turističke agencije

Javne ustanove i organizacije

- Lokalna razvojna agencija, LO-RA-Požega
- LAG Barun Trenk
- Kulturne institucije
- Obrazovne institucije
- Sportske organizacije
- Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije

Mediji i promotivni partneri

- Lokalni i nacionalni mediji
- Influenceri i blogeri

Lokalno stanovništvo

- Udruge i zajednice
- Volonteri

Turisti

Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji Grad Požega

Jedinice lokalne i regionalne samouprave i turističke zajednice

- Aktivno surađivati s privatnim sektorom i lokalnim udrugama na razvoju turističkih proizvoda.

- Osigurati održivi razvoj turizma kroz prostorno planiranje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa.
- Poticati digitalizaciju u turizmu te unaprijediti online prisutnost destinacije.
- Organizirati edukacije i radionice za dionike u turizmu s ciljem podizanja kvalitete usluga.
- Razvijati suradnju s nacionalnim i međunarodnim turističkim organizacijama radi promocije destinacije

Privatni sektor (ugostitelji, OPG-ovi, vinari)

- Povećati kvalitetu usluga kroz obuku osoblja i uvođenje inovativnih ugostiteljskih ponuda.
- Poticati korištenje lokalnih proizvoda u gastronomiji te promovirati autohtone recepte.
- Sudjelovati u manifestacijama i tematskim događanjima kako bi se unaprijedila atraktivnost ponude.
- Razvijati ponudu smještaja prilagođenu različitim ciljnim skupinama turista.
- Implementirati održive prakse u poslovanju (smanjenje otpada, energetska učinkovitost, ekološka ambalaža).
- Aktivno sudjelovati u vinskim i gastronomskim manifestacijama poput Vincelova i Martinja.
- Poticati razvoj vinskog turizma kroz vođene degustacije i edukativne ture.
- Razvijati suradnju s lokalnim ugostiteljima i turističkim agencijama za kreiranje jedinstvenih iskustava.
- Unaprijediti infrastrukturu za prihvata turista (prostor za degustacije, suvenirnice, smještajni kapaciteti).

Javne ustanove i organizacije

- Povezati kulturne institucije, muzeje i galerije s turističkom ponudom kroz organizirane ture.
- Poticati razvoj sportskog i rekreativnog turizma (biciklizam, planinarenje, ribolov, lovni turizam).
- Unaprijediti kalendar događanja u gradu Požegi kako bi se turisti motivirali na dulji boravak.
- Razvijati zabavne sadržaje prilagođene različitim generacijama posjetitelja.

Mediji i promotivni partneri

- Osigurati redovitu i transparentnu komunikaciju između turističkih organizacija, lokalne samouprave i medija.
- Organizirati informativne sastanke, konferencije i studijska putovanja za novinare i influencere.
- Potaknuti dvosmjernu komunikaciju kako bi se omogućila razmjena informacija i povratnih informacija o turističkim aktivnostima.
- Koristiti autentične priče, reportaže i intervjue kako bi se promovirala kulturna, povijesna i prirodna baština Požege.
- Iskoristiti društvene mreže, blogove i digitalne platforme za ciljanu promociju.
- Podržavati održive i odgovorne oblike turizma kroz edukativne sadržaje.
- Uskladiti promotivne materijale s vizualnim identitetom turističke destinacije Požega.
- Osigurati kvalitetne fotografije i video sadržaje koji prikazuju atraktivne lokacije i događanja.
- Promovirati specifične i tradicionalne turističke manifestacije.

- Medijski sadržaji trebaju biti točni, objektivni i temeljeni na provjerenim informacijama.
- Izbjegavati senzacionalizam i neprikladne prikaze koji bi mogli štetiti imidžu destinacije.
- Poštivati kulturnu i povijesnu baštinu te lokalnu zajednicu u svim oblicima promocije.

Lokalna zajednica i volonteri

- Aktivno sudjelovati u očuvanju turističkih resursa i kulturne baštine.
- Poticati gostoprimstvo i angažman u turističkim manifestacijama i festivalima.
- Sudjelovati u programima ekoturizma i održivog razvoja destinacije.
- Promovirati Požegu kao poželjnu turističku destinaciju kroz osobne i digitalne kanale.
- Promicanje lokalne kulture i upoznavanje turista s tradicijama, običajima i specijalitetima Požege.
- Očuvanje okoliša i aktivno sudjelovanje u inicijativama zaštite prirode i kulturne baštine.
- Korištenje lokalnih proizvoda - kupnja i promocija domaćih proizvoda kako biste podržali lokalno gospodarstvo.

Turisti

- Odgovorno ponašanje i poštivanje lokalne kulture
- Podrška lokalnoj ekonomiji – kupnja lokalnih proizvoda, biranje restorana s tradicionalnom ponudom i angažiranje lokalnih vodiča
- Održivi turizam i zaštita prirode – odgovorno ponašanje i odlaganje otpada
- Interakcija s lokalnom zajednicom
- Pridržavanje pravila sigurnosti na cestama i u prirodnim područjima.
- Odgovornost prema drugim turistima i domaćinima – izbjegavanjem buke i neprimjerenog ponašanja.
- Dijeljenje pozitivnih iskustava na društvenim mrežama u svrhu promocije Požege kao poželjne destinacije.

Ove smjernice usmjerene su na sinergiju svih dionika kako bi se povećala atraktivnost i konkurentnost Grada Požege kao turističke destinacije.

Preporuka je uključiti dionike u proces donošenja odluka o razvoju turizma kroz javne rasprave i savjetovanja, ali i kroz radionice i ankete. Svi ovi dionici trebaju surađivati kako bi se osigurala održivost, promocija i razvoj turizma u gradu Požegi. Njihova koordinacija ključna je za stvaranje kvalitetnog turističkog proizvoda koji privlači posjetitelje i poboljšava život lokalne zajednice.

6. POPIS PROJEKATA

6.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

Projekt	Rekonstrukcija i dogradnja gradskih bazena
Opis projekta	Projekt se odnosi na proširenje kapaciteta postojećih gradskih bazena u Požegi, eventualnu izgradnju dodatnog bazena kao i nabave potrebne opreme, dodatnih sadržaja za posjetitelje, novih atrakcija i slično. Navedeni sadržaji će pružiti kvalitetniji i atraktivniji sadržaj posjetiteljima te u konačnici doprinijeti razvoju sportsko-rekreacijskog i zdravstvenog turizma.
Način doprinosa strateškom cilju	Pozicionirati Požegu kao jedno od najatraktivnijih urbanih središta kontinentalne Hrvatske i podići kvalitetu života lokalnog stanovništva
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Požege
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	Okvirno do 2030. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađena projektno-tehnička dokumentacija i realiziran projekt
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000.000 eura
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, nacionalna sredstva i sredstva EU fondova
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Bi-Ciklo
Opis projekta	Cilj projekta je izgradnja i uređenje biciklističkih staza u Požegi u svrhu promicanja aktivnog načina života. Potrebno je izraditi: idejno rješenje, glavni projekt s troškovnicima, izvedbeni projekt, studiju izvodljivosti s analizom troškova i koristi. Kako se Požega prioritetno odredila za razvoj ciklo turizma, ovaj projekt je ključ razvoja turističke ponude grada Požege. Obuhvaća izgradnju bike parkova,

	ciklo staza, odmorišta, ciklo stanica i sličnih aktivnosti naslonjenih na cikloturizam.
Način doprinosa strateškom cilju	Pozicionirati Požegu kao jedno od najatraktivnijih urbanih središta kontinentalne Hrvatske i podići kvalitetu života lokalnog stanovništva
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Požege
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	Okvirno do 2030. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađena projektno-tehnička dokumentacija i realiziran projekt
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	12.000.000,00 eura
Izvor financiranja	EU, nacionalna sredstva i Proračun Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Provedba edukativnih programa za kulenare
Opis projekta	Provedba edukativnih programa za kulenare usmjerena je na unapređenje znanja i vještina proizvođača kulena kroz stručne radionice, predavanja i terenske obuke. Cilj projekta je očuvanje tradicionalnih metoda proizvodnje, podizanje kvalitete proizvoda te usklađivanje s najnovijim standardima u prehrambenoj industriji. Edukacije će provoditiiskusni stručnjaci iz područja gastronomije, prehrambene tehnologije i ruralnog razvoja, a program je namijenjen postojećim i budućim proizvođačima kulena s područja Slavonije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Povećanje znanja i kompetencija dionika u turizmu
Nositelj provedbe	TZ Grada Požege
Ostali dionici	Privatni proizvođači Fakultet turizma i ruralnog razvoja u Požegi Sveučilište Osijek
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. i nadalje
Ključne točke ostvarenja projekta	Utvrđene potrebe i interesi proizvođača te mogućih drugih korisnika edukacija (npr.

	obrazovne institucije, djelatnici turističkih zajednica, JLS i dr.); Definirane teme i izrađen program edukacija na godišnjoj razini (program uključuje opis teme(a), predavače, financijsku konstrukciju); Provedene 1-2 edukacije godišnje.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.500,00 € godišnje
Izvor financiranja	Sredstva TZ Grada Požege, Grad Požega, proračun HTZ, MINTS
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Tematizacija i opremanje ugostiteljskih objekata
Opis projekta	<p>Iako se posljednjih godina unapređivala, gastronomska ponuda, kvaliteta i raznovrsnost gastronomske ponude grada Požege još uvijek nije na dovoljno kvalitetnoj razini. To se odnosi i na tematizaciju i opremanje ugostiteljskih objekata, posebno ako se žele osigurati kvalitetna enogastronomska iskustva, u objekte koji će podržavati, već dobro etabliranu, vinsku priču i cjelokupni imidž vinske regije.</p> <p>Grad Požega iznimno je bogata kulturnim i povijesnim naslijeđem i brojnim zanimljivostima koji mogu biti inspiracija za tematiziranje i opremanje ugostiteljskih objekata. Veliki naglasak treba biti na lokalnim specijalitetima i objektima koji će svojom ponudom, ali i uređenjem podržavati lokalno, autohtono naslijeđe. To se može postići kroz različite elemente: naziv objekata, uređenje interijera, opremanje interijera, nazive jela, dizajn jelovnika, korištenje materijala do prezentacije od strane ugostitelja.</p> <p>Posebno bi bilo zanimljivo, prilikom uređenja interijera i teme koristiti lokalne proizvođače namještaja, lokalne umjetnike i 'ispričati' lokalne priče koje mogu biti posebno zanimljive gostima.</p> <p>U tom smislu, potrebno je poticati ugostitelje na tematizaciju, uređenje i opremanje objekata kroz savjetovanje, edukaciju, koordinaciju i povezivanje s dionicima, posebno lokalnim proizvođačima, kako bi objekti i svojim uređenjem podržavali temu i posebitosti destinacije.</p>
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Obogaćivanje destinacijskog lanca vrijednosti

Nositelj provedbe	TZ Grada Požege
Ostali dionici	Tvrtke i proizvođači na području Grada i Županije Dizajneri
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2024. –2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Istraženo postojeće stanje Istražen interes od strane ugostitelja za pomoć u tematizaciji i uređenju Pružena pomoć kroz savjetovanje i edukacije Pružena pomoć u koordinaciji i povezivanju s lokalnim proizvođačima i stručnjacima
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Privatni investitori
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Kontinuirana edukacija privatnih iznajmljivača
Opis projekta	Riječ je o nastavku edukacije koja se provodi u posljednje dvije godine. Kontinuirana edukacija privatnih iznajmljivača osmišljena je s ciljem podizanja kvalitete turističke ponude kroz stručne radionice, seminare i individualna savjetovanja. Program obuhvaća teme poput digitalnog marketinga, unapređenja gostoprimstva, zakonskih obveza te održivog poslovanja u turizmu. Edukacije će voditiiskusni predavači, a namijenjene su svim privatnim iznajmljivačima koji žele poboljšati svoje usluge i prilagoditi se suvremenim trendovima na turističkom tržištu.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Podizanje kvalitete smještajne ponude.
Nositelj provedbe	TZ Grada Požege
Ostali dionici	Svi iznajmljivači na području Grada
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2024. –2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Istražena potreba iznajmljivača za temama za edukaciju; Provedena edukacija.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	1.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	TZ Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Ambijentalno uređenje gradskih središta
Opis projekta	<p>Uređenost, opremljenost, trgovine, sadržaji, urbana galanterija, oglašavanje u prostoru, rasvjeta – sve to čini identitet i imidž nekog mjesta koji se projicira prema potencijalnim turistima i/ili posjetiteljima. Osim toga, riječ je o važnim činiteljima koji pridonose kvaliteti života lokalnog stanovništva. Zbog toga je važno da ti elementi budu usklađeni, osmišljeni i da se planski osmišljavaju i održavaju.</p> <p>Vezano uz to, projekt ima za cilj razraditi i predložiti strukturu javnih i/privatnih sadržaja koji će omogućiti tržišno pozicioniranje Požege kao ugodnog mjesta za boravak, šetnju, provođenje slobodnog vremena.</p> <p>Projekt predstavlja trajni proces te uključuje provođenje aktivnosti kojima bi cilj bio definirati i sadržajno opremiti glavne točke zadržavanja potencijalnih korisnika (ugostiteljski objekti, suvenirnice, trgovački sadržaji, novi javni sadržaji, parkovi, uređenje zapuštenih građevina i dr.).</p>
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Podizanje atraktivnosti i sadržajnosti turističkog doživljaja
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	TZ Grada Požege TZ Požeško-slavonske županije Požeško-slavonska županija TZ gradova i općina na području Požeško-slavonske županije
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. i nadalje
Ključne točke ostvarenja projekta	<p>Uspostavljena ekspertna grupa za realizaciju programa i organizaciju radionica s dionicima</p> <p>Definirani prikladni sadržaji prema lokacijama/objektima</p> <p>Definirana politika koncesija za projekte u domeni privatnog sektora</p> <p>Uspostavljen sustav poticaja privatnim poduzetnicima koji se žele uključiti u revitalizaciju pojedinih objekata ili lokaliteta (npr. oslobađanje dijela komunalne naknade, pokrivanje dijela troškova kamata, tehnička pomoć u izradu projektne dokumentacije, savjetovanje i sl.)</p>
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	10.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Proračuni gradova, općina i Županije, privatni kapital, EU fondovi

Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne
--	----

Projekt	Uređenje informativnih sadržaja na odmorištima uz glavne državne ceste i na drugim prometno značajnim lokacijama
Opis projekta	Urediti nekoliko odmorišta na ključnim točkama uz glavne tranzitne prometnice s parkiralištem, klupama, a po mogućnosti i nadstrešnicom. Na odmorištima postaviti velike karte Grada, uz eventualno dodavanje informacija o otvorenim smještajnim i ugostiteljskim objektima. U dogovoru s Hrvatskim cestama jedno odmorište trebalo bi urediti na nekoj pogodnoj lokaciji na cesti D-51 Nova Gradiška -Požega -Gradište, a drugo na cesti D-5 Virovitica -Pakrac -Okučani, po mogućnosti bliže autocesti A-3 Zagreb - Slavonski Brod s koje dolazi većina putnika.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti?	Potaknuti turiste, putnike u tranzitu i domicilno stanovništvo Županije na posjećivanje glavnih atraktivnih lokaliteta u Županiji
Nositelj provedbe	Hrvatske ceste
Ostali dionici	Grad Požega, TZ Grada Požege, Požeško-slavonska županija
Lokacija provedbe	Požeško-slavonska županija
Vremenski horizont	Za prioritetne atrakcije do 2026. godine, za ostale do 2028. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađen projektni zadatak koji se odnosi na koncept uređenja svih odmorišta, te posebni projekti koji se odnose na pojedine lokacije odmorišta i prateće informativno-interpretacijske sadržaje Osigurana financijska sredstava za održavanje odmorišta u cilju njihovog stalnog unapređenja
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	50.000,00 €
Izvor financiranja	Hrvatske ceste, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Interpretacijsko opremanje turističkih atrakcija
Opis projekta	Izraditi jednoobrazne vizualno atraktivne interpretacijske ploče dizajnerski usklađene s vizualnim identitetom Grada Požege, koje sadrže kratke opise i informacije o pojedinim atrakcijama i QR kodove mrežnih stranica s detaljnijim podacima. Ploče treba opremiti slikovnim prikazima s kratkim informacijama na

	hrvatskom i engleskom jeziku. Kao prioritetne lokacije nameću se prostori uz Katedralu dv. Terezije Avilske, Crkvu sv. Lovre, Biskupski dom, Kužni pil, Crkva Duha Svetoga i Franjevački samostan, Dijecezanski muzej, spomenik fra Luki Ibrišimoviću. Manje table samo s osnovnim informacijama trebalo bi postaviti i ispred svih muzejskih objekata i interpretacijskih centara, a s vremenom bi interpretacijsko opremanje trebalo uključiti i ostale važnije atrakcije, osobito sakralne objekte.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Upoznati turiste o vrijednostima glavnih atrakcija u Gradu i tako ih navesti na njihovo posjećivanje
Nositelj provedbe	TZ Grada Požege
Ostali dionici	Grad Požega TZ Požeško-slavonske županije Požeška biskupija Tijela zadužena za zaštitu kulturne baštine
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	Za prioritetne atrakcije do 2025. godine, za ostale do 2028. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Stvoren tim stručnjaka za izradu koncepta interpretacijskih ploča i karata Izrađen projektni zadatak koji se odnosi na koncept sadržaja i dizajn svih interpretacijskih ploča u Gradu, te posebni projektni zadaci koji se odnose na pojedine lokacije Osigurana financijska sredstva za monitoring i održavanje interpretacijskih sadržaja u cilju njihovog stalnog unapređenja
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	20.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun TZ Grada Požege Grad Požega Sredstva HTZ-a i resornog ministarstva
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Daljnji razvoj outdoor aktivnosti
Opis projekta	Grad Požega zbog lijepog i pitomog krajolika (ne previše zahtjevnog terena za fizičke aktivnosti), pruža iznimno puno mogućnosti za boravak na otvorenom. Aktivnosti predviđene Strateškim i operativnim planom razvoja <i>outdoor</i> ponude na području Turističkog klastera Slavonije do 2027., predviđaju daljnji razvoj cikloturizma, planinarenja/pješačenja, konjičkog turizma, kajak/kanu, adrenalinskih sportova.

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Unapređenje destinacijskog lanca vrijednosti
Nositelj provedbe	Sustav turističkih zajednica u Požeško-slavonskoj županiji
Ostali dionici	Udruge i društva TZ Grada Požege Privatni pružatelji usluga
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. –planiranje aktivnosti 2026. –2030. provedba
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađen krovni vizualni identitet za Turistički klaster Slavonija Izrađene nove poučne staze i posjetiteljske točke Cikloturizam: trasirane, uređene i označene staze, Planinarenje/pješačenje: osmišljene/izmijenjene, trasirane staze,
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege i TZ Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Unapređenje B2B aktivnosti i interni marketing
Opis projekta	<p>Riječ je o podršci poslovnom sektoru i internoj javnosti kroz pružanje aktualnih informacija, edukativnih sadržaja, uputa za pojedine aktivnosti, trendova iz područja turizma i sl., s ciljem pomoći kod donošenja odluka i poticaja za uključivanjem u turističke aktivnosti.</p> <p>Predlaže se, na stranicama Turističke zajednice Grada Požege, formirati posebnu sekciju u kojoj će se, na jednostavan, pregledan i organiziran način, pružati sve aktualne informacije koje mogu pomoći poslovnom sektoru i informirati internu javnost. Vremenom bi to moglo postati mjesto stalnog informiranja i povezivanja poslovnog sektora čime bi se dodatno pomoglo u razvijanju suradnje i partnerstva. Informacije koje bi se ovdje mogle nalaziti su: aktualni projekti i njihova realizacija, planirani projekti, stanje u turizmu Grada, planirane aktivnosti u tekućoj godini i za sljedeću godinu, EU projekti- posebno u domeni turizma, najava događanja, adresari, edukacijski materijali -upute za prezentaciju brenda, trendovi u turizmu, važeći zakoni i propisi iz područja turizma, dobri primjeri iz prakse, najava događanja i sl.</p>

Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Unapređenje destinacijskog menadžmenta
Nositelj provedbe	Turistička zajednica Grada Požege
Ostali dionici	Tvrtke za izradu internetskih stranica Konzultanti
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. – kontinuirano
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađena web arhitektura za B2B Dodana sekcija B2B na portal TZ PSŽ Promovirana B2B sekcija među svim potencijalnim korisnicima Kontinuirano ažurirane informacije
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	2.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Proračun TZ Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Smeđa signalizacija
Opis projekta	Projekt Smeđa signalizacija provodi se kontinuirano s ciljem olakšavanja snalaženja turistima i posjetiteljima Požege. Postavljanjem i nadogradnjom smeđe turističke signalizacije označavaju se ključni kulturni, povijesni i prirodni lokaliteti, čime se poboljšava dostupnost i vidljivost turističke ponude. Kako se turistički subjekti i atrakcije mijenjaju te raste broj sadržaja, signalizacija se redovito ažurira i nadopunjuje novim oznakama.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Povećanje dostupnosti turističkih sadržaja, poticanje održivog turizma, unapređenje turističke infrastrukture
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Požege PU Požeško-slavonska Hrvatske ceste
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. – kontinuirano
Ključne točke ostvarenja projekta	Analiza postojećeg stanja, izrada Studije, postavljanje novih turističkih oznaka, nadogradnja postojećih oznaka, održavanje i praćenje učinkovitosti
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, sredstva HTZ-a i resornog ministarstva
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Projekt izgradnja i opremanje atletskog stadiona u Požegi
Opis projekta	Projekt „Izgradnja i opremanje atletskog stadiona u Požegi“ predstavlja ključnu investiciju u razvoj sportske infrastrukture u ovom urbanom području. Atletski stadion bit će izgrađen u Osječkoj ulici, preko puta srednjoškolskog centra, a projekt uključuje izgradnju atletske staze i borilišta prema međunarodnim standardima. Stadion će imati 400 m kružnog trkališta s šest trkaćih staza, ravne dijelove od 100 m i 110 m sa osam staza, te dodatnu stazu za zagrijavanje dužine 80 m. Bit će postavljena borilišta za skok u vis, skok u dalj i troskok, skok s motkom, te bacališta za kuglu, koplje, disk i kladivo, kao i jama vodene zapreke. Uz stadion, projekt uključuje izgradnju pristupnih prometnica, pješačkih staza i parkirališta, te pomoćnog objekta s popratnim sadržajem, uključujući svlačionice, sanitarne čvorove i prostorije za smještaj sportske opreme. Na krovu objekta bit će postavljena fotonaponska elektrana, a planiran je i zeleni krov. Stadion će imati gledalište s prednje strane uz atletske staze, s posebnim mjestima za osobe s invaliditetom.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Dugoročno unapređenje sportskih kapaciteta, doprinos energetskej efikasnosti i smanjenju negativnog utjecaja na okoliš
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Sportske udruge i klubovi
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. – 2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izgradnju atletske staze i borilišta sukladno međunarodnim standardima, građenje pristupnih prometnica, pješačkih staza i parkirališta, unapređenje popratnih objekata, uključujući svlačionice, sanitarne čvorove te prostori za smještaj sportske opreme.
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	3.000.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, ITU mehanizam
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Uređenje javnih površina i zelenila
Opis projekta	Projekt "Uređenje javnih površina i zelenila" usmjeren je na poboljšanje kvalitete javnih prostora u Požegi kroz ozelenjavanje, redovno

	održavanje i sanaciju nepropisno odloženog otpada. Aktivnosti uključuju formiranje novih drvoreda, sadnju stabala i cvjetnih sadnica na zelenim površinama u skladu s projektnim rješenjima, održavanje čistoće javnih prostora, provedbu redovitih akcija deratizacije i dezinfekcije te uklanjanje divljih deponija. Projekt se provodi u suradnji s komunalnim poduzećem Komunalac Požega d.o.o., komunalnim redarstvom i nadležnim institucijama.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Postizanje ekološke, zdravstvene, ekonomske i društvene održivosti
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Komunalac Požega Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjima Hrvatske šume
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. –
Ključne točke ostvarenja projekta	Sadnja zelenila i formiranje novih drvoreda Održavanje čistoće javnih površina Uklanjanje divljih deponija Podizanje ekološke svijesti građana
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	400.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, sredstva EU fondova
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Održavanje spomeničkih vrijednosti
Opis projekta	Projekt uređenja pročelja u zaštićenoj povijesnoj cjelini Požege ima za cilj poboljšanje vizualnog identiteta grada i očuvanje kulturno-povijesne baštine. U suradnji s Konzervatorskim odjelom u Požegi, planirani su radovi na obnovi fasada i krovova objekata koji se nalaze unutar zaštićene zone. Projekt uključuje pružanje financijske pomoći vlasnicima i vjerskim zajednicama koji se odlučuju na samostalno financiranje uređenja, uz obveznu prethodnu suglasnost Konzervatorskog odjela.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Postizanje kulturne, ekološke i društvene održivosti
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Konzervatorski odjel u Požegi, privatni investitori
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. –

Ključne točke ostvarenja projekta	Stručna suradnja s Konzervatorskim odjelom Osiguranje financijskih sredstava Provođenje radova uz stručni nadzor Poticanje vlasnika na obnovu Povećanje turističke i kulturne vrijednosti prostora
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	30.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, sredstva resornih ministarstava, EU fondovi
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Izložbeni paviljon za Kužni pil
Opis projekta	Projekt izgradnje objekta za prezentaciju originalnog Kužnog pila u Požegi ima za cilj očuvanje i prikazivanje ovog značajnog kulturno-povijesnog spomenika. Kužni pil, poznat i kao zavjetni spomenik Presvetog Trojstva, središnji je element požeškog baroknog trga. Podignut je 1749. godine u spomen na 798 građana Požege koji su preminuli tijekom epidemije kuge 1739. godine. Spomenik je izradio talijanski kipar Gabriel Granici, a njegova izgradnja financirana je s 2000 jaja i 300 forinti. Zbog lošeg stanja originalnog spomenika, 2003. godine donesena je odluka o izradi replike koja je postavljena na Trg Svetog Trojstva, dok je originalni spomenik planiran za restauraciju i smještaj u zatvorenom prostoru radi zaštite od daljnjeg propadanja. Izgradnja objekta za prezentaciju originalnog Kužnog pila omogućit će adekvatnu zaštitu i trajno izlaganje spomenika, čime će se očuvati njegova kulturna i povijesna vrijednost za buduće generacije.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Doprinos kulturnoj održivosti, očuvanju baštine i turističkom razvoju
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Ministarstvo kulture, restauratorski i konzervatorski zavod
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	Do 2030.
Ključne točke ostvarenja projekta	Projektiranje i izgradnja objekta, financiranje, edukativni sadržaji, promocija projekta
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	200.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Zgrada dr. Archa
Opis projekta	Projekt zaštite i očuvanja nepokretnih kulturnih dobara na zgradi dr. Archa u Požegi obuhvaća konzervatorsko-restauratorske radove na pročelju zgrade, čime se nastavlja obnova ovog vrijednog arhitektonskog objekta. Dosad su izvedeni konzervatorsko-restauratorski radovi na zidnom osliku glavnog stubišta, a sada se pristupa obnovi vanjske fasade kako bi se očuvala autentičnost i kulturno-povijesna vrijednost zgrade. Ovaj projekt osigurava dugoročnu zaštitu baštine i doprinosi očuvanju vizualnog identiteta grada.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Postizanje kulturne, ekološke i društvene održivosti
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Konzervatorski odjel
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. – 2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrada konzervatorske studije i odobrenja nadležnih institucija, provođenje konzervatorsko-restauratorskih radova, osiguranje financijskih sredstava
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	100.000,00 €
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

6.2. Projekti posebnog značenja za razvoj destinacije

Projekt	Revitalizacija povijesne jezgre grada Požege
Opis projekta	Projekt se odnosi na revitalizaciju povijesne jezgre grada Požege odnosno uređenje središnjeg baroknog trga u Požegi uz izgradnju društveno-poduzetničkog centra s podzemnom garažom, pristupnu prometnicu prema navedenom centru te proširenje manjeg djela pješačke zone. Središnji trg je mjesto održavanja različitih kulturnih manifestacija, koje za cilj imaju njegovanje tradicionalnih slavonskih običaja, glazbe i gastronomije i promocije u turističkom smislu. Cilj je revitalizirati povijesnu jezgru grada Požege te urediti istu u skladu s njenom povijesnom, kulturnom, društvenom i turističkom važnošću te unaprijediti kvalitetu života građana, ojačati lokalnu infrastrukturu te stvoriti uvjete za gospodarski, društveni i kulturni razvoj. Ciljna skupina je cjelokupno stanovništvo Požeško-slavonske županije te svi posjetitelji grada Požege.

Način doprinosa strateškom cilju	Pozicionirati Požegu kao jedno od najatraktivnijih urbanih središta kontinentalne Hrvatske i podići kvalitetu života lokalnog stanovništva
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	Okvirno do 2027. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađena projektno-tehnička dokumentacija i realiziran projekt Revitalizacija povijene jezgre grada Požege
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	11.600.000 eura
Izvor financiranja	ITU mehanizam i Proračun Grada Požege
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Revitalizacija Starog grada
Opis projekta	Osnovna ideja projekta je uređenje Starog grada u centru Požege. Namjera je obnoviti Stari grad na osnovi prikupljenih i obrađenih spoznaja nakon dovršenog znanstvenog istraživanja, temeljem smjernica za obnovu i prezentaciju Starog grada Požege kao cjeline i njenih pojedinih dijelova (arheologija, hortikultura, prezentacija arhitektonskih ostataka, parkovno uređenje, oprema i sl.) s ciljem uređenja devastirane parkovne površine te poboljšanja kulturnih i turističkih sadržaja Grada Požege. Projekt uređenja Starog grada sa svim svojim budućim aktivnostima i sadržajima koji će biti privlačni za turiste pridonijeti će revitalizaciji Kulturno povijesne cjeline Grada Požege. Rekonstrukcija i uređenje Starog grada u Požegi, doprinijet će povećanju turističke ponude grada te iskoristivosti prostora za održavanje kulturno-umjetničkog sadržaja.
Način doprinosa strateškom cilju	Pozicionirati Požegu kao jedno od najatraktivnijih urbanih središta kontinentalne Hrvatske i podići kvalitetu života lokalnog stanovništva
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Turistička zajednica Grada Požege
Lokacija provedbe	Grad Požega

Vremenski horizont	Okvirno do 2030. godine
Ključne točke ostvarenja projekta	Izrađena projektno-tehnička dokumentacija i realiziran projekt
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	5.000.000,00 eura
Izvor financiranja	Proračun Grada Požege, nacionalna sredstva i sredstva EU fondova
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Da

Projekt	Povećanje ukupnog smještajnog kapaciteta
Opis projekta	Manjak smještajnih kapaciteta prepoznat je kao jedna od slabosti trenutne ponude Požege, posebno u smislu očekivanja planiranog razvoja i željenih ciljnih tržišta. Grad Požega kontinuirano potiče razvoj turističke ponude kroz program subvencija za privatne iznajmljivače. Ovaj projekt ima za cilj povećanje ukupnog smještajnog kapaciteta grada pružanjem financijske potpore za adaptaciju, opremanje i modernizaciju smještajnih objekata. Kroz ove poticaje, iznajmljivači mogu unaprijediti kvalitetu svojih usluga, što doprinosi atraktivnosti Požege kao turističke destinacije i poticanju lokalnog gospodarstva.
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Povećanje smještajne ponude/kapaciteta
Nositelj provedbe	Grad Požega
Ostali dionici	Privatni poduzetnici TZ Grada Požege
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. i nadalje
Ključne točke ostvarenja projekta	Javni poziv i dodjela poticaja Modernizacija i prilagodba smještaja Povećanje broja smještajnih kapaciteta Podizanje kvalitete usluge
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	10.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Gradski proračun, državni proračun nadležnih ministarstava
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

Projekt	Zlatno ljeto tradicije
----------------	-------------------------------

Opis projekta	Projekt Zlatno ljeto tradicije predstavlja jedinstvenu proslavu kulturne i gastronomske baštine Požege i požeškog kraja, s naglaskom na promociju lokalnih tradicijskih proizvoda i jačanje turističke prepoznatljivosti regije. Kroz četiri ključne manifestacije – <i>Kulenijadu</i> , <i>Fišijadu</i> , <i>Ivanjski krijes</i> i <i>Hill View Romantic Fest</i> i <i>HOPA Fest</i> – projekt oživljava običaje, promovira specifične lokalne okuse te potiče očuvanje i prenošenje tradicijskih vrijednosti na nove generacije
Doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti	Doprinosi očuvanju kulturne baštine, gospodarske održivosti. Potiče ekološku osviještenost i društvenu održivost
Nositelj provedbe	TZ Grada Požege
Ostali dionici	Grad Požega TZ Požeško-slavonske županije Udruge i društva
Lokacija provedbe	Grad Požega
Vremenski horizont	2025. i nadalje
Ključne točke ostvarenja projekta	Organizacija manifestacije Promocija i vidljivost Suradnja s lokalnim proizvođačima Održavanje tradicije Unaprjeđenje turističke ponude
Ukupna procijenjena vrijednost projekta	50.000,00 € godišnje
Izvor financiranja	Gradski proračun, proračun TZ Grada Požege, sredstva HTZ-a i državni proračun nadležnih ministarstava
Potrebna studijska/projektna dokumentacija	Ne

7. Mjerenje napretka i izvješće o provedbi

7.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

U izradu plana upravljanja destinacijom Turistička zajednica Grada Požege dužna je uključiti dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom koji su zainteresirani za razvoj turističke destinacije i/ili mogu utjecati na njen razvoj, radi prepoznavanja i koordinacije različitih funkcija s ciljem upravljanja razvojem destinacije u smjeru održivosti, a sve kako bi plan upravljanja destinacijom obuhvatio interese i razvojni smjer koji je specifičan za Požegu.

Plan upravljanja koji se usvojio na predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave ima zakonsko uporište te je obveza njegovog donošenja propisana prvenstveno Zakonom o turizmu i pripadajućim pravilnikom.

Kad se donese odluka o usvajanju plana upravljanja na predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave ona ima obvezujući učinak, odnosno omogućena je primjena i implementacija odredbi plana upravljanja u sam sustav.

7.2. Izvješće o provedbi

Provedba plana upravljanja destinacijom zahtijeva redovito praćenje i izvješćivanje svih uključenih dionika odgovornih za pitanje turizma. Važno je osigurati osiguravajuće vremenske intervale u kojima će se izvršiti provjera napretka te uočiti potencijalne prepreke.

Ukoliko se uoče prepreke, neželjene posljedice ili potreba za prilagođavanjem, odnosno nemogućnost razvojnog smjera i provedbe planiranih mjera i aktivnosti, potrebno je prilikom redovnog praćenja napretka o istome izvijestiti predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave kako bi se pravodobno pristupilo izmjenama plana upravljanja destinacijom.

Turističko vijeće izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu dostavlja predstavničkom tijelu jedinice lokalne samouprave za čije se područje plan upravljanja destinacijom donosi do 31. ožujka tekuće godine.

POPIS GRAFIKONA

- **Grafikon 1.** Broj objekata i kreveta u gradu Požegi od 2018. do 2024. godine
- **Grafikon 2.** Struktura kategorizacije objekata
- **Grafikon 3.** Broj dolazaka, noćenja i duljina boravka turista u gradu Požegi
- **Grafikon 4.** Analiza turista u gradu Požegi u 2024. godini prema spolu
- **Grafikon 5.** Analiza turista ženskog spola u gradu Požegi u 2024. godini prema starosti
- **Grafikon 6.** Analiza turista muškog spola u gradu Požegi u 2024. godini prema starosti
- **Grafikon 7.** Analiza turista u gradu Požegi u 2024. godini prema državama prebivališta

POPIS TABLICA

- **Tablica 1.** Opće informacije o gradu Požegi
- **Tablica 2.** Usporedba broja ostvarenih noćenja turista s konkurentskim destinacijama od 2021. do 2024. godine
- **Tablica 3.** Usporedba broja ostvarenih dolazaka turista s konkurentskim destinacijama od 2021. do 2024. godine
- **Tablica 4.** SWOT analiza grada Požege u kontekstu održivog upravljanja destinacijom
- **Tablica 5.** Prioriteti razvoja turizma grada Požege za period 2020. – 2027.
- **Tablica 6.** Mjere razvoja turizma grada Požege za period 2020. – 2027.